

UNIVERSITY
OF
TORONTO

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/anteckningeromfo00munt

LaS.Gr
M9714a

ANTECKNINGAR

OM

FOLKMÅLET I EN TRAKT AF VESTRA ASTURIEN

AKADEMISK AFHANDLING

SOM MED TILLSTÅND AF

VIDTBERÖMDA FILOSOFISKA FAKULTETENS

I UPSALA

HUMANISTISKA SEKTION

FÖR

FILOSOFISKA DOKTORSGRADENS VINNANDE

TILL OFFENTLIG GRANSKNING FRAMSTÄLLES

AF

ÅKE W:SON MUNTHE
FILOSOFIE LICENTIAT AF SMÅLANDS NATION

Å LÄROSALEN N:o IV

MÅNDAGEN DEN 12 SEPTEMBER 1887

KL. 10 F. M.

60536
16/9/03

UPSALA 1887
R. ALMQVIST & J. WIKSELL'S BOKTRYCKERI.

Under en studieresa i Spanjen föregående år uppehöll jag mig några veckor i Asturien i afsikt att vinna någon kännedom om den asturiska dialekten, dels genom att taga notis om hvad som inom provinsen skrifvits om och på densamma, dels äfven om möjligt genom egen iakttagelse. Det förra syftet realiserades i provinsens hufvudstad, Oviedo, ehuru ingalunda fullständigt, då det annars t. o. m. i tryck förefintliga materialet befans vara mycket svåråtkomligt. Då jag sedan för anställande af de egna iakttagelserna gifvetvis måste inskränka mig till ett mindre begränsadt område, valde jag efter karta en trakt bland bergen i provinsens sydvestra del. Jag föredrog denna vestra del af Asturien af den anledningen att, då om dialekten i de centrala och östra delarna åtminstone några underrättelser förelåge, deremot om vesterns mål hittills så godt som intet var kändt.

Det är nu resultaten hufvudsakligen af dessa senare iakttagelser, som framläggas i följande anteckningar. Att de blott kunnat blifva mycket fragmentariska och ofullständiga var naturligt. Ty oafsedt alla andra förutsättningar, som jag kunde sakna, måste redan af min egenskap af utlänning och särskildt af den så högst otillräckliga tiden följa, att något grundligt eller fullständigt icke kunde ernås. Emellertid och trots all fragmentariskhet och alla brister, hvilka jag själf är den förste att framhålla, har jag dock trott, att dessa korta anteckningar kunde äga tillräckligt af intresse för att förtjäna offentliggöras.

Upsala i aug. 1887.

Inledning.

Den 'asturiska dialekten' är naturligtvis icke en enda enhetlig sådan utan utgöres fast mer af en mångfald af landsmål, varierande från dal till dal, från concejo till concejo och med betydande olikheter på större afstånd, i centern, i vestern, i östern.

Emellertid existerar, som bekant, en om också icke särdeles omfångsrik literatur på s. k. asturisk dialekt eller *bable*[1]). Det språk, hvarpå denna literatur är skrifven, måste dock i allmänhet sägas vara betydligt konstladt och icke motsvarande det talade målet inom någon af provinsens delar, föröfrigt naturligt, då härvid mera ett lokalliterärt än ett lingvistiskt intresse gjort sig gällande. Mindre är dock måhända detta fallet för den förste af de asturiska dialektsångarna, den bekante kyrkoherden Antonio Gonzalez Reguera († 1662), urmönstret för alla de senare, hvilken åtminstone torde hafva lagt ett bestämdt mål, sin hemorts (Logrenzana eller öfverhufvud el concejo de Carreño, nästan rätt norr ut från Oviedo, nära kusten), till grund för sitt poetiska språk. En godtycklig uppblandning med kastiljanska elementer lär dock alltid kvar-

[1]) Till förklaring af ordet *bable* har man föreslagit dels balbus balbulus, dels fabula. Men i själfva verket synes ordet vara gjordt (kanske förvrängdt af det gamla fabla): i vestern är det, efter hvad jag funnit, alldeles okändt och dertill meddelar mig D. Braulio Vigón i Colunga (en ovanligt grundlig kännare af landsmålet, särskildt det i hans hemort) med bestämdhet, att det är 'una voz literaria y erudita cuya significacion desconocen por completo nuestros aldeanos'. Emellertid anföres ordet redan af Jovellanos ('nuestro dialecto que llaman comunmente bable'), hvaraf synes framgå, att det dock redan på hans tid vunnit en viss burskap.

stå, och för öfrigt torde hans produktioner, efter sekellång kopiering och slutligen genom utgifvarens retouche, nu föreligga i en något förvanskad gestalt. Reguera torde nu få anses vara skaparen af denna, som jag ville kalla bableliteratur, och dess språk, i det alla senare sångare och icke minst i språkligt afseende mer eller mindre direkt utgå från honom (R:s poetiska traditioner upptogos dock först ganska långt efter hans död, hvaraf nog också något antikiserande hos de senare), ehuru de naturligtvis å andra sidan äfven upptagit elementer från sina respektiva hembygders mål och ofta äfven från andra, hvarmed de på ett eller annat sätt kommit i beröring, hvartill alltjämt uppblandning med kastiljanska, bablificerad eller icke[1]). Men bableliteraturens språk kan annars icke kallas för ett literaturspråk i egentlig mening, ty någon enhet i språkligt afseende har icke ernåtts inom denna lilla literatur i minjatyr, som föröfrigt, liksom hela dialekten, torde vara dömd till en rätt snar undergång.

Bableliteraturens poetiska värde lämnas här åsido. Såsom text för studiet af de asturiska målen saknar den visserligen ingalunda intresse, men något större egentligt värde kan den såsom sådan, på grund af det ofvan antydda, dock icke i allmänhet anses äga. Emellertid torde kunna sägas, att den ger en allmän föreställning om de centrala ast. målen från Mieres och Oviedo till Villaviciosa och Pravia, men också egentligen blott om dessa: de östra och ännu mer de vestra målen falla i det hela utom bableliteraturen, och detsamma synes vara fallet äfven med centerns södra mål omkring Pola de Lena uppåt. Regueras hemort bildar nu geografiskt ungefär medelpunkten i det antydda halfkretsformiga området, inom hvilket för öfrigt de flesta namngifna sångarna synas hemmahöra.

[1]) En mängd kastiljanska elementer förefinnes naturligtvis faktiskt i de delvis numera i full upplösning stadda asturiska målen: med de ofvan antydda menas författarnas privatimport, oundgänglig för den, som utan att grundligt känna ett mål vill författa på detsamma och framför allt i fråga om ämnen, hvilkas framställning öfverhufvud ligger utom målets resurser.

Jag lämnar här en kort öfversikt af de viktigaste produktionerna af bableliteraturen, försåvidt de kommit till min kännedom. Det första tryckta är den bekanta *Coleccion de poesías en dialecto asturiano* (Oviedo 1839), utgifven af D. José Caveda († 1880) och innehållande 23 kompositioner, deraf 6 af Reguera, vidare af F. Bernaldo de Quirós, Antonio Balvidares, Bruno Fernandez, D:a Josefa Jovellanos (alla fyra till senare hälften af 1700-talet), slutligen af 'okända författare', hvaraf den första, La Judith, är en väl af Caveda själf gjord omarbetning af ett lika benämdt stycke af Gonzalez de Villar[1]), de fyra följande antagligen författade af C.[2]) Man anför ytterligare 4 icke tryckta kompositioner af Reguera, hvaribland en *Entremes del alcalde* och en *Entr. de los dos alcaldes*. Af Caveda uppges vidare bl. a. vara författad *Una aldeana de Gijon al príncipe de Asturias* (1839 s. l.). J. Napoleon Acebal har skrifvit *El Camberu en sin les truches*, dramatisk komp., och *Diálogo de Miguelon d'Uviéu y Benito de Candás* (båda tryckta posthumt i Revista de Asturias 1882), vidare otryckt *Los tratáos, juguete cómico* (ms. dat. Gijon 1835). J. Junquera Huero († 1880): *Los trabayos de Chinticu* (Gijon 1843, 16 p.). A. F. A. ('El aldeano de Mieres'): *La olla asturiana* (Madrid 1874), små rimmade kompositioner (väder- och sederegler o. d., mest coplas), men af intresse såsom äfven innehållande en ledig och enastående prosakomposition[3]), *Cuentu ñarigudu*, en folkhistoria.

---

[1]) Jfr Fuertes' nedan citerade *Bosquejo*, der han finner C:s omarbetning mindre lyckad. I allmänhet torde C. ha underkastat äfven de öfriga styckena i samlingen någon retouche.

[2]) En kritisk studie öfver C:s samling af Markisen af Pidal i *Revista de Madrid* II. 2 (1840).

[3]) Af prosakompositioner synes annars, utom det nedan anförda evangeliet, knappt föreligga annat än 'Teresina del Rosals' bref (af politiska skäl fingeradt namn för D. Pedro M. de Valdés Llanos och brefven af samma orsak skrifna på dialektiskt uppblandadt språk) till Jovellanos, aftryckta i Julio Somozas bok *Cosiquines de la mió Quintana* (Oviedo 1884), hvilka dock som språkligt monument äga föga värde; samt A. Rato de Argüelles' *Carta en bable* till Spanska Akademien (1885), innehållande en apologi för den asturiska dialekten, men mer af lexikaliskt intresse jfr nedan p. 11.

Bland nu lefvande asturiska dialektsångare intages främsta platsen af D. Juan Acebal och D. Teodoro Cuesta. Den förre är mindre produktiv men anses vara mera poet och dertill äfven skrifva ett 'renare språk', hvilken senare förtjänst icke torde kunna frånräknas honom såtillvida, som han verkligen synes hafva öst ymnigare än vanligt ur det lefvande målet, men dock detta enligt hans egen utsago 'en los diferentes puntos de la provincia' d. v. s. utan att söka någon lokal begränsning. Cuesta är mer produktiv, skrifver merendels lättare saker (är mindre klassisk än A., som bl. a. till bable öfverflyttat några af Horatii oden!), men anses behandla språket temligen godtyckligt ('mest bablificerad kastiljanska'); dock har äfven han uppenbarligen rätt flitigt lyssnat till folket. Dessa båda sångares rätt talrika produktioner hafva ännu icke blifvit samlade (dock lära båda, efter hvad jag hört, vara betänkta på att i den närmaste framtiden utgifva sina poesier). I broschyren *Andalucía y Asturias, polémica en los dialectos Andaluz y bable* (2:da ed. Oviedo 1881) innehållas fyra längre kompositioner af Cuesta; i en annan, *Una peseta para los pobres* (Oviedo 1886), ett längre vackert poem, *Cantar y mas cantar*, af Acebal och ett stycke af C.; annars äro deras poesier kringspridda i provinspressen etc. Utom det anförda existerar en rätt ansenlig mängd kompositioner på bable, dels tryckta i tidningar och tidskrifter inom provinsen, dels handskrifna. Bl. a. författarenamn kan nämnas: D:a E. Teresa Consul (slutet af 1700), D. Francisco de Paula Caveda (far till D. José), D. Benito Canella (far till den nedan ofta nämde D. Fermin), D. Felix de Aramburu m. fl.[1])

Härtill kommer vidare såsom ett särskildt genom sin prosaiska form viktigt språkmonument för centern *El Evangelio segun San Mateo, traducido al dialecto asturiano de la*

---

[1]) Se vidare de bibliogr. noterna i D. F. Canellas nedan anförda uppsats *El Bable* och *Bosquejo acerca del estado que alcanzó en todas épocas la literatura en Asturias* af D. Máximo Fuertes Acevedo (Badajoz 1885).

version castellana de D. Felix Torres Amat, por un presbítero natural de Asturias; con la cooperacion del Príncipe Luís Luciano Bonaparte (Londres 1861)[1]). Olyckligtvis nämnes ingenting alls om, från hvilken trakt af provinsen öfversättaren föreskrifver sig, eller om han för sin öfversättning användt ett bestämdt begränsadt mål. Emellertid hör texten otvifvelaktigt till centern, visar i det stora hela öfverensstämmelse med bableliteraturen och torde nog i någon mån vara influerad af Cavedas Coleccion och nedan anförda Diskurs; men å andra sidan erbjuder den en del karaktäristiska former, som jag i literaturen annars icke påträffat, tydande på ett mer begränsadt lokalt ursprung. För öfrigt är språket här betydligt mera uniformt och konsekvent behandladt, än fallet brukar vara i bableliteraturen.

Hvad angår de icke centrala målen, hvilka, såsom ofvan anmärkts, i det hela icke få anses representerade af bableliteraturen, så har jag blott af D. Benito Canella (i det enda stycke, en sonett, jag af honom sett) funnit använd en för de östra målen karaktäristisk ljudform, men dessutom torde väl bland de i provinspressen etc. kringspridda styckena andra sådana finnas, som i någon mån kunna anses representativa för dessa östra mål.

För de vestra målen finnes, så vidt jag vet, blott en men fullt originell sångare, D. José M. Florez y Gonzalez, som diktat några kompositioner på hvad han kallar 'dialecto vaquero' (*Composiciones en dialecto vaquero*, aftryckta i tidningen El Occidente de Asturias och andra, separat efter hand, Cangas de Tineo 1883 ff.; jag har 50 sidor med 6 stycken). Denne författares språk är visserligen icke heller enhetligt eller fritt från godtycklig behandling men synes dock, liksom äfven kompositionernas

---

[1]) För ett exemplar af denna bibliografiska raritet har jag att tacka Prins Bonapartes stora välvilja liksom för ett af *El Evangelio segun San Mateo, traducido al dialecto gallego etc. por D. José Sanchez de Santa María. Precedido de algunas observaciones comparativas sobre la pronunciacion gallega, asturiana, castellana y portugueza, por el Príncipe Luís Luciano Bonaparte* (Londres 1861).

form (alltid romans) och innehåll (rena folklifsbilder), vara genuinare än hvad bableliteraturens alster ofta äro. För benämningen 'dialecto vaquero' jämför nedan.

Hvad slutligen beträffar egentligen folkliga produktioner på asturiskt mål eller hvad man kallat oral literatur, så kan någon sådan, som bekant, knapt sägas existera för Asturien i samma mening som t. ex. den galiciska orala literaturen. Men att den så absolut skulle saknas, som någon gång på tal om de asturiska romanserna uppgifvits, är dock oriktigt. Det är nog sant, att den ojämförligt största delen af den inom provinsen lefvande folkpoesien är affattad på ett väsentligen kastiljanskt språk: kastiljanska romanser sjungas på spinngillena, kastiljanska sånger till de annars för provinsen karaktäriska dansarne, kastiljanska coplas vid arbetet, på vallfärderna etc. Men folkliga kompositioner på asturiskt mål eller starkt dialektiskt färgadt språk existera dock: så finner man *korta risor* då och då anförda, t. ex. af Jovellanos i hans brefvexling med kanonikern Posada [1]) liksom i noterna till Marins stora samling af Cantos pop. esp.; särskildt torde i *den infantila arten* det egna målet ofta ta ut sin rätt; äfven ett icke ringa antal *ordspråk* på asturiskt mål synas förefinnas: redan i Nuñez' bekanta samling från medio af 1500 förekomma några tiotal, som angifvas såsom asturianska (ehuru visserligen ofta i fullt kast. gestalt) och i F. Canellas nedan anförda uppsats El Bable ger denne en samling af omkring 200 dylika, naturligtvis utan vidare angifvande af härkomst eller källa; dertill några i Rato de Argüelles' Carta samt några asturiska *gåtor* (från Gijon) i Demófilos samling [2]). Emellertid har, utom de nämda ordspråken och gåtorna, så godt som intet af oral literatur på asturiskt mål ännu blifvit samladt eller åtminstone utgifvet (möjligen innehållas dock några populära kompositioner i Cavedas nedan anförda

---

[1]) Aftryckt i Rivadeneyras *Bibliot. de Aut. Esp.* T. 50 p. 166 ff.

[2]) *Colleccion de enigmas y adivinanzas*, Sevilla 1880, p. 376 ff.

Recuerdos)[1]. I planen för Jovellanos' projekterade Asturiska Akademi[2]) ingick dock äfven insamlande af dialektens orala literatur, men hela detta vackra projekt blef olyckligtvis aldrig verklighet. Det för några år sedan konstituerade sällskapet Folk-lore Asturiano har, hvad jag vet, ännu icke åstadkommit någonting alls.[3])

Af asturisk folkpoesi på kastiljanskt språk föreligger en intressant och rätt omfångsrik samling *romanser* af J. Menendez Pidal[4]), i allmänhet, som det vill synas, temligen troget återgifna men dock i afseende på varianterna alltför godtyckligt behandlade. (För öfrigt hade redan Duran i sin Romancero general gifvit ett par prof på ast. romanser, meddelade af Markisen af Pidal, hvarefter några samlats i provinsen af Amador de los Rios och, jämte en notis af densamme, intagits i Eberts Jahrbuch 1861 p. 268 ff.). Några ast. romanser vidare i Giner Arivaus (pseudonym för D. Eugenio Olavarría y Huarte) uppsats *Folklore de Proaza*[5]). Några ringdanssånger och lekformler äro äfven bifogade M. Pidals samling, hvartill äfven några dylika från Asturien hos Marin. Blott obetydligt är utgifvet af den synbarligen mycket rika skatt af korta coplas på kastiljanskt språk, som lefver i Asturien: en eller annan återfinnes hos Marin, och Giner Arivau ger några tiotal i sin anförda uppsats, det är allt. Slutligen ha M. P. och G. A. äfven några prof på i Asturien förekommande kompositioner på kast. prosa. Alla dessa kompositioner på kastiljanskt språk torde nu få anses äga något intresse

---

[1]) Sedan ofvanstående nedskrifvits har D. Braulio Vigón meddelat mig, att han för Machados Folklore-bibliotek förbereder en tome asturisk folkpoesi, hvaribland äfven något på dialekt.

[2]) Om denna se företrädesvis korrespondensen med Posada.

[3]) I *El Folklore Frexnense*, p. 359 ff., fins ett af D. F. Canella hopsatt *Cuestionario* för ast. folklore (äfven intaget i förf:s nedan anförda *Estudios*), som, oaktadt dess relativa ofullständighet, visar hur oändligt mycket vore att göra.

[4]) *Coleccion de los viejos romances que se cantan por los Asturianos etc. anotados y precedidos de un prólogo por* . . . (Madrid 1885).

[5]) I *Bibliot. de las tradiciones pop. esp.*, T. VIII (Madrid 1886).

äfven för studiet af de asturiska målen genom deri visserligen oftast blott sparsamt inblandade provincialismer, hvilka väl skulle varit något talrikare, om man i allmänhet vid uppteckningen tillvägagått med mera noggrannhet.

Om den asturiska dialekten har inom provinsen åtskilligt skrifvits[1]. Det mesta af detta lider dock af den betänkliga bristen, att man härvid i allmänhet mindre utgått från det lefvande målet än från bableliteraturens konstlade språk, hvaraf följer, att man då också inskränkt sig till det centrala området (dock ett viktigt undantag) samt att icke heller någon vidare notis tagits om mångfalden af de i verkligheten existerande målen. Dock ingick i arbetsplanen för den omtalade Asturiska Akademien ett mer fullständigt studium af provinsens mål, ehuru naturligtvis mindre i rent språkligt intresse än för riktandet och utbildandet af 'literaturspråket'. Meddelanden om metoden för åstadkommandet af den stora projekterade ordboken och och dess plan, med exempel, jämte en del andra språkliga anmärkningar i Jovellanos' förut citerade korrespondens med G. Posada samt en liten språklig uppsats, *Apuntamiento sobre el dialecto de Asturias*[2], likaledes af J., synes vara det första om dialekten skrifna. Dernäst följer (af det i tryck föreliggande) den bekanta *Discurso preliminar sobre el dialecto ast.* (60 pp.), hvarmed J. Caveda inledde sin samling poesier, hvilken dock i betänklig grad lider af antydda brister. Förf. betraktar tydligen nästan uteslutande bableliteraturens språk och lemnar så godt som alldeles å sido de icke centrala målen, om hvilka han föröfrigt icke synes ha någon kännedom alls: han säger t. ex.

[1] Äldre sp. filologer lämna inga eller obetydliga notiser. Förf. till *El diálogo de las lenguas* har den uppfattningen, att i Asturien (liksom i Aragonien, Murcia etc. ja t. o. m. i Galicien) 'aun hasta la gente vulgar' talar kastiljanska, oafsedt en del 'vocablos propios y maneras de dezir'. Nuñez visar sig dock i sin Ordspråkssamling uppfatta asturiskan såsom en i någon mån självständig dialekt. Sarmiento *(Memor.)* säger, att i Ast. kastiljanskan icke är 'vulgar', men 'se entiende'.

[2] *Bibl. de Aut. Esp.*, T. 46, p. 343 ff.

angående de af Reguera använda formerna för 3 pl. perf., att ingen annan stans i Asturien 'se conoce semejante pronunciacion', då dock i själfva verket dessa former ha en stor utbredning i vestern. Diskursen saknar dock icke intresse. Emellertid fäste D. José Arias de Miranda i en artikel i *Revista de Asturias* för 1858 (jag har aldrig lyckats få se den) uppmärksamheten på existensen af de östra och vestra målen, och i en nyare tidskrift med samma namn (1879—80) har D. Gumersindo Laverde Ruiz offentliggjort *Apuntamientos lexicográficos sobre una rama del dialecto ast.* (den i dalen S. Jorge i el concejo de Llanes, yttersta östern), hvilka anteckningar, ehuru nästan blott en ordförteckning, utan tvifvel äro det viktigaste, som publicerats om den ast. dialekten. Samme förf. har äfven i tidskriften *La ilustracion gallega y asturiana* (1879) infört en uppsats om *El dialecto asturiano*, hvilken jag olyckligtvis icke varit i tillfälle taga kännedom om [1]. I *Revista de Asturias* (1882—83) publicerade D. Fermin Canella en serie artiklar om *El dialecto ast.*, i något utvidgad form under rubriken *El Bable* sedan intagna i förf:s *Estudios asturianos* (Oviedo 1886, p. 243—84). Uppsatsen saknar visserligen icke allt intresse, men är i afseende på det språkliga ytterst svag och beklagligtvis vimlar just afsnittet 'Variaciones del dial. ast.' (och icke blott detta) af oriktigheter och slarf, som inger tvifvel om, hvad man ej kan kontrollera. Det längsta afsnittet 'Epítome de la gramática del bable' är särdeles tarfligt. Några artiklar om *El dial. ast.*, som L. Peñalver införde i tidningen *La democracia asturiana* (Oviedo 1885, upphörd), var jag aldrig i tillfälle att få se. Icke heller känner jag närmare värdet och innehållet af de af den ofta nämnde Caveda i tidningen *El Comercio* (Gijon 1878, n. 161—72) införda *Recuerdos de la lengua asturiana, frases, locuciones, modismos y cantares de nuestro dialecto.* Några språkliga (lexikaliska) noter af J. Somoza äro fogade till den ofvan an-

---

[1]) Enligt H. Schuchardt (Gröbers Zs. V p. 304) 'sehr schätzbar'.

förda *Corresp. de Teresina del Rosal.* Af ett visst lexikaliskt intresse är A. Rato de Arguelles' *Carta en bable que dirigió al Excmo. Sr. Presidente de la R. Acad. Esp.* (Madrid 1885) genom den mängd vokabler och fraser, förf. här sammanfört. Hela uppsatsens värde förringas dock genom förf:s besynnerliga infall att adoptera de gamla medeltidsskrifternas stil och ortografi med alla dess förkortningar etc. Härtill torde nu ytterligare komma en eller annan uppsats i provinspressen. Vidare synes åtskilligt af asturiska författare föreligga i handskrift, hvaraf må nämnas: C. Gonzalez Posada (Jovellanos' ofvannämde vän och korrespondent): *Diccionario etimológico del idioma de Asturias* med 800 artiklar (försvunnet?), J. Caveda: *Papeletas para un vocabulario asturiano presentadas á la Acad. Esp.* (böra sålunda finnas i Akademiens bibliotek), J. Junguera Huero: *Gramática bable* och *Diccionario del dialecto b.* (synas ägas af La diputacion provincial de Oviedo)[1]; intet af detta handskrifna har jag varit i tillfälle taga närmare kännedom om. Utom provinsen synes ingenting självständigt om den asturiska dialekten hafva skrifvits: korta notiser ges t. ex. af Duran (i inledningen till hans Romancero), af Varnhagen (i inl. till hans Trovas e Cantares), af Julius (i bihanget I till hans ty. öfversättning af Ticknor), af D. Víctor Balaguer (Inträdestal i Sp. Akademien, Madrid 1883), men, som sagdt, intet självständigt och mest utgående från Cavedas Diskurs. Anmärkningarna om det ast. uttalet i Prins Bonapartes ofvan (p. 6 noten) anförda galiciska evangelium inskränka sig till en obetydlighet

Hvad beträffar den asturiska dialektens äldre stadier, så hafva, som bekant, de gamla asturiska texterna ännu icke bearbetats. En del tryckta sådana (juridiska medeltidsskrifter) företrädesvis i *El Fuero de Aviles* af A. Fernandez-Guerra y Orbe (Madrid 1865)[2]; dertill må er-

[1] Jfr vidare de bibliografiska noterna till Canellas *Estudios* och Fuertes' *Bosquejo.*

[2] Det femtital gammal-asturiska handlingar, som här p. 67 ff., dels in extenso, dels i korta vokabelutdrag, meddelas, sönderfaller i två bestämdt

inras om ett på Nationalbiblioteket i Paris befintligt manuskript af Fuero Juzgo, som, efter de notiser derom Morel-Fatio ger i Romania (1875 p. 28), synes vara af asturisk hand.

* * *

Af det anförda framgår, att i det hela icke mycket för en verklig kännedom om de asturiska målen föreligger: blott en enda lokalt begränsad studie (ordförteckning) för en trakt i östern, vidare och hufvudsakligen för centern den mer eller mindre hybrida bableliteraturen samt några mest på denna baserade grammatikaliska och lexikaliska försök utan vidare lokal distinktion, för vestern slutligen några få icke heller lokalt bestämda kompositioner.

Med de följande anteckningarna lemnas också blott ett helt ringa bidrag. Jag koncentrerade mina iakttagelser på de båda byarna *Villaoril de Bemeda* och *Posada de Rengos*, den förra helt liten (9 vecinos), liggande på en afsats i bergen strax ofvanför och öster om sockenbyn Bemeda, som åter ligger vid en större landsväg öfver Cantabrerbergen till Leon (Leitariegos-passet) och vid floden *Nariego* c. 10 km. söder om *Cangas de Tineo;* den senare betydligt större, likaledes vid en landsväg öfver bergen och vid en annan flod, *Narcea*, c. 15 km. söder om Cangas, der de båda floderna sammanflyta. Byarna, mellan hvilka afståndet kan vara en 10 km., ligga ungefär en 15 km. från leonesiska gränsen i de djupa dalar mellan utlöpare från den centrala cantabriska bergmassan, der de nämda floderna rinna. Vester om Posada sierran El Rañadoiro och på andra sidan om denna, c. 20 km. från byn, galiciska gränsen.

I början och nära halfva tiden af mitt korta uppehåll i trakten tvangs jag af ihållande regn att stanna i Cangas, der jag dock sökte tillfälle att höra och samspråka med

---

skilda grupper: 1:o centrala (mest från Oviedo), 2:o hvad man skulle kunna kalla extra-occidentala (från Villanueva de Oscos, vester om floden Navia), fallande utom t. o. m. de vestasturiska målens område (jfr nedan Slutord) och visande fullt galiciskt språk.

folk från den kringliggande näjden och dervid specielt underhöll mig med en 20-årig byjänta, Antonia Coque från Posada, i tjänst hos mitt värdfolk, hvarför jag också sedan vid mina exkursioner egnade mera uppmärksamhet åt Villaoril än åt nämda by. Målen i de båda byarne förete icke några väsendtligare olikheter. Beträffande den dialektala intensiteten bör anmärkas, att folket i allmänhet fullkomligt väl förstår och med 'bättre folk' eller främlingar också i regeln talar temligen ordentlig kastiljanska. Särskildt männen hafva oftast, dels som tjänare eller arbetare, dels som soldater, lefvat längre eller kortare tid utom hemorten och provinsen, samfärdseln med det närbelägna Cangas (der folkspråket visserligen ingalunda är ren kastiljanska) och öfver passen till Leon (nya förträffliga vägar) blir allt lifligare, skolundervisningen, som visserligen ännu bedrifves mycket lamt men dock existerar, gör sitt till, med ett ord, landsmålet lider dag från dag afbräck, kastiljanska former genombryta det alltmer och i många fall fick jag det beskedet, att 'så säga endast de gamle'. Häraf försvårades naturligen iakttagelserna och föröfrigt hade jag största möda, äfven efter att hafva vunnit en viss förtrolighet med individerna, att förmå dem tala med mig som annars sins emellan.

Utom mina egna iakttagelser för de båda nämda byarne har jag för målen i Asturiens vester blott få data. Något antecknade jag i Cangas, hvarifrån jag också gjorde en kort exkursion till byn *Besullo*, en 10 km. vester ut härifrån. Några muntliga meddelanden erhöll jag af en individ från *Pola de Allande*. Kyrkoherden i byn *Villapedre* (nära kusten, strax vester om Luarca), D. José M. Mendez Arango, har välvilligt i bref meddelat mig ett par data om målet der. Likaledes har kyrkoherden i *Pola de Lena*, D. Casimiro Gonzalez de Lena, i bref meddelat mig några korta upplysningar för *San Martin de la Plaza* (c. 40 km. öster om Cangas) liksom också för Pola de Lena-trakten. Härtill kommer vidare såsom en mer obestämd källa för de vestra målen D. José M. Florez'

poesier, skrifna på hvad han, såsom ofvan nämts, uppger vara 'dialecto vaquero'. Om dessa vaqueros (nomadiserande koherdar) har man från etnologisk synpunkt haft åtskilliga funderingar [1]), men deras språk synes, för så vidt det af nämde författare återges, i allt väsendtligt sammanfalla med de vestra målen i allmänhet. Dock torde det vara mera fritt från kastiljansk uppblandning, än hvad fallet vanligen synes vara med den bofasta befolkningens mål åtminstone i närheten af städer och stråkvägar, utan tvifvel en följd af den relativa isolering, hvari dessa koherdar tyckas lefva. Föröfrigt hade jag själf icke tillfälle att närmare observera någon sådan individ. Slutligen har jag för det asturiska området vester om floden Navia (hvilket från språklig synpunkt dock icke kan anses för asturiskt) i bref erhållit några upplysningar från *Pesoz* af dervarande kyrkoherde. Åtskilliga försök att erhålla dylika upplysningar från andra punkter af vestern hafva icke krönts med framgång.

---

[1]) Jovellanos skref en liten uppsats om dem, som återfinnes i *Bibl. de Aut. Esp.* T. 50.

I. Fonologiska anteckningar.

Då jag icke ansett mig böra försöka genomföra en fonetisk transskription, som nödvändigtvis skulle blifvit alltför osäker, användes i det följande, utom i ett par fall, den vanliga kastiljanska ortografien, hvarvid för öfrigt för uttalet anmärkes följande: 1:o. En bestämdare skilnad mellan öppet och slutet *e* och *o* än i kast. föreligger i målet, om ock ej så utpräglad som pg. 2:o. Den kast. diftongen *ué* representeras ofta af en diftong med klang ungefär af *uá*, dragande åt *uó*. Denna intressanta diftong, som utan tvifvel torde vara målets egentliga och ursprungliga form, är dock uppenbarligen på väg att alldeles utträngas af formen *ué*, som man hör godtyckligt vexlande med den förra t. o. m. hos samma individ i samma ord. På grund af denna förvirring och då jag var ur stånd att afgöra, huruvida dock icke äfven diftongen *ué* i några fall måste anses tillhöra målet, finner jag mig för närvarande föranlåten att återge det diftongerade *o* med den kast. beteckningen *ué*. [Tillfälligtvis hörde jag en gång af en träskomakare från Somiedo (c. 20 km. vester om Vi.) samma diftong eller snarare, så vidt jag rätt uppfattade, renare *uó* i det enda ordet zuóla (azuela). Florez har ett enda *suañas* och i BL (= bableliteraturen) förekommer af samma ord, men blott hos Cuesta, formerna *suañu* (i rim añu och i assonans a-u) *suaña* (i rim gadaña) *suañar suañaste*, der uá, ehuru blott visande sig i detta enda ord, väl är att likställa med vår oftare förekommande diftong. Föröfrigt torde det icke vara osannolikt, att man här har samma diftong, som gammalleon. tecknas dels med ua, dels med uo och som *Gess-*

ner (*Das altleonesische,* Berlin 1867) icke alls uppmärksammar, under det *Morel-Fatio* (i sin uppsats om El libro de Alex., Romania 1875) anser skrifningen ua böra rättas till uo, hvilket åter torde vara mindre riktigt [1].] 3:o. För v tecknas genomgående *b* med valör af bilabial frikativa (de fon. termerna enl. *Lundell*). 4:o. Liksom b äro äfven *d* och *g* knappast längre explosivor utan representeras i regeln af motsvarande frikativor åtminstone intervokalt (dock hörde jag sådant uttal äfven i uddljud både före vokal, såsom särskildt g framför ué u o, och före r, liksom också b före r); härvid kommer d, ehuruväl egentligen postdentalt, åtminstone i vissa fall mycket nära supradentalläget och 'r suave' (jfr nedan I, 39). 5:o. *x* är dentipalatal tonlös frikativa. [Säkerligen har x äfven i det öfriga Asturien (liksom väl äfven gal.?) den angifna valören, ehuru inhemska författare äro något osäkra: 'una especie de silbo oscuro entre la s y la x' (d. v. s. *x* = j) *Jovell.*, 'j francesa' *Caveda*, 'ch francesa' *Laverde* etc.; äfven Prins *Bonaparte*, i det ofvan anförda galiciska evangeliet, uppger, att det ast. x, liksom det gal., skulle vara = fr. ch, ty. sch etc., hvilket åtminstone för ast. torde vara mindre korrekt.]. 6:o. Affrikatan *ch* ungefär som kast., kanske dock ännu något högre och mer apikal, närmande sig till följande och för mig i början svår att skilja från denna, som jag tecknar 7:o *ṭṣ*, hvilken sålunda, såvidt jag kunde finna, väsendtligen är ett supradentalt ts, måhända dock det explosiva elementet icke fortis [2]. 8:o. Tonande *s* hörde jag före b g: a c h i s b a r (atisb.) r e s g a r (rasg.) och efter 'attra-

[1]) Gleon. förefintliga former äro: hos *Muñoz (Fueros municipales)* i Leonerconciliet *buonas uorto* (2 ggr.) *fuara* (adv.), i Coyanzaconciliet *muarto buanas nuastra* samt Alex. *muobre*. Härtill må anmärkas, att *Leite de Vasconcellos* (*O dialecto Mirandez* p. 32) i ett par språkprof ger formen *fuónte* utan vidare kommentar, jfr *Schuchardts* anmälan Lit. Blatt 1883.

[2]) I sina poesier transskriberar *Florez* äfven denna affrikata med *ch* anmärkande, att 'la pronunciacion de la *ch* es dificil y únicamente un oido muy ejercitado puede percibir sus diferentes inflexiones, segun los casos, pues es variable'. *Canella* (*Est. ast.* p. 252) transskriberar för Tevergatrakten *tch* i ett hithörande fall.

heradt' i: b e i s u q u e i s u f e i s u e l u. 9:o Utljudande *n* är s. k. gutturalnasal (dock något mer præpalatalt än sv. ng åtm. efter lena vokaler) liksom naturligen äfven inljudande framför g. k; framför andra konsonanter synes det inlj. alltid vara dentalt. [*Storm*, *Engl. Philologie* p. 38, konstaterar gutturalnasalens existens för andal. och extrem., 'wo enfig der Widerhall des port. em fim ist'. *Schuchardt*, Gr. Zs. V p. 315, bekräftar detta för andal., tilläggande, att han ofta funnit detta ŋ mindre gutturalt än ty. ng. Redan under mitt uppehåll i Madrid frapperades jag af ett mer eller mindre gutturalnasalt uttal af utlj. n hos en stor mängd individer, hvilka vid närmare undersökning befunnos tillhöra icke blott Andal. (äfven Murcia) och Extrem., utan äfven prov. Leon, Galicien [1]), Asturien eller prov. Santander, under det personer från Toledo, Madrid, Ávila visade sig ega dentalt uttal. Om dessa iakttagelser, som jag tror, hålla streck, synes sålunda gutt.-nas. uttal af utlj. n i sp. vara ett regionalt drag af stor utbredning, uppträdande i en vid krets och så att säga stödjande sig på det port. området (med dess, delvis af gutt.-nas. åtföljda eller rent af ersatta, nasalvokaler) och omslutande den sp. centern med dentalt uttal. För prov. Zamora och Salamanca har jag visserligen inga data, men man torde väl kunna förutsätta gutt.-nasalens existens åtminstone i deras vestra delar. Deremot observerade jag gutt.-nasalen hos individer från Kanarieöarna och Cuba, ett förhållande, som synes naturligt, då utvandringen både rimligen varit och faktiskt

[1]) Om galiciskan säger *D'Ovidio* (*Manualetti* etc. II p. 53): 'pare che vocali nasali qui non esistano', hvilket nog är riktigt; men han känner icke gutturalnasalen och uppger mindre korrekt uttal 'con vero n + h' af unha, der nh också har valör af gutt. nas. Prins *Bonaparte* (l. c.) konstaterar gutt. nasalens existens för gal. såväl utlj. (och äfven i pluralerna bons, uns) som i ordet unha, hvilket föröfrigt också *Milá* (i Romania 1877, p. 53 not.) säger sig af en galicier hafva hört uttalas 'casi unga'. El Bierzo sluter sig härvid fullt till Galicien: af en bondkvinna derifrån hörde jag sjelf tillfälligtvis gutt. nasalen utljudande, och hvad som *Fernandez y Morales* (*Ensayos* etc. p. 9; jfr om dessa nedan) säger om sitt unha, kan icke ha någon annan mening, än att både detta nh och utlj. n här har gutt. nas. uttal.

är betydligt starkare från kustprovinserna, d. v. s. den antydda regionen. *P. Foersters* anmärkning i *Span. Sprachl.* p. 8, att 'die Endsilbe on sowie con und en im Inlaute vor Gutt. bekommen einen Anflug von französischer Nasalisation', är mindre exakt, i det att karaktären dels ej torde vara allmänspansk, utan regional, dels till sitt väsen ingalunda är 'fransk nasalisation', dels slutligen tillkommer ej blott ändelsen on etc., utan hvarje utljudande eller af g k åtföljdt n (utlj. äfven i obet. stafvelse, ex. vírgeg, hablag och ofta äfven före tätt följande vokal, ex. eg esto, såsom jag särskildt hörde andalusier uttala, mot *Schuchardts* observation l. c.). — Jfr härtill äfven gast. och gleon. -m för -n (*Gessn.* p. 12).].

Tonlösa vokaler[1]):

1. *u* representerar i alla ställningar tonl. kast. o: palumbar palombu palombus falu *(hablo)* díxunus

---

[1]) I det följande framställas målets från den mod. kastiljanskan afvikande former direkt och indexvis. — Förkortningen Fl. = Florez' poesier. BL = bableliteraturen, som vid jämförelserna i allmänhet tages i klump såsom representerande de centrala målen, och äro de texter jag härvid haft tillfälle använda hufvudsakligen: Cavedas *Coleccion*, *La olla asturiana*, poesier af Cuesta, poesier af J. Acebal samt Prins Bonapartes ast. evangelium, hvilket dock först efter afhandlingens utarbetande kommit mig tillhanda. Vidare har D. Braulio Vigón särskildt för målet i Colungatrakten välvilligt i bref meddelat mig många värdefulla upplysningar. SJ = San Jorge-målet enligt Laverde Ruiz' anförda uppsats. Med mont. afses former från 'La Montaña' (pr. Santander), hvars mål synes erbjuda mer än en beröringspunkt med de östra asturiska, men för hvilket jag icke haft att tillgå andra data än provinciela uttryck i noveller af D. José M. de Pereda (*Escenas montañesas*, Madrid 1885; *El sabor de la tierruca*, Barcelona 1884). För galiciskan (hvilken, som bekant, heller icke tills dato blifvit mera lokalt studerad) har jag företrädesvis användt D'Ovidio e Monaci: *Manualetti II*, *Diccionario gallego* etc. por D. Juan Cuveiro Piñol (Barcelona 1876) och *Cancionero pop. gallego* por D. J. Peres Ballesteros, utgörande TT. VII, IX och XI af *Machados Bibl. de las tradiciones pop. esp.* (Madr. 1885—6). För 'bercianskan' har användts den, så vidt jag vet, enda tillgängliga källan, A. Fernandez y Morales: *Ensayos poéticos en dial. berciano* (Leon 1861). (*El Bierzo* utgör, som bekant, nordvestra delen af prov. Leon, upptar floden Sils och dess tillflödens dalområde och gränsar i norr och vester till Asturien och Galicien. Förf.

f a l a n u n f a l á u c é u t i u etc. [Denna karaktär, åtminstone delvis äfven tillhörande sydgal. mål (jfr äfven pg.), är lika genomgående i Besullo, Pola de Allande och hos Fl., men synes utom för utljudande o knapt förekomma i Ast:s center och öster. Enligt *Caveda (Disc.)* har man *-u* i sing. af subst. och mask. adjektiva, men icke i neutr. (?) och plur. och icke i partiklar och verb, hvartill C. dock anmärker, att bruket härvidlag är 'bastante variable y caprichoso', hvilket åtminstone gäller för BL, der ofta äfven neutr. och partiklar transskriberas med *-u* och mask. ibland med *-o*. För Carreño uppger C., att der icke heller det mask. *-u* förefinnes (dock ofta i de af C. aftryckta poemen af Reguera), hvartill enligt min meddelare från Villapedre man der i nomina har *-o -os* (jfr de nordgaliciska målen). För SJ uppges *-u* i nomina, plur. *-os*, *-o* i räkneord och verb. Utom ändelsen synes u blott mera sällan förekomma i center och öster; man finner dock i BL skrifningar som *empusible entuaría ucharu Uriedu*, men å andra sidan också *asocede sospira homilde homedancia* o. d. — Gammalast. icke sällan *-u* i nomina, äfven neutr., samt dertill också *-us* både i nomina och verb.; *Fern.-Guerra* har: *corderu hermanu maridu moru Pedru Tineu malditu lozanu otru todu in dublu todus tempus derechus facemus otorgamus recibimus nolu danamoslu, cum connucer* o. a. (hvartill *Morel-Fatio* ur det ofvan p. 12 anförda ms: *algunu algunus danus queremus furum cuno* o. a.). [1])].

till de nämda Ensayos säger sig vilja ge dialekten så ren som möjligt och håller sig derför till centern af *Bierzo bajo* (= den sydöstra delen), undvikande de starkare kast. respektive gal. inflytelserna i kringliggande delar. Hans bercianska språk ter sig emellertid såsom alltigenom väsendtligen galiciskt (t. ex. odift. o e, utfall af interv. l n, pronom. che = te, vbformer som perdín dixen, atopache fixeche etc.), uppblandadt med kast. former (som suelo vid sidan af novo corpo, enxambre hembra vid sidan af home lume etc.) och utan större själfständigt intresse.)

[1]) Föröfrigt uppträder u för obet. o äfven i östra (blott?) katalanska mål, så genomgående i Montserrat-trakten, jfr *Bertran y Bros: Cansons y Follíes pop.*, Barcel. 1885, p. XIV och Llista ort.-fon. i slutet.

2. *i* representerar ofta kast. obet. e. Här dock mer en allmän tendens, men om e uttalas, så dock alltid mycket slutet, dragande åt i. Regel är rent *i* framför hård vokal, synes äfven gynnas af angränsande palatal artikulation och följande nasal och höres vidare nästan alltid i ändelser spec. utljudande: rial pasiar pior orriu michor (mej.) xineiru siñor madriñeiru bindita findidura mintira bintana esnimbrar (desm.) timpural priparar dibirsion biénimi (víneme) tubi tubisti nueiti árbulis etc.; dock hörde jag alltid nengun (men nin). För öfrigt är uttalet något vacklande: så hörde jag t. ex. timpural af två individer, men af en tredje tempuraduca, inguanu och eng. etc.; häraf också en del ojämnheter vid beteckningen i det följande. [Karaktären, likaledes bekant från gal. (jfr äfven pg.), äfven allmänt i Besullo och Pola de Allande liksom hos Fl. BL icke sällan, regelb. framför vokal och ofta utljudande, men transskriptionen ytterst vacklande: *rial pior* etc. *tardi nochi pudi esi* (alltid i pron. dem.) *xineru siñor dicia dirirtimientu ripito* etc., men också *tarde noche señor rentana prencipadu melitar defecultad* etc. (något fall som de senare hörde jag aldrig). För SJ uppges öfvergång eller tendens till i före a o, utljudande samt i patronymika på ez, som då få formen *Gonzali Peri* (äfven BL *Menendi alferi* jämte *Suare*; huru dylika ord uttalas i vårt mål känner jag icke). — Samma tendens för öfrigt äfven andal. (jfr *Schuchardt* i Gr. Zs. V, p. 314) bogot. och Buen. Air. Jämför äfven för gleon.[1]) *Gessner*, p. 6.][2]).

---

[1]) Beteckningen gleon. (gammalleonesiska) användes i det följande för former ur äldre leon. texter, men dermed är ingalunda utan vidare tillvaron af någon mer utpräglad 'leonesisk dialekt' medgifven.

[2]) Den i centern allmänna öfvergången af obet. a till e i ändelserna as an (guapes mozes, fales falen falaben, någon gång äfven för utljudande a: puerte güerte) observerade jag icke för vårt mål, icke heller Bes. Pola de A. Villapedre Fl., liksom den för öfrigt är obekant för gal. pg. mål (deremot åtm. delvis i kat.). I SJ, Llanes och äfven Ribadesella lär as an bibehållas (dock SJ puerte peñe), deremot es i Cangas de Onís. Ur de af

3. *a* för e(r) i arizu armanu armosu barraza (jfr III) númaru, dertill för o(r) i artulana Vítaru (der dock möjligen inflytande af andra ord som artu Lázaru); vidare *a* för e(n) i ancina (blott i kast. visor) ancuntrar (jämte alc.) anántias (= en ántes; men måhända för dessa ord snarare analogisk inrangering i en prefixkategori an-, jfr nedan II, 41) bancechu (vencejo) samt derranáu (derreng.), der kanske vokalharmoni, såsom väl äfven i ramati (om e här urspr.?) och talaraña (Vi.; i Po. hörde jag tela d'araña, som pg. tea d'aranha), hvarvid dock äfven anslutning till andra ord möjlig. [I BL har jag funnit *ariciu* (J. Aceb. — gal. berc. pg. *or. our.*) *hortelana* (= pg.), men annars här andra ex. på den bekanta öfvergången er-ar såsom *ciarrar*, SJ *ariciu*, gal. mir. vulgpg. *númaro*; vidare SJ *ancina*, berc. *derrangáo*, mir. *ancontrar*, men mir. har genomgående am för em (jfr äfven *Schuchardts* anmälan af *Leites* bok Lit.Bl. 1883).]

4. *u* för e i med angränsande labial: bulorta burdugu bíspuras purmeiru (dock äfven prim.) puruchu (äfven per., vildt päron) fulguera (filicaria)' funochu (hinojo) furmientu munin (menino) mus (jämte mis, lystringsord till kattor: jfr it. muci! 'miss!' micio 'misse') asumechar (semej.) tsumiáu (limazo) rumiendu umbiar (env.), dertill moudía (= meu dia under *eu* accent); nublina snarare anslutning till nublu. [Så äfven ofta hos Fl.: *víspura munudu murluza asumeyar sutrumése*. Denna tendens till labialisering af intresse, då ganska sällsynt kast., men allmän gal. pg. (jfr *Cornu* i Romania X, p. 366 f., äfven *Leite de V.: O dial. mir.* p. 27 och *Revista de estudos livres* 1883 ff. passim i hans dialektologiska uppsatser der), hvaremot åter vida sällsyntare i Ast:s center och öster: BL *furmientu* (men så allm.: gsp. *horm.* pg. *form.* it. *form.*) *umbiar*, men deremot *billortu víspera* (dock ett *víspora* i Teresina del Rosals bref) *primeru peruya fenoyu*

———

F.-G. meddelade gast. handlingarna har jag blott för den sista och yngsta antecknat ett ex. på denna öfvergång: yeren (hvartill dies jämte dias).

asemeyar llimiagu remendin meudía, SJ *unviar* men *belortu jenoyu mañin* etc.; härtill dock i af *Nuñez* anförda ast. ordspråk *volorto* och *folecho* (hvilket senare åtminstone icke bör vara vestligt, men BL annars *fel.*, jfr III s. v. fulguera).]

5. Andra öfvergångar: catacismu minal (för man.) cunecer cunecemus (men cunozu) chiculati (choc.) Ulaya (Eulalia) o. a. väl oftast beroende på anslutning till andra ord som catacismu till kategorien cata-, cunecer till verb på -ecer, jfr äfven II 41, 42. [Formen *chiculate* äfven Fl. SJ och gal. (i *Peres Ballesteros' Canc.*); BL *Olalla Usebia* mont. *Ogenio*, allmän form, jfr bogot.[1]) *Ugenio Usebio* etc. äfven Buen. Air. *Uropa*, andal. *Gropa* (jfr *Schuch.* Zs. V); gal. har *Baya*, som väl står för Uaya Ulaya.]

6. Aferes af *a* som ofta: bena guichada guichon gucha ṭṣamera (jfr III), väl enligt formeln l'agucha un' agucha = la gucha una gucha, liksom omvändt protesen i amora; vidare buelu buela marieṭṣu (amarillo) mor (i uttrycket pur mor de som flerestädes); frånvaro af den kast. protesen i bedul briespa (avispa). För protes af a hos vb jfr nedan II 41. [BL *guiada guixon* (formen synes vara mindre korrekt) *güelu-a mor*, men *amariellu*, SJ *buya guiada güelu mariellu mor,* men *ariéspara;* gal. *marelo mor bedul respa;* jfr föröfrigt *C. Michaëlis: Stud. z. rom. Wortsch.* p. 74].

Aferes af *e* i nu (nel) na nus nas (= en lo etc.) och i fall som n'estu n'un; ofta i former af ichar: cha'si (= acostarse) chaba chandu: väl äfven i ṭṣabeiron (jfr III). [BL i regeln *en el ena enos enas*, mer sällan *nel* etc. (dock Bonap. så ofta), SJ *nel na*, gast. *enno enna* och blott i ett par texter från vestern *no nas* jämte *eno ena,* gal. pg. *no* etc. ant. äfven *eno*, gleon. båda for-

---

[1]) *R. J. Cuervo: Apuntaciones críticas sobre el lenguaje bogotano,* 4:ta ed., Chartres 1885.

merna jfr *Gessn.* p. 12; vidare BL *n'aquel* o. d., äfven aferes i former af echar.]

7. Protesen af *e* före s impurum torde knapt kunna anses tillhöra målet, åtminstone oftast frånvaro: spinu[1]) streitu scalera stamplar etc.; dertill ofta anal. aferes i ord som scuru spreza'se t. o. m. sfundáu (trasig i botten, om en korg). [Fl. har dock e (utom efter vok.) liksom också BL SJ, hvarvid dock anmärkningsvärdt att *Giner Arivau* efter sin meddelerska från trakten af Oviedo har *scouxuran.* I *Canc. pop. gall.* I p. 164 börjar en rad *Státe quedo,* hvilket i betraktande af utgifvarens not ib. synes tyda på att protesen kan saknas gal.; föröfrigt saknas denna protes i mir. och äfven i minhotiska mål (jfr *O dial. mir.* p. 15); dertill anför *Schuch.* Zs. V p. 313 ett par enstaka and. *sta stas* och i *Marins Cantos* (2053, 3887) fins äfven *stoy* i versens början.]

8. Förtonisk synkop: ablana gabluchu fracu (och fur.) dim. fraquin flanduneiru (= filandon jfr III) pregueiru (för *pegreiru pg. pegur.) spreza'se (desperez.) dreitu zreiza zreizal bistor (visit.): motsvarande epentes i peregachera peregulera (vid sidan af preganza piérgula) calabicha (jämte vanligare clab.), vidare i ord som faragucha garabatu jfr III. [BL SJ *ablana* (hvartill Alex. *aulana*) och jfr särskildt talrika gal. former som *dreito vran Cruña* etc.: gal. äfven *carabilla.*]

9. *z* — *ci*: gonzu (kast. *gonce*) quizu (kast. *quicio*) arizu corzu beza comparanza o. a. (= kast.), men deremot cruciar esfurciar, vidare estóncias estóncianas (jfr härtill nedan II 39). [BL gynnar gifvet ci: *goncios oriciu corciu corcia comparancia* (och *za*, Bon.) *folgancia, alcanciar cruciar esforciar* (men fuerza) *gociar* o. a.,

---

[1]) Att spinu i självfva verket af språkmedvetandet uppfattas som tvåstafvigt visas deraf, att det behåller sitt -u i likhet med vinu tsinu, då annars flerstafviga på -inu regelbundet förlora det, ex. camin padrin etc., jfr nedan 12.

entoncies, SJ *ariciu juercia* (men comparanza) *entoncias*; jfr gleon. *forcia esforciar matancia* etc. *Gessn.* p. 19.]

10. (c, g)*a* för (c, g)ua i cadril gadaña incla (om för *inca jfr nedan 38), men deremot under tonen: cuandu cuartu cuasi. [BL *cadril gadaño*, jfr gal. *cadril cadrar gadaña* m. fl., men äfven *cal cando* etc. (dock *cuasi*) och jfr *Car. Michaëlis: Zur hisp. Wortdeutung*[1]) p. 136, der det framhålles, att 'a für ua gehört dem westl. Sprachgebiete an'.]

11. Apokop af -*e* regelbundet i 3 sing. pres. ind. och imperat. efter l n r z: bal tien quier parez, jfr nedan II 16, vidare i omi etc. (för ómen(e) etc.), jfr nedan 41; deremot icke apokop i redi sedi, hvartill äfven rumpedi etc. (jfr nedan II 9), vidare árbuli. [BL *val* etc., *home* etc.; äfven *rede sede*, hvartill äfven *vide güéspede*, men *árbol*; jfr föröfrigt gal. pg.]

12. Apokop af -*u* regelbundet i flerstafviga paroxitona på -*inu*: camin toucin subrin munin perrin piquinin etc. (obs. plur. -*inus* jfr nedan II 3), deremot rudédinu ṭṣinu. Här naturligen ett fall af analogi och måhända närmast anslutning till kategorien -*on* -*ona* (perrin(u) perrina som perron perrona). [Denna form -*in* (plur. *inos*) är nu allmänasturisk, men gast. finner man fulla former: *camino sobrino uezino*. Den stående gal. pg. formen som bekant *iño inho* liksom kast. *ino*[2]); i berc. sy-

---

[1]) I *In Memor. di Napoleone Caix etc.*, Firenze 1886.

[2]) Dock finns äfven en del kast. former på -*in* (för -ino), hvilka *P. Foerster, Span. Sprachlehre* p. 211, anser hafva anslutit sig till dem af formen -o -inis, hvarmed han väl menar den lilla gruppen hollin rubin etc.; men den ofvan antydda analogien vore kanske att taga i betraktande äfven för dessa kast. former (en del dock lånord i denna form): jfr t. ex. calcetin espadin peluquin chiquitin -a parlanchin -a med calceton espadon pelucon grandillon -a pobreton -a, äfven ord som bailarin -a cantarin -a med ord som lameron -a temeron -a dormilon -a, äfven personnamn som Fermin Martin Quintin Valentin (andra dock med fulla former som Celestino Ceferino, några väl äfven med båda formerna som Crispino Crispin) med namn som Ramon Simon Anton och Juanon Felipon etc. (obs. äfven den korrekta formen Joaquin, som möjligen kan ha inverkat).

nes det väga mellan den galiciska och vår form: *camiño xabariño pobriño descalciño* vid sidan af (i Ensayos vanligare) *camin xabarin sobrin gotin papaicin pobrin pouquin* (plur. alltid *iños*). — I Besullo och Pola de A. fann jag apokop äfven i det tvåstafviga *ṭṣin* och i ett par likstälda på *-enu: centen chen* (men deremot *chanu*; i vårt mål c e n t e n u c h e n u).]

13. Epitesen i namnet V í t a r u naturlig, då annars obet. -ar (eller -or) sällsynt (jfr äfven namnet Lázaro). För formen M a n u l u (äfven annorstädes Manolo) har man väl utgått från formerna M a n u l i n M a n u l o n och deraf gjort ett kvasi primitiv, liksom man rimligen af det såsom diminutiv uppfattade X u a q u i n på liknande sätt bildat X u a c u.

B e t o n a d e v o k a l e r:

14. *e* för *a* i m a ñ e n a. [Enl. *Leite* (Rev. 1884—5) är *manhê* 'vulgar na Beira-alta'.]

15. *e* mot kast. *i* i f é g a d u n e n u -a m e s m u. [BL *fégadu*, gal. id. (jämte *figado* = pg.), hvartill Alex. *fegado;* BL SJ *neñu a*, gal. *neno*, kat. *nen* och äfven Sp. Ak. upptar ett *nene a;* BL *mesmo* = gal. pg. äfven and. och ofta gsp. ännu sent.]

16. *i* mot kast. *e* i ṭ ṣ i n g u a, d i d u (jämte d é u) d i d a (tå). [BL *llingua* och *lleng.*, gal. pg. *ling.*; den intressanta formen *didu* har jag annars icke funnit på halfön (BL deu deda) utom kat. *dit*, hvars berättigande jag icke känner, jfr det oförklarade it. dito.]

D i f t o n g e r:

17. *ai* för *a-i* genom 'attraktion' i á i g u i l a n a i d i. [BL SJ gal. berc. mir. *naide*, föröfrigt allmänt: and. *naidie*, *naide*, bogot. *naide*, vidare t. ex. Sta Teresa och Lucas Fernandez *naide*.]

18. *ei* för *ai* i b e i ṭ ṣ a r b e i ṭ ṣ o n och e s q u e i c e r (ae). [Fl. *beichar*, gal. *beilar* i visor från pr. Lugo och Coruña i Ballesteros' Canc. (ex. I p. 43, 54, 199. II 75, III 67) annars äfven gal. *bailar* som också BL (föröfrigt

synes ei-ai gärna vexla i gal. mål); vidare BL escaecer gal. esquecer.]

ei i regeln kvar der kast. kontr.: beisu queisu tseiti teixu (taxus, trädet) queixar faley sey etc. [BL SJ har e som kast.; diftongen tillhör vestern (Bes. Pola de A. Villapedre Fl. = gal. berc. pg.); dock har *Giner Arivau* (Folkl. de Proaza p. 252) i en copla *virirey*.]

eiru = arius: baqueiru sulteiru etc., men deremot ger aria (eria) *era* (med öppet e): baquera sultera madera etc. [Samma former Pola de A. *(scalera pinera* och *ferreiru carpinteiru)*; Fl. skrifver dock både *era* och *eira*, men alltid *eiru*; i Villapedre har man enligt uppgift *zapateiro vaqueiro*, men *zapatiera vaquiera!* [1]). BL och SJ alltid *eru era*, hvarvid dock anmärkningsvärdt, att *Giner Arivau* efter sin aldeana från Proaza har formen *nubeiro*, hvilken jämte det nyss anmärkta vivirey syns antyda, att dift. ei icke är alldeles främmande för centern.]

19. *oiru a* = orius a: abintadoiru culadoiru debagadoiru paradoira (= kast. paradera) taladoira treitoiru Xugadoiru (proprium vid Vi.): deremot hörde jag tiseras. [Center och öster synas här hafva den icke 'attraherade' formen *oriu a*: BL *estandoriu fesoria mesoria tortoriu*, likaså Jovellanos (Apunt.) *estadoriu tortoria trechoria sechoria*, SJ *mesoria salmoria sechoriu sumidoriu trechoria trechoriu*. Den allmänna gal. formen, som bekant, *oiru a* (= vår) ex. *salmoira sumidoiro* (pg. *salmoura sumidouro*, kast. *salmuera sumidero*); gal. har enligt Cuveiro äfven *tigeira*, men för Pesoz har man meddelat mig den korrektare formen *tisoiras* (= pg. *tesour.*), som säkerligen också förefins i det egentliga Galic.]

20. *ui* står som resultat dels af konsonantupplösning i muitu etc. (jfr nedan 34), dels af 'attraktion' i atsuiráu. [Fl. har likaledes *arrichueiráu*, deremot BL i enlighet med de i föreg. § anförda formerna *alloriadu*.]

---

[1]) I *Menendez Pidals* romanssamling, p. 96 not., anföres en kopla 'de los vaqueiros de alzada', hvari förekommer formen *vaquieras*.

21. *au* för *a-u* genom 'attraktion' i augua stauta Pauda ('San Antonio de P.'). [Fl. har *augua*, likaså min meddelare från Pola de A.; BL *agua*, men gal. *augua auga* och i pg. mål (enl. Leite) extr. *auga* (Lisboa *augua*) *euga leuga reuga* mir. *iúga*, dertill Alex. 1323 *augua*. BL vidare *estautes*, hvartill andal. *estauta* och äfven *Pauda* (*El Folk-lore andaluz.* p. 41).]

22. *ou* kvarstår i regeln okontraheradt: cousa Pousada roucu 3 perf. falóu etc., couz fouz foucina toupu toupinera, roubar roupa azoutar o. a.; man hör dock stundom äfven o (så föreföll oru vara konstant). Vidare *ou* i dous tou sou mióu[1]) (jämte miu) you adióus, slutligen fou ṭṣou (focum locum, jfr nedan 25 och 37). [BL SJ här o (en stående form i BL är *utru u*): ou tillhör vestern (= gal. berc. pg.). I mir. förekomma äfven formerna *tou sou you*.]

23. *ié* i några fall der icke riksspråket (särskildt = lat. e i pos.): mierma (kast. merla och mirla) piértiga piértigu tabierna furmientu outramienti (men äfven t. ex. mesmamenti) tiez (Vi., 'skinn på gröt') briespa (kast. -*i*-) piescu (kast. -*e*- och -*i*-) mierra (myrrha, i en kast. julvisa från Po.) ändelsen ieṭṣu-a (kast. -*i*-): ṭṣubietsu (ovillo) purtieṭṣa etc., verbalformerna rumpiemus rumpiestes etc. (jfr nedan II 11) och specielt yié (es) yiera[2]), dié (dé) estié samt konjunktionen ya (et). [BL *pértiga* (Jovell. Apunt. *pértega*) *tabierna formientu piezcu -iellu*, SJ *piértiga ariéspara piescu -iellu;* härtill gsp. former: *mierla* (Libr. de l. Enx.) *piertega*[3]) (Berceo) adv. på *-miente abiespa* (Alex.) och allmänt *-iello* (hvartill äfven mir. *-ielho -ielha*). Vidare BL *yes* (eres, i vårt mål sos) *ye* (es) *yera* (äfven ehuru mer sällan *es e era*, men så faktiskt i Colunga enl. meddelande af *B. Vigón*), deremot al-

---

[1]) Accentframflyttningen (äfven BL mió) som i sp. diós yo, jfr äfven and. quió (för quiéo quiero).

[2]) Jag tyckte mig i dessa ord uppfatta diftong och en förslagen frikativa; Florez skrifver dock alltid ye yera liksom BL.

[3]) Jfr *Cornu* i Romania XIII, hvaremot *W. Meyer* i Zs. IX p. 225 ff.

drig dié estié (jfr nedan II 22) och konjunktionen et är *e* eller *y;* SJ *es e era* och synes här öfverhufvud diftongen undvikas i uddljud: *edra erba* (äfven BL *erba,* jämte *yerba, ermu*) samt *elu ernu* jfr nedan 33. Formen *ye* (är) äfven allmän i de gast. texterna hos F.-G. (nemligen i de egentligen asturiska bland dessa, jfr ofvan p. 11), liksom äfven gleon. (dock icke alltid och icke Alex. jfr *Gessn.* p. 27), vidare gast. *yera yeramos yeren*, hvilka Gessner anför jämte ett yera hos Alex., men förbiser de många exempel på denna, som han kallar 'seltene Diphtongierung', hvilka förekomma gleon. i *Esp. Sagr.* (se t. ex. de två concilierna T. 36 p. 229 ff. och p. 249 ff.). Konjunktionen et, som sagdt, aldrig diftongerad i BL, men deremot *ye hie* = et allmänt gast. liksom äfven gleon. (*Gessn.* p. 34); vår form ya äfven stående hos Fl., och vokalen väl föröfrigt att förklara ur tonlösheten (jfr dock följande §). — Hvad våra dié estié angår, torde diftongeringen här vara blott skenbar och ié utveckladt ur ía i de också förefintliga formerna dia estía, jfr nedan II 22.]

24. För ié i ultima presenterar sig en fallande diftong, hvars andra komponent klingar som *a*, i pía pías[1]) (konstant för pié piés) díaz (jämte diéz) yía (jämte yié). Åtminstone vexlingen yié-yía torde bero på satstonen: jag hörde den stigande diftongen företrädesvis under starkare, den fallande blott under relativt svag satston t. ex. 'yié, yié!' (= sí sí! vid ifrig affirmation) 'á que ora yía?' 'yía muitu guapu' (svagare) 'yié guapu, yié' (efter-

---

1) Jfr följande rader ur en kast. sång till 'el ramo de S. Antonio' från Vi.:

Su niñu rosas siemaba,
Cuatru cincu en cada palma,
Su niñu rosas pidia,
Cuatru cincu en cada pia....

I förbigående sagdt förekommer samma passage (ehuru icke alldeles identisk och med rimmen traia — llevaba — piña — caña i. s. f. våra) i den bekanta ast. sången 'Ay un galan d'esta villa', se t. ex. *Menendez Pidals* samling p. 150 eller *Eberts Jahrbuch* 1861, p. 290.

tryckligt); föröfrigt naturligtvis aldrig yíara etc. i penultima (jfr nedan II 22: día estía, men diémi estiémus). Sannolikt samma förhållande med diéz-díaz: jag hörde 'á las díaz', men förmodligen säger man t. ex. 'son diéz' (och icke nio eller elfva) med stark ton på räkneordet. Formen pía pías (som öfverhufvud knapt kan förekomma under starkare satston i samma mening som de förra) hörde jag, som sagdt, konstant. För dessa former synes man nu få antaga antingen rent af ett bevarande i detta speciella fall af diftongens ursprungligare fallande betoning med öfvergång af det tonlösa e till a (jfr sp. dia) eller också ett sekundärt tillbakadragande af accenten med samma öfvergång af e till a. Måhända kunde också det i föreg. § anförda ya(et) höra hit och stå för ett *ía. [Alla tre dessa former med ía konstaterade jag för Pola de A., men annars förekomma de hvarken hos Fl. eller i BL; deremot anför Gessn. p. 32 ett gleon. *pia*[1]). I BL förekommer, men, som jag tror, uteslutande hos Reguera och det nästan konstant, formen *quian* för quien (se t. ex. Colecc. pp. 25, 30, 32, 43, 45 etc.), hvilken måhända vore att jämföra med våra.]

25. *ué* (mindre exakt beteckning, jfr ofvan p. 15) mot *o* i riksspråket (särskildt = lat. o i pos.) i fuecha (hoja) güechu (ojo) güelpi güey (hoy) nueiti, suétanu, presentia afuega cuechi (coje) muechu. Deremot odiftongerade ofta bon bonu, konstant fonti ponti, hvartill fou (fuego) tsou (jämte tsuéu, luego). [BL *fueya güeyu nuechi* (och *nochi*), men *hoy* (dock ett *hué* i Ter. del. Rosals bref och *cuantague* i Ratos Carta), presentia ofta: *cueye cuerre respuende* o. a.; SJ *jueya güeyu*[2]). Härtill gleon. former som *nueyo nueche* (Gessn. p. 5) pres. *cueya* (*Muñoz* p. 217), hvartill Alex. *hue nuedia*. Vidare BL *bon*

[1]) Hvad är egentligen det sp. *herropea?* Kompos. af ferrum och pes säger *Diez* EW II b, men formen förklaras icke. Detta föröfrigt femeninum, vårt ord mask.

[2]) Alla dessa diftongerade former ett NB till *Cornus* sammanställning i Rom. XIII.

bonu (jämte dift.) *fuente* och *fonte puente* (*Careda* uppger i sin diskurs *bonu fonte ponte*, men har i sina egna poesier *buenu fuente*), hvartill hos Bonap. *morte mortos* (men *muertu*) *porta;* deremot SJ *güenu juenti* [1]). För focum locum finner man i BL *fuegu fuebu* etc. och *fuéu* (så den faktiska formen i Colunga enl. B. Vigón) *lluego* och *lluéo,* för SJ *juéu;* våra former f o u ṭṣ o u äfven Pola de A., men i Villapedre har man enligt uppgift *fongo*, hvartill jfr mir. *lhougo,* former, hvarur måhända äfven våra utgått.]

26. Diftongen kvar i c u l u e b r a (jfr III), hvartill a f r u e n t a i en kast. julvisa från Po.

K o n s o n a n t e r:

27. Medior mot tenues i kast. visa m a n t e i g a p i b i d a s a b u g u (saúco); tvärtom m u ñ i c a (boñiga). [BL. *mantega* (= gast.) *pebites* (Cuesta), *boñica* (och *-ga*), SJ *mantega pebida sabugu, moñica,* gal. pg. *manteig. pirid. sabug.* (pg. *bonicos* jfr III m u ñ.).]

28. *b* för *m* synes föreligga i b l é n g u n a (Po., väl för *breng. bureng., då samma växt (Echium) i Vi. kallades m u r é n g u n a) g u s a r a ñ a (väl närmast för bus. = mus.) sannolikt äfven i b l i n d a l (jfr III). [För vexlingen m-b jfr *C. Michaëlis: Stud.* p. 234 och *Wortdeut.* p. 118 ('ungemein häufig gal. pg.'), på hvilket senare ställe bl. a. anföres ett vulgpg. *busaranha* (jfr äfven m u ñ i c a och nedan III m i t i c h u, m u r z a c u).]

29. *b* (i vexling med g jfr nedan 37) vid hiatus a-u: (l a) b u r t i g a b a b u l (Vi., baúl) a b u e y (hoy).

30. *f* kvarstår: f a l a r f i e r r u f i l u a f u g a r m o f u etc. Dock hörde jag alltid a r m o s u (men en äng vid Vi.

---

[1]) Härtill kan erinras om en del något besynnerliga i BL och företrädesvis hos *Reguera* förekommande former som fuibo lluigo agüilo cuiro pescuizo cuirpo muirtu cuinten (jämte fuebo lluego agüelo piscuezo cuerpo muerte cuenta och annars blott fuerte puerta respuenden fuelgo etc. etc.), hvilka jag ej rätt vet, hur man skall fatta: cuiro kunde väl vara att läsa cúiro och vore då förklarligt, men deremot kunna cuirpo muirtu ej gerna läsas annat än som cuirpo muirtu. Härtill har jag äfven hos *Bonap.* funnit cuiru muira (men fuebu cuerpu suegra etc.).

kallades 'L'outeiru furmosu') hebilla (der ll också inkorrekt för målet) o. a. [BL äfven f utom hos *tre* författare, af hvilka två, '*El aldeano de Mieres*' och *D. Juan Acebal,* i uddljud framför diftongen ué ha j för f: *juera juerte juerza juente*, men annars f: *facer fégadu* etc.; den tredje, '*El ciego de Sobrescobio*' [1]), har i den enda korta sonett, jag af honom varit i tillfälle att se, *jizo jazaña jégadu juye.* SJ har genomgående j för f: *jaba jembra jilu joce juenti* etc. (hvilken form också synes vara allmän mont.: *jaba jelecho ajogar juenti* etc.) och *Don B. Vigón* har meddelat mig, att så är förhållandet äfven kring Ribadesella Parres och Cangas de Onís *(jacer)*, under det de närliggande men mer centrala Piloña Villaviciosa Colunga bevara f *(facer)*. Vidare känner man i Pola de Lena, enligt mig meddelad uppgift, icke alls j för f. Öfvergången fué — jué- i Mierestrakten (hvarifrån Acebal hemtat sitt j, är svårt att veta) visar sålunda första steget till den allmänna öfvergången f—j i öster, hvilken i södra delen synes sträcka sig längre åt vester (åtminstone till Sobrescobiotrakten) än förhållandet är i den norra, der den upphör med Ribadesella-trakten. Föröfrigt visar denna karaktär, jämte andra, hos de östra målen deras närmare anslutning till central- och sydspanskan, hvilken senare, som bekant, allmänt har j (enl. *Schuch.* Zs. V p. 314 är and. j för f blott = ty. h(?); hvad det ast. j har för värde känner jag icke), under det riksspråket ännu på 1500-talet ägde åtm. tydlig aspiration, och enligt mig meddelad upplysning af en Ávilabo har man ännu i dag *jorno jerren* (och detta 'starkare än i Andalusien') i bergsbygden vid Ávila, föröfrigt sannolikt icke ett isoleradt fall.]

32. *d* utfaller gerna intervokalt, regel åtminstone i ändelserna adu edu: faláu canáutsáu castañaléu nucéu céu déu (och didu dida), vidare vanligen móu tóu tóa ná nacíu escribíu entuabía alantri etc. (Å an-

[1]) = *D. Benito Canella*, enligt pseudonymen från Pola de Sobrescobio vid floden Nalon c. 10 km. vester ut från Pola de Labiana.

dra sidan kan man med falsk korrekthet få höra former som curredu todabida[1])). Deremot redi sedi, hvartill vbformer rumpedis etc. jfr nedan II 9. [Detta utfall (föröfrigt, som bekant, allmänt i sp. folk- och umgängesspråk specielt andal. och extr., deremot icke gal. pg., dock berc. former som *derrangáo*) äfven ofta BL och för SJ uppges särskildt áu áos.]

d apokoperas regelbundet i berdá salú etc. [Likaså BL SJ etc.]

d protetiskt i gruppen dalgun etc., jfr nedan II 7.

32. *s* för *rs* assimilatoriskt i cha'si tene'si ri'si o. d. [Likaså BL SJ; jfr vidare nedan 38, 39.]

s impurum faller ofta i former af (e)star: tar tou ta taba etc.; vidare hörde jag carpinus jämte scarpinus (väl lus scarp. = lus carp.). [Äfven BL stundom aferes af s i former af estar, samma fenomen i pg. mål (extr., jfr *Leite* i Rev. 1884—85 p. 543).]

33. *x* motsvarar kast. *j* (g y h, s) = lat. j g x etc.: xantar xineiru xugu (yugo) xienru dixi teixu baxu caxa (jag tyckte mig ibland också höra baixu caixa såsom gifvet teixu deixar) xabon xabaril etc., xastri xordu xiplar Xepi. Deremot hörde jag siniestra (jämte xi., ginst); vidare ensugar ensuitu tiseras (i hvilka kast. j. dock t. ex. D. Juan Manuel *tisera*, Sem Tob *tesera* och så ännu s i Villaviciosas Mosquea). Ya (jam) syntes vara stående; likaså ichar, som äfven annars är mindre korrekt för målet. Slutligen naturligen lånade former med mer eller mindre lyckligt efterbildadt j, ex. Jesús jóbin (vanl. nuebu). [Samma allmänna gestaltning hos Fl. samt BL SJ, hvarvid dock för det senare må observeras formerna *elu ernu ugu* med bortfallet g j (jfr kast. former som *enero encía hiélo* etc., hvartill *ucer* hos Alex.), hvarjämte dock *xintar Xuacu;* BL SJ vidare

---

[1]) Jfr t. ex. *Marin: Cantos pop. esp.* IV p. 383 not. och coplan 7447, bogot. *gentido tardido* etc. hos *Cuervo* p. 473—4.

xastre[1]) *xiblar*, *ensuchu;* BL *ya* liksom äfven gast., men Fl. korrektare *xa* = gal.; Fl. och BL *echar*, men gast. korrektare *getar* (gleon. *ietar*). Jfr föröfrigt i det hela gal., der äfven *xastre xordo Xepe*, men *enxugar enxoito tigeira* (dock, som ofvan nämts, i Pesoz *tisoiras* = pg. *tesour.*).]

34. *ch* står som regelbundet resultat 1:o af uddljudande cl pl (i regeln = kast. ll, gal. pg. ch): chamar chabi chanu chenu churar etc. 2:o af inljudande cl tl gl pl och li + vok. (i regeln = kast. j, gal. pg. ll, lh): güechu biechu techa manochu fichu mucher etc. Deremot stanna (3:o) grupperna ct (u)lt (= kast. ch) vid stadiet it (= gal. pg.): ṭṣeiti feitu teitu dreitu streitu nueiti truita[2]) muitu ascuitar cuitu (jfr III); dock hörde jag alltid cuchieṭṣu ochu samt ichar (jfr ofvan). [Fallet 1:o (chamar) synes tillhöra hela vestern (Bes. Pola de A. Villap. Fl.) med en östlig utsträckning i söder ända t. o. m. Pola de Lena-trakten (icke i Aller, Langreo) enligt meddelande af derv. kyrkoherde; BL och SJ alltid ll = kast.; för vår form i gleon. jfr Gessn. p. 8 ff. Fallet 2:o (güechu mucher) synes vara exklusivt sydvestligt: upphör omedelbart norr om våra byar, sträcker sig i söder åtm. upp mot leon. gränsen (dock

---

[1]) Jfr föröfrigt det bekanta stället i *El Diálogo de las lenguas:* 'en muchas partes de Castilla convierten la s en x y por sastre dizen xastre'.

[2]) Gruppen ct, liksom cc pc ps [m. fl.], i en del yngre ord (der riksspråket åtm. i den modernare skriften bibehåller dem, ehuru en del dylika grupper sällan uttalas korrekt ens af de mest bildade spanjorer, och med afseende på hvilkas uttal jag i Madrid särskildt lade märke till, att den mediopalatala explosivan gärna ersätter den labiala såsom första element, i det man ofta hör former som descriccion acsoluto ocservar concecto ocjeto agnegacion ja t. o. m. occéano eccena af bildadt folk) reduceras alltid på ett eller annat sätt. Jag har antecknat för *ct:* architeitu, Perfeuta pautu, Vitaru dutor dutrina (= äldre sp. och ännu vulg.); för *cc:* afeicionada refleicion; för *pc:* Cunceicion; för *ps:* cansula. I fall som Perfeuta (ofta gal.: reuto perfeuto etc. jfr *D'Ovidio* p. 52) får förutsättas ett utbyte af c(t) mot p(t), under det i ett fall som Cunceicion ett motsatt utbyte af p mot c (g) bör ha egt rum (= den antydda tendensen hos riksspråket: descriccion conecto etc.). Jfr för öfrigt t. ex. *Cuervo: Apunt.* pp. 448, 472, 486.

antagligen icke i Ibiasdalen), når i öster åtm. till San Martin de la Plaza-trakten (om affrikatan öfverallt har alldeles samma valör lämnas derhän), men förefinnes icke i Pola de Lena; i BL SJ och hvad jag känner af den återstående vestern (d. v. s. sannolikt i hela öfriga Ast.) har man här formen *y*: güeyu oreya vieyu muyer etc., en form, som äfven når vester om Navia (Pesoz: oyo oreya muyer [1]); härtill anmärkes, att jag i Besullo för -eya observerade den reducerade formen *-ea* med starkt öppet e: *urea urea biea* (men annars *güeyu bieyu muyer* etc., hvartill kanske att jämföra de ofvan anförda baqueiru — baquera etc.), hvilken form enligt uppgift äfven annars skulle föreligga i trakten kring Cangas upp emot Posada. Gast. har för detta fall ännu ll (= gal.): *uiello coller mellor muller mulier fillo filio concello allena;* för gleon. jfr *Gessn.* p. 6 ff. Hvad slutligen formen (3:o) angår (feitu), så tillhör den vestern (Bes. Pola Villap. Fl.); BL SJ alltid ch = kast.: *fechu munchu* etc., likaså gast. *fecho peche techo* o. a. (men cutelleros).]

35. Affrikatan *ṭṣ* står som regelbundet resultat af 1:o initialt l: ṭṣana ṭṣebar ṭṣinu ṭṣóndriga ṭṣuz etc. 2:o intervok. ll: baṭṣi eṭṣu Biṭṣauril boṭṣu aṭṣí etc., hvartill beiṭṣar, samt burṭṣa burṭṣar (jfr SJ *burlla perlla*). Dock bibehålles initialt l i lu la lus las artikel och pron., men dat. alltid ṭṣe ṭṣes (jfr nedan II 4); vidare i mer främmande ord som liqui (lichen) Lión, och på samma sätt hör man äfven interv. ll som i gursella hebilla siguidilla surtilla (obs. att här formen = gal. pg., kast. sortija). [Denna karaktäristiska affrikata (eller åtm. en liknande med angifna ursprung) tillhör vestern med ungefär samma utbredning som det i förra § anförda ch 1:o (måhända dock med undantag för pron. ṭṣe ṭṣes, som Florez, tecknadt che ches, använder om hvartannat med

---

[1]) *Florez* använder båda formerna om hvarandra påtagligen derför, att han (som är född i Cángas) af folk från olika håll hört dem båda, men icke observerat eller brytt sig om att hålla på den lokalt bestämda skilnaden.

den centrala formen i is); åt söder synes vidare karaktären nå öfver leon. gränsen att döma af följande ordstäf, som jag hörde både i Cangas och Vi.: *'Quien nun diga tsumi tsinu tseiti tsana nun yié de Tsaciana'* (Laciana på leon. sidan om Cantabrerbergens kam); deremot torde den knappast gå öfver Navia (icke i Pesoz, der fullt gal. form: *láa levar alí aló*). I BL, som bekant, och SJ har man för initialt l regelbundet ll[1]) (så äfven mir., *O. Dial.* p. 15; jfr äfven *Gessner* p. 17), och interv. ll står kvar, dock BL äfven y, men hur detta ll (resp. y) egentligen uttalas i centern känner jag icke; föröfrigt BL *baitar* men Fl. *beichar* och dertill finner man här ett muljeradt l i gal. visor från prov. Orense: *baillár bailladör* (*Bibl. de las Trad. pop. esp.* T. IV, p. 76—77), vidare SJ ett mot vår form svarande *burlla*. För vår affrikata har man väl annars äfven att utgå från en form som centerns: l- till ll- och detta, liksom -ll- till medial frikativa och affrikata (jfr det andal. affrikativa y i reyes enl. *Schuch.* Zs. V, p. 311; och så väl äfven and. y af ll?), som omsider apikaliserats.]

36. *y* (knappast affrikativt, så vidt jag rätt uppfattade) förslaget för ié í: yiendu[2]) yir yimus yidi yiba yié yía yiera; vidare vid hiatus före é í efter hård vokal: trayer trayemus cayer Refayel trayia (la) yina (jfr III) ruyer uyidu buyina (Vi., boina). [BL aldrig protes af y i former af ir men väl icke sällan af *d*: *dir diba diendu* jfr *Schuch.* l. c. p. 311; för vårt yié yiéra (Fl. och BL skrifs alltid ye yera) jfr mir. *ghiês ghiê*, *O Dial.* p. 23 och not, der dock gh icke fullt bestämdt; BL vidare *traer* och *trayer caer* och *cayer Rifaela traín* (= traíen), jfr vidare mir. *traiêmus* gal. *Rafayel*.]

37. *g*(u) för och jämte *b*(u): güenu buenu güelu buelu güelta buelta regustu rebustu (formerna syntes

---

1) *La la* etc. också BL vanl. med enkelt l-, dock äfven stundom ll- (aldrig Bonap.): så börja t. ex. i Cavedas Colecc. p. 30 fyra verser i samma strof med Lla ropa — Les foles — Lles fuerces — La mano! Gleon. skrifs här ofta ll-, se *Gessn.* p. 16 och jfr *Morel-Fatio* i Rom. 1875.

2) Icke yendu, så vidt jag uppfattade riktigt, jfr noten 2 p. 27.

mig användas alldeles promiscue) samt gusaraña (för *bus., der dock lika väl omtydning); vidare *g*(r) för *b*(r) i groma gruesa (Po., Bes. *bruesa*, Vi. annat ord); vidare *g* förslaget för ué u: güechu güebu güerta güesu güesca güey güel guler. [Vexlingen g-b och förslaget af g äfven allmänt BL: *güenu buenu güelu buelu fuegu fuebu gomitar groma engromar, güevu güestia goler golor* etc., för öfrigt, som bekant, allmänsp. (jfr t. ex. *C. Michaëlis: Stud.* p. 237, *Schuch.* i Zs. V, *Cuervo: Apunt.* pp. 440 och 483.)]

g (i vexling med b jfr ofvan 29) vidare inskjutet vid hiatus a—u: (la) gurtiga bagul (Po.) agú (Po. = á u, ubi, annars och Vi. óu aóu) agüey (öfverhufvud syntes g vid denna hiatus gynnas i Po., b i Vi.); härtill agora (allm. form).

g vid hiatus u—a i almugada, samt i rugan (kast. ruano) jugal (kast. ajuar ant. axovar pg. enxoval) båda ur kast. romanser från Po. och väl annars icke tillhörande målet (det förra representeras i motsvarande romans från Vi. af *ruldan*). [1]

g(u) utfallet efter accentuerad vokal i fou (fagum jfr III), fou (focum) ṭṣou ṭṣuéu (locum), ṭṣáu (jämte ṭṣagu, lacum), väl äfven ṭṣumiáu (jfr III). [BL *fuéu* (och fuegu fuebu) *lluéo* (och lluego) hvartill äfven *xuéu* men *llimiagu* (Cuesta). (Observera skilnaden mellan fou fagum, der ett primärt, och ṭṣáu lacum, der ett sekundärt g utfallet; för fou ṭṣou jfr äfven ofvan.)]

38. (b)*l* för (b)*r* i bl̥énguna (jfr ofvan 28) blincar blincu (1 hopp 2 örring), jfr äfven blimba, der ett l synes vara inskjutet efter b, och blinga (mot gal. *bringa* SJ *brenga* jfr III); dock å andra sidan abrunu bruiti briespa. [Åtminstone i blénguna torde verklig öfvergång föreligga; i blincar blincu (så äfven BL) är bl möjligen

[1]) I nabign (navío) ur en kast. romans fr. Po. och rosa tardiga (tardía) ur en kast. copla fr. Vi. har man väl suffixanslutning eller kanske blott ett affekteradt inskott af g (om föröfrigt orden öfverhufvud här fått denna form), då annars -ín -ía ofta i målet. Jfr vulgpg. fatiga cit. *C. Michaëlis: Wortdeut.* p. 148 not. 3.

det primära (?) jfr *Schuchardt* Zs. VI p. 424 (man kunde för öfrigt också tänka på inflytande af ett dissimileradt reblincar, jfr nedan). Om blimba verkligen utvecklats ur den för målet korrekta formen *bima *bime (BL har ett *blima*, Cuesta), skulle man också få ett inskott af b; tänkbart vore äfven lån af ett kast. bimbre (bimbra) med omkastning af likvidan (SJ har *bimbria* som tydligen står för bimbra bimbre = den kast. formen, men också korrekt för SJ jfr nedan 41). I alla händelser äro dessa former af intresse, då, som bekant, gal. pg. specielt gynna gruppen br. (Jfr för öfrigt äfven en del gsp. former med bl för br t. ex. hos *Juan Ruiz:* blavo nomblado bletador ableviado poble poblesa pobledat.)]

l för *r* dissimilatoriskt i aladru flairi och måhända reblincar (jfr ofvan; man har äfven formen rebincar). [SJ *aladru* (äfven annorstädes) *flayre* (= gal. och äfven gsp. i *El libro de l. Enx.*) BL *reblincar* och äfven gal. *reblincar* (men naturligen gal. *brincar brinco*).]

l för *bl* i falar subst. fala [BL SJ id. (= gal. pg.); jfr äfven *Pola* i ast. ortnamn, hvartill Alex. har *polar* (= poblar).]

l för *rl* i pul pula pulus pulas, chama'lus dice'lu o. d. äfven 'fe' la cama'. [BL SJ *pol pola* etc. *pel pela* etc., gast. *pol pel* (och *por la*), gleon. *pollo pello* (Gessn. p. 14), gal. pg. *pelo polo* etc. Vidare har BL *querélu arroxála* etc. men också icke sällan *llerállo volvélla* etc. (dock Bonap. blott l), och äfven Fl. har jämte *muchálu impristálu* etc. former som *culyáchu sultáchas* (jag observerade icke några sådana), hvaremot för SJ blott uppges l: *matálu vendélu* etc.; gsp. som bekant här ofta assimilation: *acogello* etc.[1]), och gal. pg. så regel alltjämt: *ama-lo sabe-lo* etc.]

l(d) för *b*(d): coldu tsildar (leudar) subst. tsieldu (jfr III). [Fenomenet synes vara allmänasturiskt: BL

[1]) I *Diálogo de las lenguas* anmärkes om dezirlo dezillo etc.: 'Lo uno y lo otro se puede dezir. Yo guardo siempre la r . . . Es bien verdad que en metro está bien muchas veces el convertir la r en l por causa de la consonancia.'

(Bonap.) *arrecaldái* (tagen er i akt, gsp. *recabdar* etc.), för Colunga (enl. *B. Vigón*) *dieldu*, SJ *dieldar dielda coldicia* (dertill *caltener caltenencia*), gast. *delda* (= deuda), hvartill, som bekant, gleon. och Alex. *coldo delda dulda embeldar* o. a., Gessn. p. 10; för gal. ger Cuveiro ant. *embeldar* (jämte embendar) och *coldo* (mod. cóvado) och i en gast. handling från Oscos (jfr ofvan p. 11) finner man *dolda*, men rimligen så blott på denna kant af Galicien, då annars gal. pg. osynkoperade former *córado dúvida lévedo* etc.; öfvergången finnes icke kast., der som bekant ant. *dubda cobdo*[1]) etc. (hvartill mir. ännu *cobdo*).]

l epentetiskt i blimba (jfr ofvan), anclas (länd) incla (städ jfr III) xunclu (jämte xuncu). [BL (Colec. p. 142) *xunclera* (gal. *xunqueira*).]

l epitetiskt i xabaril (jfr III).

39. *r* intervokalt för *d:* säkra exempel blott (enligt Antonia Coques uttal) altragerias (jfr III) och antroiru; för Vi. har jag antecknat antroi*d*u, men jag är ej viss på, att detta är exakt, då det ofta var mig ytterst svårt att skilja de båda ljuden (dock hörde jag i Cangas gifvet antroi*d*u, liksom äfven altrage*d*ias, men detta af mer bildade personer); vidare har jag för både Vi. och Po. antecknat caga*r*ietṣas (dimin. till ett cagada, som jag annars icke hörde); men å andra sidan och likaledes för båda byarna furca*d*ietṣa (dim. till furcada), och då det ej är sannolikt, att man här i fullt likstälda fall skulle ha olika former, torde endera vara mindre riktigt hörd. Jfr för öfrigt andal. och *Schuchardt* Zs. V p. 315.

r för *l* i xabaril kan vara dissimilatoriskt; i rebincar möjligen utfall af *r* af samma orsak (eller också utfall af *l*, jfr ofvan).

r 'attraheradt' (till labial): bruiti freba (hebra) frebeiru probi; för presiguir presona (men perguntar =

---

[1]) *Diál. de l. leng.:* '. . . . en algunos vocablos poneys b donde otros no la ponen y assi dezis *cobdiciar cobdo dubda subdito* . . . .?' V.: 'Porque á mi ver los vocablos están mas llenos y mejores con la b y porque toda mi vida lo he escrito y pronunciado con b.

gal. pg.), liksom å andra sidan för perdicar purcision purmeiru, har man väl snarare analogisk inrangering i prefixkategorier (jfr nedan II, 41); härtill curciar (jämte cruciar) gursella. [BL SJ liknande fall: *freba frebero probe presignir presona* o. a., gal. *freba frebeiro probe* o. a., jfr *Schuch.* om andal. l. c.]. — (*N. B.* tienru xienru [BL *tienru vienres* men *xernu*, hvartill *porné terné* o. d. (former som jag aldrig hörde), SJ *tienru* men *ernu;* gal. *tenro genro* pg. id. och äfven *terno*].)

r utfaller ofta i paez (och parez) quies (och quieres) pa (och para); vidare pái mái (om för pare mare, hvilka dock, så vidt jag vet, icke finnas i närheten, utom ett enstaka gpg. mare; båda annars som bekant and.). [Äfven BL *paez paecia quies pa* (para), SJ *paecer pa,* gal. *pazque ques* (äfven gpg.), hvartill de bekanta and. *paéce quiés mía* etc., och (enligt *Cuerros* uppgift) *quies quien* t. o. m. ofta i sp. klassiker; vidare BL *pá má* gal. *pay may (nay)* mir. *pai mái* pg. *pae pai mãe mãi* andal. *pae pa comae comá,* men för dessa ord har man väl dock snarare en 'reflekterad' än en strikt mekanisk ljudförändring.]

r i infinitivändelsen assimileras, som ofvan anmärkts, med s- l- i ett följande enklitiskt pronomen (tene'si quere'lu), och genom analogi härmed utfaller infinitivens r regelbundet framför hvarje enklitiskt pronomen: chama'ti dice'mi pega'bus o. s. v. [Likaså BL SJ: *tiráme perdéte* etc.]

r epentetiskt i briespa, retrama (i kast. visor, målets glosa är annars följande ord) xiniestra (jämte -ta) alantri debaldri, urlanda (i kast. visor, holanda).

rr för *sr* i Irrael (i en kast. visa fr. Po.; jfr *Schuch.* Zs. V p. 320).

40. *m* för *l* i mierma.

m för *nm* i cumigu Sa-Martin [Fl. BL *comigo,* likaså gsp., Fl. *Samartin*]. — (N. B. Gruppen *mb* assimileras ej: ṭṣamber ṭṣombu palombu etc. [Likaså BL SJ = gal. pg.])

41. *n* för *m* dissimilatoriskt i niembru esnimbrar. [Gal. *nembro* äfven gpg., gleon. *nembro niembro.* Alex. *nembro desnembrar.*]

n för *nn:* cabana cana (trädgren) canáu canada cánamu enguanu (ogaño) panu pena piquenu pistana; jag hörde dock alltid añu (men Fl. har *anu* och jfr enguanu). Vidare

n för *mn:* scanu munin munina nenu (culuna). [I båda dessa fall har BL, i enlighet med kast., i regeln *ñ: cañaes cáñamo anguaño pañu peña pequeñu* (dock äfven *piquinu pequenin* i Olla) *neñu,* likaså SJ *aguaño peñe mañin neñu;* dock har man faktiskt i Colunga *cabana cabanu escanu nenu* enligt B. Vigón[1]), som vidare uppger *ñ* såsom 'muy usada' i Parres och Cangas de Onís, 'menos comun' i Ribadesella och Villaviciosa, der det dock skulle finnas i de nyss anförda orden.[2])]

n för *nl:* nu na nus nas cunu cuna cunus cunas (för en lo etc.); deremot hörde jag nu lu etc. för och jämte nun lu etc. [BL *ena eno* (neutr.) *enos* etc. jfr ofvan; vidare BL SJ *col cola colos coles colas,* hvaremot gast. *conna* liksom gleon. *conno* etc. äfven gpg. *com no.* (För öfrigt

---

[1]) Cit. af *Canella* i hans uppsats *El Bable.*

[2]) Hvad angår det bekanta initiala ñ, så är det ingalunda så allmänt ens i Asturiens center, som man vanligen brukat taga för godt. I vårt mål fins det icke alls, lika litet hos Fl., och säkerligen öfverhufvud icke i vestern. Hvad beträffar BL, finner man det i *Cavedas Colecc.* användt i snart sagdt alla ord och godtyckligt vexlande med n; *Olla* har det temligen regelbundet i en del ord som ñaz ñaci ñabu ñarices ñube ñuez ñegres (och negres negros), men också regelbundet icke i andra, som neñu neña nochi nuestru nada nunca non; *J. Acebal* tyckes knappast alls, och det utan tvifvel på grund af verklig iakttagelse, känna ñ (utom i ord som ñeve ñebla; men naz nube etc.), och äfven hos *Cuesta* träffas det blott mycket sparsamt; hos *Bonap.* har jag funnit ñales ñudu, men neñu nacer nuestru non etc.; för *SJ* uppges (utom ñeru ñetova) blott ñata ñatar ñudu (annars neñu nublina nozal etc.). Slutligen meddelar mig *D. Braulio Vigón,* att detta initiala ñ mer allmänt förekommer endast i los concejos de Cangas de Onís, Parres, Ponga y Amieva, i hvilka trakter också enligt hans uppgift förekommer följande ordstäf:

El que ñon diga ñon ñabos y ñabaya
Á mió tierra que ñon vaya —

men i andra concejos förekommer det blott sporadiskt i enstaka substantiver eller icke alls såsom i Colunga. Det torde sålunda vara gifvet, att *el tilde* af en del af BL:s förff. och särskildt i Cavedas Colecc. här användts helt godtyckligt.

äfven hos Berceo i dessa fall liknande assimilation jfr *Gessner* p. 13 not.).]

n för *gn* (i yngre ord): inurancia persinar (= äldre sp.[1]) och ännu vulg.)

n apokoperadt i gruppen ṭṣumi fami furami nomi omi (hvarefter fema sannolikt analogice bildadt), vidare birxi (åtminstone vid utrop som 'ay birxi!') Carmi (dimin. Carmina) imaxi ('tales imaxis' i en kast. romans fr. Po.) liqui. Deremot n i regeln kvar i nun (non), hvartill nin. [BL i regeln *llume fame nome home*, hvaremot SJ den synkoperade formen *llumbre ombre* som kast.; BL äfven *fema* — SJ *jembra* — men gal. pg. regelb. *femea* (äfven våra aṭṣumar semar, BL *allumar semar*, böra vara analogice ombildade; gal. pg. korrektare *alumear semear*); vidare gal. *virxe Carme imaxe*, jfr äfven andal. *binge*. BL SJ *non nin* som gsp. etc., hvartill BL äfven *min* = gal. pg.]

n protetiskt i naspar (inn.) naspa.

n epentetiskt i ṭṣóndriga (jfr III), embaranzar. Deremot mazana roucu. [BL *folganzan trompenzar* o. a., men vanl. *mazana* (= gal. pg.), SJ *llóndriga maz.;* (dertill BL SJ *munchu* jfr pg. *mũito mũto* äfven and. *muncho* och så äfven vulg. kast. enligt *Knust: Mitt. aus d. Eskurial* p. 595, jfr BL *min*).]

II. Morfologiska anteckningar.[2]

Artikel och nomen.

1. Jag hörde l'outeiru l'amu l'augua l'alma jämte

[1]) Jfr t. ex. *El Diál. de l. l.:* 'siempre quito la g, y digo sinificar . . . manifico . . . dino . . . porque la lengua castellana no conoce de ninguna manera aquella pronunciacion de la g con la n . . .'

[2]) Det må anmärkas, hvilket föröfrigt läsaren redan torde ha funnit, att materialet, af en eller annan anledning, icke alltid är fullt strikt inrangeradt under de olika afdelningarna af Anteckningarna. Särskildt torde observeras, att en del syntaktiska drag, för hvilka någon särskild rubrik icke uppsatts, förefinnas kringspridda här och der under de öfriga.

el amu el alma etc. — Prepositionerna en cun pur[1]) para (pa) kontraheras med artikeln: nu och nel na etc. cunu cuna pul pula pal pala etc. [För motsvarande kontr. former i BL etc. jfr I, 38 och 41[2]).]

2. Mask. äro substantiverna ṭsciti ṭsumi samt trabi, fem. culor och en gång hörde jag äfven la calor. [BL *lleche llume* fem. men gast. *'lumme nenguno'* (F.-G.), gal. pg. mask.; BL *el trabe* (kast. pg. fem.), *la color* = gsp. och gal. pg. *a côr,* gal. äfven *a calor.*]

Till a-deklinationen ha slutit sig blimba incla peña (kam), hvartill, såsom en egendomlig pendant till la manu, också el pia. [BL *blima,* Colunga *yunca* men *peñe,* SJ *bimbria.*]

Adjektivet muntés fem. *-a* ('fulguera muntesa') och likaså fem. cortesa i en kast. romans från Vi.; härtill vidare ruin ruinu (jfr nedan) fem. ruina ('una cousa ruina'). [I Sp. Akademiens Lex. (1884) upptages fem. *montesa* såsom poetisk form[3]).]

3. Flerstafviga paroxitona på *ino* visa i sing. regelbundet *in*: camin mulin padrin subrin piquinin etc. (jfr ofvan I, 12), men plur. alltid *-inus:* caminus mulinus piquininus etc. (som fem. perrina piquinina etc.), och observera scarpin us (kast. *escarpin es*) ruinu jämte ruin a us as (kast. *ruin es*). — Buey rey plur. bueys reys (= gsp.).

---

1) I vår trakt hörde jag aldrig per, och Fl. har blott por, liksom Cuveiro för gal. icke uppger per; deremot BL oftare *per* än *por*, och för SJ uppges *per por.* Att vårt mål genomgående har por förefaller naturligt i betraktande af den utpräglade labialiseringstendensen (jfr ofvan I, 4); men dermed dock icke sagdt att por = per (jfr *Cornu* i Rom. XI, p. 91 ff. och *Baists* anmärkningar i Zs. VII, p. 631).

2) I sammansättningarna med en förekomma spår af artikelns fullare form sporadiskt i BL (hos *B. de Quirós*): *nela nelo nelos neles*, hvartill *Giner Arivau* i en kast. romans från Proaza har formen *'en el la'* (jfr gast. och gleon.).

3) Icke uppmärksammad af *K. Nyrop: Adjektivernes konsbøjning i de rom. sprog* (Kbhn 1886) i Kap. 3, III, liksom å andra sidan icke heller sp. pg. ruin.

Pronomen.

4.

you	mí	me (-i)	nós	nus	
tú	tí	te (-i)	bós	bus	
él	lu	dat. ṭṣe (-i)	eṭṣus	lus	dat. ṭṣes (-is)
eṭṣa	la		eṭṣas	las	

cumigu.

[För BL observeras *mi* och *min* (Bonap. regelb. så) om hvartannat, *nos* och *mos* (som äfven annorstädes), *él elli* (Bonap. regelb. så) *illi* promiscue, 3:dje pers. dat. m. och f. *i* (enstaka *ye,* Olla). plur. m. o. f. *yos* (enstaka *is*, J. Aceb.), hvartill må anmärkas, att *i is* sannolikt äfven förekomma i vestern, då Fl. använder dem om hvartannat med *che ches* (dock uppger min meddelare i Villapedre *duche* = dale och förmodligen denna form hela vägen vestligast): SJ *elli*, dat. *i yos*. — Våra former ṭṣe ṭṣes, liksom de central-östra *i*, för ett yi (*ye* i Olla) lli etc. (gast. *'lli disso'*), och *yos* anal. för ett yis (hvarur det korrektare *is* hos J. Aceb. och Fl.) llis etc. (gast. *'les ye duda'*), sluta sig å ena sidan till de gal. berc. pg. formerna *lhe lhes* och å den andra till de gsp., specielt leon. (jfr Gessn. p. 20), *ge ie ye ges ies yes*. — BL *comigo* (= gsp.), men hos Bonap. finner man också den egendomliga formen *co'mió* (jämte *comigo*) med possesift i. s. f. pers. pronomen och på samma sätt med andra prepositioner *de mió contra mió en mió* (jämte *de min* etc.).]

5.

el(lus)	miu(s)	mióu(s)	tou(s)	sou(s)	nuesu(s)	buesu(s)
la(s)	mia(s)		tua(s)	sua(s)	nuesa(s)	buesa(s)

med samma form förenade och självständiga och artikeln vanligen äfven i förra fallet; man hör föröfrigt äfven de (kast.) förkortade formerna mi, el la mi etc. [BL *(el la) mió tó só (los las) miós tós sós* med samma form för mask. och fem. = SJ, hvaremot man i 13:de seklet icke synes känna denna enaherrskande mask. form: F.-G. har *mio mia so sos suos sua suas soas* — detta i texterna från centern, under det de från Oscos naturligen visa gal. former: *meu mia seus sua,* men dertill dock äfven och oftare de med våra öfverensstämmande maskulinformerna *sou sous (suos sos),*

hvarjemte slutligen erinras om de mir. *tou sou;* BL vidare *nuestru vuestru* äfven *nostr. vostr. vestr.*, gast. centr. *nostr. nuestr. uuestr. vestr.* men Oscos *nosso uosso* (= gal. pg.). Hos Bonap. förekommer såsom själfständig den analogiska formen *miúyu a* (också tuyu suyu), hvilken jag annars icke antecknat ur BL.]

6. Fem. cuála [BL *cuála tala,* hvartill äfven *talu;* Alex. 442 *atalas.*]

7. Af intresse är gruppen dalgun daquien daque (aliquid; men dock oftare algu) dengun (oftare neng.) hvartill adv. dacuandu[1]) (aliquando). [BL *dalgun (ang.) dang. daquien daqué* (jag hörde aldrig den accenten) *dengun delg.* (oftare *neng.*) *dacuando* (annars *alguandre* i P. del C. = aliquando enligt *Cornu* i Romania X), hvartill äfven adv. *dagure dagures endagure* (aliorsum = pg. *alhures*) och efter detta *dengure -s* (pg. *nenhures*), hvilket senare jag äfven för vårt mål antecknade under den regelbundna formen nichuris, hvaremot jag icke hörde ett dock säkerligen förefintligt achuris eller dachuris; SJ *daqué dacuando* (men blott *nengun*); vidare mont. *daque* adjektiviskt: 'en daque calleja' 'daque cargo' (accenten synes här vara som i vårt ord), *denguno;* för gast. finner man hos F.-G. *dalquien dalguien* (hvartill M.-F. *dalgun dalguien*); för gleon. anmärker Gessner icke någon hithörande form, men åtminstone fins *Esp. Sagr.* XXXVI p. 242 *dalguna* och p. 243 *dalguno;* hela gruppen synes vara okänd gal. pg.; deremot andal. *denguno*, och *Diez* citerar ett *degun* ur Fuero Juzgo, hvartill i kat. ordböcker *dengú degú* (och ningú) samt i *Bertran y Bros'* Cansons p. 187 *dingun*, prov. *degun. Schuchardt*, Zs. V, antar nu för det and. (gsp. prov.) *denguno* dissimilation af nenguno, hvilket också synes rimligt. Men vore så alla våra öfriga former analogibildningar till ett dissimileradt denguno? Knappast. Härvid må föröfrigt erinras, att i de gast. texterna hos F.-G. visserligen ofta träffas dalquien men blott

[1]) 'Púxulas dacuandu mas?' (näml. las madreñas) frågade mig en gumma i Vi.

nenguno (många ex.) och att jag funnit gleon. (visserligen vid undersökning af blott några få texter) dalguno men blott och ofta nenguno.]

8. Dous fem. duas [= gal. pg., äfven gast. gleon. *duas* (hvartill P. del C. och Berceo *dues*), men i BL har jag icke återfunnit den fem. formen.]

Intrambus (entr.) och intrambus ya dous. [Fl. har *intrambus lus dous* (= pg. *ambos os d.*; pg. äfven *a. de d.*), kast. *ambos* eller *entram. á dos* men gsp. äfven *amos y dos* (i *Libro de l. Enx.*[1]) och i *Esp. Sagr.* XXXVI 244 (leon.) *ambos et dos*, hvartill gsp. också *ambosdos*.]

Verber.

9. Den osynkoperade personaländelsen *-des -de* hörde jag i pres. ind. och imperat. af 2 och 3 konjugg.: bulbedis bulbedi salidis salidi alltid yidis yidi (jämte bulbeis bulbey salí); om d kan kvarstå i öfriga former efter e känner jag icke, men hörde dock för fut. blott -éis. Efter a synes d regelbundet falla: jag hörde blott falais imperat. falay etc. [Fl. har dock äfven former som *cunvidádesme catadelu* jämte *ricurdais ameráila*, vidare *quiredes vulrede traédeme* och *quireis rireis chegaseis, ide* och *dicii*; i BL synas inga former med d förekomma: *conoceis quereis facéi obedecéi tomaréis* hvartill *temblés tené decéme, valíis renís riríi íi abrí, amais podais perdonái quitáime* hvartill *callá dexávos, sois*; deremot uppges för SJ *busquedes traeredes* eller *mandés serés, llamáes amábaes eraes soes*, men för imperat. *dade traede oide* eller *buscai ponei vení*.]

10. Perf. 2 pl. visar det ursprungligare *-es* (*-is*); 3 pl. den karaktäristiska ändelsen *-nun*: falanun rumpiénun etc. [BL 2 pl. i regeln *-es* (= gal. pg. och gsp.) dock Bonap. regelb. *-eis*. Våra 3 pl.-former med -n- sluta sig till de gal. på *-no*; i BL förekomma de blott hos Reguera (stundom äfven apokoperade: *matano*) och enligt uppgift förefinnas de ännu i R:s hemort (Logrenzana); *Caredas* an-

[1]) Måhända äfven annorstädes, men det förtjänar påpekas, att den nämda samlingen är rekopilerad af en leones, jfr *Morel-Fatio* i Rom. VII, p. 481 ff.

märkning om dessa former (Colecc. p. 1), att de ingen annanstans i Ast. skulle förekomma, är alldeles oriktig, då de tvärtom hafva en stor utbredning i vestern: i dess södra del åtminstone så långt öster ut som till S. Martin de la Plaza, vidare från våra byar söder ut åtminstone till leon. gränsen och norr ut rimligen ända ner till kusten (Bes. Pola de A. och konstant hos Fl.).]

11. Perf. af 1:sta konj. med bevarad dift. i 1 3 sing.: faley falóu; 2 sing på *eisti esti:* faleisti falesti, och äfven 2 pl. hörde jag någon gång *estis* dock vanl. *astis*. Perf. af 2:dra och 3:dje konjugg. 3 sing. båda vanligen *íu:* rumpíu partíu, dock hörde jag äfven för 2:dra det regelbundnare *-éu:* murréu, enstaka äfven *-ióu -iú* och naturligen också den kast. formen *-ió;* i båda vidare diftongen *ié* i hela plur.: rumpiemus rumpiestis saliemus etc., och äfven 2 sing. hörde jag enstaka gånger diftong (dixiesti biéstilu). [Äfven BL förekommer 2 sing. *-este* (= gsp., äfven mir. jfr *O Dial.* p. 21)[1]) men ingalunda regelbundet (Olla i regeln *este*, Bonap. alltid *aste*), hvartill må anmärkas att i Logrenzana enligt uppgift faktiskt *este* men i Colunga (B. V.) faktiskt blott *aste;* föröfrigt i vester *este* för Bes. Pola de A. och regelbundet Fl. (*eisti* och *esti*), hvaremot min meddelare i Villap. uppger *aste* och derjemte äfven den rent gal. formen *ache.* Fl. har *bibíu cumíu mitíu* lika väl som *arrecibíu salíu sirríu* etc., men dertill äfven och ofta former som *bebéu cuméu metéu morréu rulréu;* BL genomgående *ió* med ett anmärkningsvärdt undantag: i ett af Regueras stycken *(Píramo y Tisre)* förekomma nämligen en del former som *nacégo rompégo sentígo rígo* (men också former på *ió*), hvilka nu uppenbarligen stå för *éo ío* med inskjutet g, men de förefinnas, som sagdt, blott i detta enda stycke. De diftongerade *iemos iestes* (äfven gsp.) förekomma temligen regelbundet i BL, hvartill faktiskt i Logrenzana och Colunga; föröfrigt allmänt i vestern, äfven Villap.; BL

---

[1]) Jfr föröfrigt *Schuchardt* i Lit. Blatt 1883, p. 111, *Cornu* i Rom. XIII och *W. Meyer* i Zs. IX p. 234 och 237.

äfven sporadiskt former som *riesti viniesti* jämte *risti vinisti*, Fl. *diprindieste* men *fixisti*.]

12. Fut. ind. 1 sing. med diftong: falarey etc.; i pl. hörde jag enstaka en analogiform på -amus (jfr nedan 23).

13. Infinitiverna dicer firver murrer tusir visa en ursprungligare ändelse (med. pg. mot kast.), deremot uyer (jfr nedan). [BL ofta *dicer morrer* äfven *ferver* (Teresina d. R.), *oyer* (Cuesta, Bonap.), SJ *tusir* men *morríse*, härtill Alex. *dizer morrer* jfr Gessn. p. 25.]

14. Diftongering af stammens o i pres. stundom der icke kast.: muechu cuechu afuegu. [Så ofta BL: *cueye cuerre arrespuende* m. fl.; gleon. *cueya* (Muñoz p. 217).]

15. Diftongen *ie* intränger stundom i obetonad stafvelse: cierrar cierráu siemaba pierdidu. [BL ofta: *ciarrar entierró tiemblarán* o. a., härtill Alex. *traviessó arriedró* o. a. jfr Gessn. p. 22.]

16. Ändelsen *e* bortfaller regelbundet i pres. ind. och imperat. efter *l r n z*: sal güel quier tien pon diz parez etc. [Denna apokop (regel pg., visserligen äfven förekommande allmänsp. men spec. leon. jfr Gessn. p. 23) äfven regelb. i BL.]

17. Verben på *(s)cer* aflägsna analogice c framför hård vok. i pres.: cunozu merezu pareza favureza naza. [BL *conozo conozan atarrezas mereza nazan* m. fl., SJ *terrezo*. Draget med gal. pg. mot kast.]

18. Icke kontraherade hörde jag i regeln futurformerna habirá habiria sabirey tinirey punirey vinirá viniria (och vinria). [Fl. *habirá, tenria vinria;* BL i regeln kontr.: *habrá vendria* och med omkastning *porná terné verné* dock äfven *saberá* (Col.) *venirán* (Teres. d. R.) och dertill i kast. romanser (Men. Pid.) *poderemos* (Coaña) *haceria* (Grado); kast. här kontr. och gsp. i ännu större utsträckning[1]) (dock äfven gsp. former som *averá haberia*

[1]) Jfr *Cornu: Recherches s. l. conjugaison esp.*, i In mem. di N. Caix etc., p. 217 ff.

saberemos salirá[1]), hvaremot, som bekant, gal. pg. *haverei saberei poderei* etc.]

19. En enhetlig grupp bildas af presensstammens former i

	fayer	trayer	cayer
pr. ind.	faigu	traigu	caigu
	fais	trais	—
	fay	tray	cay
	fayemus	trayemus	—
	fayedis	—	—
	fayin fáin	tráin	—
pr. konj.	faiga	traiga	caiga
imp. ind.	fayia	trayia	cayia
fut.	fayirey	trayirey	—
part. pres.	fayiendu	trayiendu	—

Härtill sluta sig också ruyer (roer), pr. 3 roy imperf. ruyía, och uyer, pr. oigu ois oy imperf. uyia. — Jämte fayer hörde jag äfven infinitiven fer (som det tycktes i mera stående uttryck: 'fer baili' 'fe'la cama'). [BL har infiniterna *facer* och *fer* (*fer* äfven gsp. och *desher*[2]), *her* vulg. enl. Cobarruvias), hvilket senare kan utgå från ett *faer* (så enligt uppgift faktiskt i Pesoz), hvartill också närmast vårt fayer, vidare *traer trayer* och *trer*, *caer cayer;* pr. ind. 1 *fago faigo* 2 *faces faes fas* 3 *faz* oftare *fai* 5 *faceis feis* 6 *facen faen fain fan*, 1 *trayo* 3 *trai*, 1 *cayo caigo* 3 *cai* 6 *caen cayen;* imperat. pl. *facei fei*, *trei;* pr konj. *faga faiga*, *traya traiga*, *caya caiga;* imperf. *facia fia* (= *feía) *facín fiín fin* (= *feíen), *triin;* fut. *fairé faré;* part. *faciendo fiendo;* vidare pr. *royen* konj. *royan*, *oyer* pr. *oyo oyemos oyeis* imperat. pl. *oyéi*. Jfr härtill gal. *facer fer*, *fago fas fai facemos fan*, berc. *fago fais fay facemos fain*,

[1]) I *Diál. d. l. l.* förekommer saliré, och på frågan 'por qué escrivís saliré por saldré que escriven otros?' svarar V. kort och godt: 'porque viene de salir'.

[2]) *Diál. d. l. l.:* 'desher por deshazer hallareis algunas vezes en metro, pero guardáos nolo digays ni hablando ni escriviendo en prossa porque no se usa.'

mir. *fago faix fai fazemus fáiâ* (Gil. Vicente har faes, äfven annars gsp. fai), gal. *trajer, trayo tras trai tran*, mir. *trayo traix trai traiêmus traieis traiâ* etc.]

20. Enhetlig form har åvägabragts i den starka perfektgruppen dixi fixi quixi truxi (troxi reciterade en flicka i Vi. i en kast. romans) puxi. [Likaså BL i regeln *dixi fixi quixi truxi* (äfven *trixi trixeron*, likaså mont. *trejo trijo*) *puxi* (ofta med från presensstammen inkommet n: *ponxi ponxo punxo* etc.), dertill gast. centr. *quigerent* men annars quisier quisies fizi fezier och Oscos *fige puge poge* jämte fiz fezer pus puys quiser quiseren; formen *quige* äfven annars icke okänd gsp.[1]) och *fixo fexieron* i *El Libro d. l. Ex.* ed. Morel-Fatio, men detta arbetes kompilatör är leones, jfr noten p. 45, (gsp. äfven truxe troxe)[2]). Men sina gifna motsvarigheter ha våra attraherade former i de gal. *fixen quixen puxen*, äfven berc. *fixo quixo puxo*, mir. *quix* (men fiz), hvaremot pg. genomgående *fiz* etc. som kast. *hice* etc.]

21. Perfektformerna andebu (e)stebu hörde jag enstaka jämte andub. stub. [BL *andebo estero* (jämte -u-), gal. *andiren* (jämte andei, pg. blott så men pr. beir. *andêre* enl. Leite) *estiren* pg. *estire* äfven gleon. *estero*; härtill BL också *teri tero, hebo* neutr. och (Bonap.) *sepo.*]

22. Dar pres. dou das etc., (e)star tar pres. (e)stou tou (e)stás tas etc. (hvarvid perf. (s)tubi kan sammanfalla med tubi af tener). Till dessa verb de ofvan I 23 omnämda pres. konj.-formerna, hvaraf jag antecknat: 2 dias 3 dia dié och 3 (e)stía (e)stié 4 (e)stiemus. [BL *estó to tas* etc., *dó das* etc. Vidare BL *dean estea* (dock

---

[1]) Om quige-quise säger V. i *Diál. d. l. l.:* 'yo por muy mejor tengo la s y creo que la g no la haveis oido usar a muchas personas discretas, nacidas y criadas en el reyno de Toledo si ya no fuesse por descuido'. Hos Lucas Fernandez förekomma ett par quijo, och *Cuervo* (Apunt. p. 482) citerar ett quijo ur Tirso de Molinas La villana de Vallecas.

[2]) *Diál. d. l. l.:* 'porqué escrivís truxo escriviendo otros traxo?' V.: 'porque assi lo pronuncio desde que nací'. Formen upptas föröfrigt ännu af Sp. Ak. ss. vulgär.

blott ett par ex., hos J. Aceb. och Olla, annars dé esté), hvartill *estean* i en kast. romans från Grado (M. P.) och faktiskt i Colunga *dea estea* (meddel. af B. Vigón), gast. *dia diades dian estien* (väl = estíen som facíen o. d.), gleon. *dia die estia estie* (delvis och icke Alex. jfr Gessn. p. 28, der ock citeras ett gpg. *dia;* G:s antagande p. 32 att man bör läsa diá estiá nog mindre riktigt), gal. *dea dia estea estia* (dertill sea sia, äfven BL sea sia), berc. *dia estia*. Dessa former synas vara inskränkta till den nordvestra delen af det sp.-pg. språkområdet; föröfrigt torde de vara urgamla, åtminstone dea dia[1]), men sannolikt också estea estia (jfr kat. estigue estiga prov. estia). — Hvad åter beträffar våra diftongerade former d i é e s t i é (som jag icke återfunnit BL), så torde diftongering i egentlig mening här knappast föreligga, utan hafva de snarare framgått ur día estía genom díe estíe[2]), och då rimligen accentframflyttningen först i penultima (vid uppbärande af ändelse eller enklitiskt pron.), såsom jag också i själfva verket alltid hörde d i é m i d i é m i l u d i é n u s (e)s t i é m u s, aldrig díami estíamus etc., men väl annars d i a e s t i a, och jfr ofvan I 24[3]).]

23. H a b e r: i förbindelsen haber (á, de) med inf. hörde jag analogiformerna pres. 1 h a och 4 h a m u s, hvilka också förekomma som hjälpverb i kast. visor, jag uppteck-

[1]) Jfr *G. Gröber: Grundriss d. rom. Philologie* (Strassb. 1886) p. 367.

[2]) Jfr mir. punièn rimmande med bièn (O Dial. p. 22). *Diez, Gramm.* (5) p. 526, citerar ur Böhls Flor. ponien hacien servien rimmande m. bien Belen.

[3]) I afseende på de gleon. formerna må anmärkas, att i Concilbestämmelserna hos *Muñoz* p. 73 ff. och 213 ff. af 25 fall för dar 18 utan enkl. pron. eller ändelse visa 7 dia och 11 die om hvartannat, hvaremot de öfriga 7 med enklit. pron. alla visa -ie (non lo dian, non die nada etc. — men dienlo a so senior, dielos duas vezes etc.), och att likaledes i de båda akterna i *Esp. Sagr.* XXXVI p. 229 ff. och 249 ff. af 12 fall förekomma 8 dia dian och 1 dien utan enkl. pron., hvaremot de öfriga 3 med pron. visa -ie ('non dian los sos diezmos . . . mas dienlos'). Detta synes nästan antyda, att man äfven här haft en sådan distinktion, som den ofvan för vårt mål anmärkta d. v. s. före enklit. pron. (eller ändelse) haft uttalet dié-, annars rimligen día díe.

nade[1]); neutr. hay haiga habia houbu habirá. [Fl. har *ha hamus* ('ha chevái' = he de llevarle, 'hamus á fer una boda'), BL (Bonap.) *hais*, hvilken form jag icke iakttog, gal. *hamos hades* (jämte habemos hedes); BL vidare *haiga* = gal. berc. mont. and. bogot. (BL äfven *hebia*).]

24. Fayer fer jfr ofvan 19.

25. Ser: pres. ind. soy sos yié yia somus son konj. sea imperf. yiera yieras etc. perf. foi fosti foi fomus fostis fonun pluskv. fora. [BL pres. 1 *soy so* 2 *yes* 3 *ye hé* 4 äfven *semos* (som annorstädes), *sea sia*, dertill i Colunga (B. V.) *so es e*, och för SJ den intressanta formen 1 *ero* (jfr kast. eres) 2 *es* 3 *e;* vår form 2 *sos*, stående hos Fl., har jag icke funnet i BL, hvaremot den förekommer mir. och andal.; vidare BL imperf. *yera*, perf. *fui fuisti fusti foi fo fué fomos fuémos fosteis fonon* (Reg.), SJ *jui josti joi jómos jóstes joren;* BL *fora* och *fuera*, SJ *juera jóras jora* etc. (och likaså *juese jóses jose* etc.).]

26. Binir: perf. bieni binisti bienu biniemus biniestis binienun och binun — den enda af dessa bekanta korta perfektformer, jag hörde[2]); (observera föröfrigt att binun och icke bienun d. v. s. åtminstone icke bildadt på det anförda 3 bienu). [BL i regeln *vieno* men *vine*, dock Bonap. *vieni*, gleon. och Alex. *vieno*.]

27. Yir: pres. bou beis bei yimus och bamus yidis ban, imperat. bei yidi, imperf. yiba, part. yiendu, yidu. [Pres. som pg., dock äfven gsp. *imos ydes* och vår imperat. vei = kast. *ve;* deremot BL *vo vas* etc. som kast.]

Partiklar.

29. Jag hörde alltid acó atṣó acutṣó och ofta för-

[1]) Annars har jag icke i mina anteckningar något fall af haber ss. hjälpverb: man använde nämligen nästan uteslutande de enkla tempora, enkelt perf. der annars kast. sammansatt, enkelt pluskv. för sammansatt och t. o. m. för perf. (= pg.).

[2]) Enligt *Hartzenbusch* (hos *Cuervo: Apunt.* p. XXVIII) skulle dessa former (hubon estuvon supon dijon trajon trujon vinon quison) vara ytterst vanliga i Extremadura, Salamanca, Soria och Santander, jfr Cuervos not ibid. och *Diez: Gramm.* (5) p. 536.

dubbladt atṣí-acutṣó der borta, hvaremot formerna på -á syntes så godt som okända. [Dessa med hoc illoc bildade former äfven Bes. Villap. och Fl., men icke BL; deremot gal. berc. *acó aló*, äfven gpg. *acó.*]

30. Adverben på *-mente* tycktes förekomma temligen sparsamt; jag antecknade: cuasimenti mesmamenti solamenti, outramienti -tri. [BL *casimente* (annars dock *cuasi*) gal. *cuasimente.*]

31. Tidsadverb sammansättas gerna med *en-*; anántias enestóncias nest. nestóncianas (jämte estoncias ent.) enguanu entuabía; dertill agüey abuey jämte güey. [Fl. *nastóncias enguanu untaría* (väl anal. unda), BL *anguaño en ogaño entuaría entoría,* mont. *entoría enestonces,* gal. *enantes* (och den.) liksom gsp. t. ex. P. del C., ännu vulg. och t. o. m. literärt hos F. J. Reinoso i vår tid (cit. *Cuerro: Apunt.* p. 253), hvartill bogot. *enenantes* (och enden.), vidare vulg. sp. (hos Trueba, cit. ibid.) och cub. *entuaría* andal. *entoabía.*]

32. Ett par af fraser bildade adverb äro seiqui (jag vet, tror (att), ofta = väl nog kanske): 'seiqui bien' han kommer nog, och acuantagüey (längesedan): 'truxilu acuantagüey' äfven med konjunktion 'a. que lu truxi'. [Fl. *seique ascuantagüey* ('a. que aguardaba'), Rato (Carta etc.) *cuantagüé* ('entamó cuãtagüe fazer'), gal. *seique seica* berc. *seique.*]

33. Prepositionen escontra descontra hörde jag alltid så sammansatt; prep. su iakttog jag blott sammansatt med *á* och i det enda uttrycket 'á su teitu' under tak, hvartill 'Su-la-cabana' propr. vid Vi. [Fl. BL *escontra,* äfven gsp. gal. (och *desc.*); BL '*so* la manta', '*so* los balcones' etc., som också gsp. [1]).]

En del andra partiklar under III.

---

[1]) *Bonap.* har ett annat *so* med bet. på: 'nin se'nciende la luz pa metéla debaxo un zalamin, sinon pa ponéla *so* un candeleru', 'un home cuerdo que fexo so casa *so* piedra' etc.; detta so = gal. (Cuv.) sô 'sobre encima', jfr gpg. sobolo etc. (I vårt ofvan anförda 'Su-la-cabana' kan föröfrigt också detta so innehållas.)

Till ordbildningen:

34. Genom genusdifferentiering bildas talrika dubletter: bintana -u (mindre) boṭṣu -a (större) ṭṣoureiru -a (mindre) xugu -a mesu -a etc. jfr III (som också ofta kast.: pozo -a etc.).

34 a. Det stående, flitigt använda diminutivsuffixet är *in ina*, dertill med något despektiv anstrykning *ucu a*, rent desp. eller klandrande *acu a achu a*, augm. *on ona*: perrin rapacin bichin (viejecito) (e)spacin (despacito) mucina rapazucu 'ta granduca ya' (om en ko) 'yia piquinacu' (om en visa: liten, usel) rapazachu 'castañacus ruinus' 'castañonis grandis' canciṭṣon (stor grind, cancieṭṣa), med utvidgad ändelse probicin ṭṣambionzacu (glupsk, till ṭṣamber) chucarin (jfr III). Deremot synes *ito ico*, för så vidt produktiva, knappast förekomma i målet utom kanske såsom första element vid fördubbling: chiquitin (e)spaciquin (men enkelt espacin, och äfven annars vid fördubbling un pouquinin o. d.); föröfrigt med valör af afledningsändelser: furnica (kast. *hornilla*) Funtanica propr. vid Vi. [BL likaså *in* gifvet den allmännaste dim. ändelsen, men äfven icke sällan *ico* dels ensamt *(mocica tempranica)*, dels vid fördubbl. *(veriquina suariquin)*, vidare *ucu acu*, äfven utan egentligt despektiv bet., och *ayu;* Jovellanos, som (Corr. p. 216) ger ett skema för dessa bildningar, upptar *in ucu acu ayu*, fördubblingen *iquin* (icke ico) samt *ete*, hvilket äfven mer sällan BL; för SJ uppges såsom vanligaste dim. suffix. *in ucu*, desp. *acu;* äfven mont. synes *ucu* vara mycket vanligt. — Som bekant är nu det stående allmänast. dim. suffixet *in* under formen *iño* äfven det gal. pg. vanliga och enda lifaktiga, hvaremot det är mera sällsynt kast. och andal., men åter allmänt extrem. (närhet till pg.).]

35. Suffixen *al* (fem.) och *eiru era* stående för trädnamn, det förra specielt för frukträd: la castañal figal guindal mazanal pescal puruchal zreizal, ṭṣamera (alm) oumeiru (al) ṭṣoureiru -era salgueiru -era blimbeiru. — Det fem. genus hos dem på -al väl

att hänföra till árbuli, hvilket dock nu synes vara mask. (pg. *árvore* fem.). [BL: *la figal* (Bonap.) *la figar* (passim) *la cerezal* (Cuesta) *la piescal* och *el ceruyal* (Ter. d. R.) *el moral el ñozal* (Reguera) *el peral* (Olla); för SJ uppges *cerezal guindal bimbrial ciruelar* uttryckligen såsom fem. samt *llimonal mazanal nozal jigar piescal pumar* m. fl. utan särskildt angifvet genus, men förmodligen äfven de fem. Det kast. suffixet *al* har, som bekant, nästan uteslutande bet. af samling, plantering: *castañal cerezal manzanal* etc. (så äfven alltid pg.), sällan af träd: *moral nogal peral*, under det fruktträden annars vanligen afledas med *-o*: *castaño cerezo manzano guindo* etc., en form som knappast synes förekomma i vårt mål och heller icke förefinnes pg.; det kast. pg. suffixet *al* är föröfrigt alltid mask. Det allmänna suffixet för samling i vårt mål är -éu = etum (äfven vanligt kast. pg.); castañaléu syn. 'soutu de castañalis' (kast. *castañeda -al* pg. *castanhal*) fayéu (kast. *hayedo -al* pg. *faial*) freisnéu (kast. *fresneda* pg. *freixal*) zreicéu (kast. *cerecedu -zal* pg. *cerejal*); dertill enstaka nucéu = trädet (*nogal -uera* pg. *nogueira*). Hvad slutligen angår vårt suffix *-eiru* (för BL SJ har jag icke antecknat något träd med detta suffix: våra ṭṣoureiru blimbleiru äro i SJ *alloru bimbrial*), så förefinnes det väl också kast. med bet. af träd (*higuera limonero membrillero mimbrera*), men framför allt pg., der det är så godt som exklusift: *castanheiro cerejeira figueira gingeira maceira loureiro* etc. etc.]

36. Suffixen *axu oxu uxu* (hvaraf här x?): picaxa arcoxu pitoxa muruxa (jfr III).

37. Suffixet *-anu*: baldiéganu (kaprifolium) murciéganu (kast. *-galo -lago*) muruéganu (jfr III s. v. rebichon) truébanu (bistock), dertill *-inu -unu*: pétina Vi. = piétana Po. (jfr III) muréngunaVi. = blénguna Po.

38. Egendomlig är suffixgestaltningen i rédinu rudédinu. [Fullkomligt motsvarande dessa former, ehuru visande ett sekundärare stadium, har man i Colunga (B. V.) *rendu rodendu* (med omkastning éd'nu till endu som sp.

rienda), hvartill BL på samma sätt *torrendu;* deremot har man kast. *rezno rodezno* pg. *rodizio*, hvilka regelbundet utgått ur grundformerna ricinum *roticinum. Det vill synas, som hade man för de ast. formerna ett gammalt utbyte af -cino mot -dino (men väl icke tilläfventyrs fonetisk öfvergång af c till d [1]).]

39. Utom anförda fall visar sig en viss benägenhet för proparoxitoner i former som árbuli piérgula piértiga piértigu, bréfites (jfr III) cúcara ṭṣondriga Vítaru estóncianas miánicas; dertill också ändelsen -ia för -a: ṭṣanternia estoncias anántias. [I BL förekomma mycket ofta *-ia -iu* för -a -u i nomina: *bardia güestia tundia blandiu curtiu mundiu muriu*, likaså SJ *bimbria mundiu muriu* (härtill BL också ofta ia för a i pres. konj.: *cómia dórmia hebia pódia sepia vólvia* t. o. m. ind. *vólvio;* jfr äfven ofvan I 9).]

40. Verbalsuffixet *-ixar:* barixar bocixar. [SJ *bocexar*, pg. *barejar bocejar*, men kast. *barear bocear* (-cezar -stezar); jfr äfven mixar III.]

41. Prefixer:

a- ofta hos verber specielt före r: arrascar arrecibir arreṭṣuz arrendar arrezar arrebintar arruxar acumparar aminar (jfr III s. v. minada) amirar asperar atupar [2]); (för subst. jfr I 6). [Äfven allmänt BL.]

en- fritt: encumenzar emprincipiar (jfr empezar); för tidsadverb jfr ofvan 39. [BL *encomenzar* (äfven gsp.), Fl. *imprincipiar impire.*]

en- för an- al- um-: enguiia empoṭṣa entanueiti enfiler embligu (deremot umbiar jfr I 4). [BL har *anfiler* (äfven mont.), *embligu* = gal. pg. *embigo,* bogot. *empolla.*]

---

[1]) Dock må erinras om, att lat. c i denna ställning icke blott pg., såsom ännu visar sig i rodizio, utan också sp. regelbundet bör ha blifvit tonande (affrikata och) frikativa (jfr A. *Horning: Zur Gesch. d. lat. c.* etc., Halle 1883, p. 85), hvilken i allt fall icke låg mycket långt från interv. d.

[2]) Jfr *Cornu* i Rom. XI och *Baists* anmärkningar häremot Zs. VII.

an- al- mot en-: anantias ancina aneuntrar jämte alc. (jfr I 3). [BL SJ *alcontr.* (så äfven mont., som dertill *alcordar*, men *acanzar*), jfr kast. *alcanzar* och t. ex. Berceo *encalzar.*]

de- mot a-: deprinder. [Fl. *diprinder*, BL *deprend. adepr.* gal. *depr.* äfven and. och gsp.]

des- mot es-: desaminar. [Mont. id., äfven bogot.]

es- mot des-: esnimbrar (desm.) esfuṭṣar (BL gast. *esfollar* gal. pg. *esfolar*) espirtar estruzar espaciu o.a. som ofta.

es- för as- os-: estil escuru esgañu (jfr III). [Fl. BL SJ *escuru* = gal. pg. gsp. etc., andra ex. äro BL *esturianu hespiciu.*]

re- för ra- ro-: recimu Refayel restieṭṣu (hvaremot ramati jfr I 3) Redolfu (mitt eget namn, som man aldrig hade hört, men genast ombildade) rebustu (hvaremot rumiendu jfr I 4). [BL SJ *recimu* äfven gal., BL *Rifaela*, SJ *restiellu* äfven gal. pg. *rest.*, berc. *rebusto* äfven and. och mont.]

För analogisk inrangering i prefixkategorier jfr äfven I 39, tredje stycket.

42. Folketymologisk ombildning: altafarra (kast. *ataharre* gsp. *atafarra*) till altu, gusaraña (genom *bus., kast. *mus.*) till gusanu, nublina *(nebl.)* till nublu, pantasma (= BL gal. arag. andal., för *fant.*) till espantar, ṭṣinguaniza (kast. *longan.*) till ṭṣingua, trabuna *(trib.)* till trabi, väl äfven sacretu *(secr.)* till sagradu etc., liksom något heligt [1]).

[1]) Föröfrigt förekomma i kast. visor ofta anbildningar, förvrängningar och förvexlingar: så t. ex. i en sång till Jumfrun från Po.:

Quién es aquella siñora
Que está naquella uperiana?

der uperiana för *peana*, jfr upar lyfta upp. I den redan förut citerade sången till S. Antonio från Vi. förekommer:

Ya S. Antoniu de Pauda
Sea el impidradu nuestru etc.

der impidradu rimligen står för *apoderado* och jfr härtill följande början af en romans från Po.:

III. Lexikologiska anteckningar.

Abesíu: 'práu a.' Po. utan sol. [Formen som pg. ant. *aressio* (subst. *aressia*) mod. *aresso* = kast. *avieso* äldre *aveso*, jfr kast. adj. travieso (subst. travesía) adj. travesío.]

acaxar (turronis) slå sönder (jordklimpar). [Påtagligen till quassare; men kast. pg. annars blott cansar (cascar), då kast. casar pg. cassar väl äro lånord.]

acunar vagga [Arag. (*Borao: Diccionario de voces aragonesas*, Zarag. 1859) *cunar* id.]

achisbar lura på [kast. *atisbar*.]

atṣuiráu atolondrado atontado. [Fl. *arrichueiráu* BL *alloriadu alloriáse alloriamientu*. Annars har jag icke återfunnit ordet. (Måhända dock sammanhang med gal. *lorear* vrida sig, slå sig, om trä, hvilket synes höra till loro skinnrem, jfr sv. 'vriden' — ?)

ah ideligen användt lystringsord omedelbart framför namn eller tilltalsord: 'Ah Xuan, bisti la baca?' 'Ah mái, dami una pouca d'augua!' [Likaså BL: *'Ah Mateo, quiés que nos casemos?'* (Olla) *'A Señor, si tu quiés puedes llimpiáme'* (Bonap.) etc.; jfr för öfrigt t. ex. början af Mingo Revulgo: 'A Mingo Revulgo, Mingo — A Mingo Revulgo, hao' etc., 'Ha Lucas! qué nos quieres?' (*Gil Vicente* i ett Auto pastoril); gal. användes på samma sätt *hou* (Cuv.) och pg. *ó*: 'Ó abbade, tu não sabes . . .', 'Ó Joanna, vocé irá casar-se . . .' (*Julio Diniz: As pupilas do shr. Reitor*).]

aflanar Vi. pusta flåsa (syn Po. asutṣar).

El impidriadu de Roma
Tinia una hija bastarda etc.

der åter impidriadu skall föreställa *emperador*. Längre ner i samma romans förekommer:

Para el dumingu que biene
Armarán fuegu de caña etc.

för *juego de cañas!* o. s. v.

aladru plog. [Det vanliga ast. ordet synes annars vara *llabiegu* (så vanl. BL) *ṭṣabiegu* (Besullo), dock SJ: *aladru* samt *llabiegu* 'cierta clase de arado'; jfr för öfrigt gal. (Betanzos) labega pg. ant. labrego lamego.]

alicornu: 'quita d'ahí, a.!' Po. 'otäcking'. [Som pg. ant. *alicornio* = unicornio.]

altafarra se ofvan II, 42.

altragerias mödor besvärligheter. I en kast. julvisa från Po. säger S. José till Jumfrun:

'Yo si te hubiera dijadu
¡Qué altragerias me binieran!
Esposa del alma mia
Ya tan rigalada prenda.'

[I Cangas hörde jag formen *altragedias*.]

andulina svala. [BL SJ *andarina*, gal. pg. *andorinha*.]

anque fastän [= BL äfven gal. berc. mir., synes föröfrigt vara allmänsp. äfven gsp.]

antroiru Po. (Vi. -du? jfr ofvan I 39) karnaval [BL SJ *antroxu* som kast. *antruejo*, men gsp. *antruido entroido* gal. *antroido* berc. gpg. *entroido* pg. *entrudo*.]

asina så [BL vanl. *ansina* SJ gal. *asina* som gsp. och ännu vulg. *ansina asina*.]

anueiti i går.

entanueiti i förgår. [Så äfven Bes. och Pola de A.; heri tycktes icke användas. Deremot BL ayer ayeri SJ ayeri. — Våra former bekräfta *Cornus* tydning af pg. hontem i Rom. XI, p. 91.]

apurrir räcka, gifva.

espurrir utsträcka. [Båda BL SJ, berc. *espurrir*, Ak. (= Spanska Akademiens lexikon, 12:te uppl., Madr. 1884) uppger båda för pr. Santander, *Diez*, EW II b, har blott *espurrir* med trång bet.]

arcu 1. halsring af trä, vide för koskällan. 2. el a. de la biecha regnbågen (i Vi. hörde jag äfven el a. de las biechas, samt vidare vid dubbelbåge el a. de las mozas = den starkare, den svagare som förut). [2. gal. pg. *arco da velha* id.]

arcoxu stark träring, fäst med en rem vid oket, hvari skackeln sticks in. [Påtagligen till arcu, men suffixet? jfr ofvan II 36.]

arizu kastanjens skal, jfr ofvan I 3.

arrincar rycka (lös). [BL SJ id. liksom gal. pg. (äfven *arranc.* = kast.) och gsp.; jfr EW I ranco och II b rincon.]

arruxar forsa (om regn).

arroxu störtregn. [Jfr arag. *rujiada rujiazo* 'golpe de lluvia' etc. jfr EW I ros.]

artu(s) björnbärsbuske (syn. spinu). [Ak. *artos* 'nombre que se da á varias plantas espinosas' arag. *arto* 'espino' (hagtorn) *artos* 'cambronera'. — Jfr arctum fruticetum, Hor. (arctus 'constrictus').]

artulana krusmynta. [BL *hortelana* pg. *hortelã;* kast. syn. hierba buena.]

asuṭṣar Po. flämta (syn. Vi. aflanar), äfven snyfta (hvartill suṭṣosu 'sollozo' jfr *Baist* i Rom. Forsch. I, 115). [Till gsp. *sollar* kast. *resollar.*]

azucri socker [Fl. *zúquiri* BL (Olla) *azucre* gal. *zucre* (kat. *sucre* etc.), berc. *zúcaro* mont. *azúcara* kast. *azúcar* pg. *açucar.*]

baga = kast.

debagar befria linet från la baga.

debagadoiru kamformigt verktyg härför.

bagar nita. [Jag har annars icke återfunnit detta ord. Kast. synonymer: rebotar redoblar remachar roblar pg. rebitar revirar.]

baldiéganu kaprifolium.

baraza strumpeband. [Bes. *baranza* id., gal. berc. *baraza* 'liga cordon' pg. *baraça -o* id.]

barixar slå ner kastanjer e. d. med spö jfr ofvan II 40.

barraza en umbellat, sium. [Kast. *berraza berrera berra,* förmodligen samma ord med omkastning pg. *rabaça* id., gal. *berrofemia,* jfr EW II b berro (*berro:* en annan växt, crucifär = pg. mastruço, nasturtium) och II c berle

(som Diez mindre riktigt öfversätter med 'bachbunge', bör vara 'merk' = vårt ord).]

b a s c a c h u kvast (förmodligen egentligen en växt som ofta; samma suffix i växtnamnet c a t a c h u nedan).

b e i ṭ ṣ a r dansa, jfr ofvan I 18 och 35.

b e i ṭ ṣ o n snurra (görs af c ú c a r a s).

b e i r u: 'p u n e'si á b e i r u' i skydd, då det regnar (syn. p u n e'si á s u t e i t u, hvartill SJ *atechar* id.) och

a b e i r a'si id. [BL (Col. p. 177) '*averéme* hacia les pipes' med bet. närma sig. Till kast. *bera* gal. pg. *beira* etc. (jfr pg. beira do telhado 'avant-toit') — men äro dessa verkligen = ribera ribeira? I det pg. uttrycket 'não ter leira nem beira' synes i beira också ligga bet. af skydd. Ett berc. *beiron* betyder 'cerca de heredad formada de zarzales'.]

b e r e í a solrök.

b i b a gnet. [SJ *viva* id.]

b i ṭ ṣ á u s råmjölk (syn. Po. c u l i e s t r u s). [Bes. id. (Måhända föreligger sammanhang med vitellus, jfr kat. vedellar etc.).]

b i d a c h a tinning [BL *vidaya*. Bokstafligen till lat. vitalia (jfr vitalia capitis, Plin. för cerebrum).]

b i d r u glas [= gal. pg. äfven gsp. (ännu hos Lope och Tirso) och bogot.]

b i e r z u vagga (syn. r o n). [Bes. id. Ak. ger gsp. *blezo brizo (brezo)* samt pr. Gal. *berzo*, men Cuv. har gal. blott *bersa berce* (pg. *berço* ant. *breço*), hvartill gleon. *bierzo* och Alex. *breçuelo*. — BL syn. trubiecu, hvilket B. V. äfven uppger för Colunga men för Llanes escaniellu.]

b i n t a n a fönster, hvartill

b i n t a n u mindre fönsteröppning, glugg. [Arag. *ventano* id.]

b i r b i ṭ ṣ u hålet i en nyckel.

b i s t o r ordningsman, alcalde de barrio. [Ak. ant. *visitor* i liknande bet. ('veedor'), pg. ant. *vistor*.]

b l i m b a vidja [BL (Cuesta) *blima* SJ *bimbria*, gal. *rima -ia vimbia minvia mimbra* pg. *vime -em*, jfr ofvan I 38.]

blimbeiru vide [SJ *bimbrial* gal. *vimieiro* etc.]

blinear hoppa.

reblincar rebincar retozar (jfr I 38).

blincu 1. hopp. 2. örring (liten trind; de större platta örringarna kallades areti; större örhänge prindenga).

blinga del af en korgs material (jag saknar utförlig anteckning, men förmodl. som gal.) [Gal. *bringa* 'vara que atraviesa las costillas de las cestas', SJ *brenga* 'fibra retorcida y dura en la madera'.]

blindal behållaren, der mjölet faller från kvarnstenarna. [Syn. gal. trimiñado trib. pg. tremonhado (jfr nedan muxega), kast.? — Vårt ord torde ingenting annat vara än ett *molendal jfr ofvan I 28.]

bucixar gäspa, jfr ofvan II 40.

bolsu ficka. [BL id. pg. *bolso* äfven ficka, kast. syn. *bolsillo*.]

bréfitis 'lus fucicus del ganáu'. [Fl. *bréfites*. — Måhända till kast. *befo* (EW I beffa, hvartill jfr *Baists* et. i Rom. Forsch. I 111)?]

brixel stort fisknät. [Gal. *bargel* 'red de tres paños'.]

buetṣouru (i. e. buey ṭṣouru) Vi. syrsa. [Jfr gal. pg. *racaloura* ekoxe.]

burdugu berd. smal järnten, som baktill stöder bladet på lian. [Till sp. pg. *verdugo*.]

burru -a. Den vanliga benämningen på häst (åsnan kallas i regeln puṭṣin = pollino). Härtill fig. 'burras prietas' små svarta moln på himlen.

butieṭṣu korf [BL *botiellu* tarm SJ id. tjocktarm och korf deraf, berc. *botelo* korf. Annars har jag icke funnit ordet sp. pg. utom gsp. *budel* (Alex.) och gal. ant. id. 'intestinos', som väl äro lånord (kat. *budell* etc.).]

cabaṭṣeti trefot med ett långt ben, som står utom elden. [För bilden jfr gal. asnelo burro id.]

cacechu nötternas foderhylsa. [Pola de A. *caceyu* id.]

cachaparra fästing. [Syn. Colunga (B. V.) ca-

barra arag. caparra kat. paparra, gal. carracha kast. garrapata.]

cachas pl. nålsöga. [Till kast. *cacha(s)*. — Med samma bild heter saken i Colunga (B. V.) culu; syn. kast. ojo, pg. fundo, gal. fiestra (fönster).]

cadril lår. [Colunga (B. V.) id. id., men SJ *cadril* höft = gal. *cadril* kast. *cuadril*, jfr nedan mazanas.]

cagachina spillning af höns (syn. gatṣinaza som sp. pg.).

çagachon(is) id. af svin (häst).

cagadura id. af häst åsna (syn. skämts. 'castañas de burru').

cagarietṣas (jfr I 39) id. af får. [Till de förra primärare form gal. *cagalla* (får o. d.), hvartill augm. som ofvan gal. *cagallon* (svin) pg. *cagalhão* kast. *cagajon* (båda häst åsna, hvilket gal. är *cagalleira*) och dimin. som ofvan pg. *cagadella* (flugor), dertill pg. *caganitas* (får o. d.).]

calabazu Po. urholkadt trästycke fyldt med vatten, der brynstenen till lian bärs och som hänges vid midjan (syn. Vi. canáu jfr d. o.).

calabornu stort hål i ett träd.

escalaburniáu ihålig (om ett träd).

caldeiron aquilegia. [Väl till caldeiru af blommornas form.]

calechu vargfälla. [Bes. *caleyu*.]

campanu större koskälla. [Berc. *campano* 'esquila'; annars känner jag icke hvarken denna form eller bet.]

cana (de árbuli) trädgren. [Fl. id.]

canáu Vi. (syn. Po. calabazu). [Bes. id.; syn. SJ cachapa lika beskaffad.]

canada kärl af urholkadt trä att mjölka i. [Ak. uppger *cañada* för prov. Ast. och Arag. i bet. vinmått, hvartill Juan Ruiz 1149 *cannada* ett kökskärl; gal. *canada* mått för våtvaror af urholkadt trä *canado* vinmått, pg. *canada* våtvarumått; äfven kast. *caña* betyder vinmått. (Måhända vid utvecklandet af dessa betydelser germ. inverkan, got. *kannô).]

canieṭṣa handlofve. [Bes. id. smalben; kast. *canilla* gal. pg. *canela* benpipa i allm.]

canil tand bete. [BL id. (liksom ett 'dens canilis'); kast. *canil* betyder hundbröd.]

canxilon skopa med långt skaft. [Kast. *cangilon* kruka, cántaro och äfven hvart och ett af kärlen i en noria; skopa annars kast. cazo cacillo jfr nedan cazu.]

capieṭṣas skinnremmar, hvarmed ändarna af slagans två halfvor omlindas vid leden. [Till kast. *capilla* liksom 'små hufvor'; syn. gal. med liknande bild casuleira till casula.]

capudri rönn. [Ordet erinrar om det bot. namnet (sorbus) aucuparia.]

cargadeiru öfverträet på dörr- eller fönsteröppning (dertill sidträna marcus, tröskelstycket sulera).

carreirü stig. [Gal. berc. pg. *carreiro* 'senda'; kast. synes icke känna denna form och bet.]

cascarieṭṣa snäcka caracol. [Till *cáscara*.]

catachu fingerborgsblomma, digitalis. Blommorna, som bruka blåsas upp och smällas sönder mot handen, kallas stamplonis och staṭṣonis.

catasol gullhöna, coccinella. Dithörande formel var i Vi.:

Catasol catasol,
beiti para tou siñor
que mañena traiga el sol.

[I Cangas hörde jag: '*Mariquita de Diós* — abre las alas y béte con Dios' och 'M. de Diós — cuenta lus déus y béte con Diós', hvarvid man låter djuret, som der äfven kallades *cuentadéus*, gå öfver fingrarna. För Asturien har jag vidare varit i tillfälle anteckna, för Pola de Lena: '*Perrin de Dios* — abre les nales y véte con Diós'; Oviedo: '*Anina de Dios*'; Candás: '*Anina de San Anton* — abre las alas y véte con Diós'; Colunga (B. V.); *Perrina de Diós* — abri les ales y vete con Diós'; SJ: '*Perrin de San Roque*'. Ak. har, så vidt jag funnit, blott *vaca de San Anton*, hvartill Salvá *sansanita* och *coquita de S. Anton*; deremot bestämmer Ak.

mariquita såsom en helt annan insekt [1]), men ordet torde dock, åtminstone derjämte, äfven kast. betyda gullhöna såsom faktiskt enligt mig meddelad uppgift i självfva prov. Madrid liksom i La Mancha, der formeln är '*Mariquita Mariquita* — pónte el manto y véte á misa'. Vidare har jag från andra håll fått mig meddeladt, för Soria: '*Sapito de S. Juan* — cuéntame los dedos y escápate á volar'; Aragon: '*Purpurita*, marcha á Roma — por un manto y una corona'; Segovia: '*Pastorcita pastorcita* — cuéntame los dedos y véte á misa'; Leon: '*Sananica San Anton* — cuéntame los dedos que cinco son'. Det pg. namnet är, som bekant, *joanninha* och för dithörande formler se *Leite de Vasc.: Trad. pop. de Portugal*, p. 136 och *A. Coelho: Jogos e rimas infantis*, p. 35. Vår glosa och formel äro onekligen karaktäristiska och liksom en smula hedniska i jämförelse med de öfriga.]

c a z a c a b a ṭ ṣ u smörblomma, ranunculus lingua. Uppgafs vara skadlig för hästar, hvaraf namnet.

c a z u 1. platt stekpanna med långt skaft. 2. 'e l c a z u d e l a s p a p a s' käpp att röra om gröten i kitteln. [Vår bet. 1. har det gal. *cazola* 'en algunas partes'; bet. 2. närmast till sp. pg. *cazo -ço* skopa slef, under det dessa annars betyda djupare panna, poêlon.]

c a x a som kast.

c a x i n a skida på bönor etc.

c a x i e ṭ ṣ a byk-kar: cylinder utan botten, gjord af bark- eller näfverlagret på en tjock trästam i ett stycke; den lösa träbotten, hvarpå det ställs, kallas i n t r i m i s u. [BL *caxiella* betyder bikupa (lika beskaffad, jfr nedan t r u é b a n u), SJ cubu. 1. byk-kar. 2. bikupcylinder.]

c é u tidigt, snart. [BL *ceo*, gal. pg. *cedo*, föråldradt kast.]

---

[1]) På samma sätt definierar Cuv. gal. *mariquiña* och *juaniña*, hvilka emellertid båda, åtminstone derjämte, betyda gullh. (i *La Iglesia: El Idioma gallego*, Coruña 1885, T. III p. 237 anföres föröfrigt för gullhönan samma formel som den första inom klammern ofvan citerade). I kat. lexika sättes *marieta* (som dock väl äfven betyder g.) = panarola sp. mariquita, och panarola öfversätts med sp. cochinilla puerea.

clabuñar slå egg på en lia 'en frio' med hammare mot städ eller sten. [BL SJ *cabruñar* gal. *crabuñar*.]

cirigüeña chelidonium. [Ak. har *celidonia* ant. *celidueña*, gal. *ciridonia*.]

clis solförmörkelse eller i allm. märkligt naturfenomen. (Midsommardagen 1886 väntades i Po. en stor clis med anledning af, att San Juan och Corpus det året råkade falla in på samma dag.) [Gal. pg. *cris* förmörkelse af sol eller måne.]

corti stall för boskapen, utgörande en afdelning af själfva boningshuset. [Gal. *corte* 'establo'.]

curtin bigård (i skogen).

coucichon starkt trästycke undertill vid hvardera sidan af bottnen på el carru (oxkärran) och med en urholkning nedåt, der den vid hjulen fastsittande axeln vrider sig. [Gal. (nära Coruña, jfr Canc. III p. 220 not., der en del gal. benämningar på delarna af o carro anföres) *cousellon*. Ordet väl till couz.]

cubaracha bakhufvudet. [Till *cuba* (jfr it. coppa); berc. cocaracha id. (jfr kast. cogote) visar samma suffix.]

cúcara galläpple (torrt; färska kallades de mazanas de cuquieṭṣu).

cuchar fem. 1. sked. 2. las c-es smala träkilar midt igenom el coucichon, omslutande och stödjande axeln. [1. SJ berc. gsp. *cuchar* gpg. *colhar*, npg. *colher* gal. *culler* hvartill Canc. III 277 *cullera* och Cuv. äfven *cucheira*, kast. *cuchara*, kat. *cullera* (hvilket jämte de anförda cuchar colhar kan anses för regelbundet, hvaremot de öfriga formerna äro kontaminerade).]

cucharina grodlarf klumpmask. [Gal. *culler* kat. *cullereta* id. — *E. Rolland* (*Faune pop. de la France*, III 65) anför flera identiska eller liknande namn: goullheret (Suisse rom.), queillerotte (Morvan), it. cazzuola etc.]

cueṭṣu sköte knä. [Gal. pg. *colo* med samma utvidgade betydelse af kast. regazo (ex. gal. 'sentadiña no meu colo' o. d.), men icke så kast. cuello, så vidt jag vet.]

cuelmu halm. [Gal. berc. pg. *colmo* id.; Ak. *cuelmo* = tea, hvartill]

culmietṣu halmfackla.

cuitrala 'baca mayor'. [Fl. id., SJ *cutral* (jfr SJ butre) 'vaca hecha, apropósito para el matadero'; kast. *cutral cotral* adj. 'del buey cansado y viejo ó de la vaca que ha dejado de parir, que se destinan á la carnicería'. — Liksom ett *cultralis, passande för slagtarknifven ('emere boves ad cultrum').]

cuitu gödsel. [BL SJ *cuchu* id. — Bokstafligen till lat. cultus (jfr rätor. cultém gödsel). — Samma ord väl Berceo Duel. 197:

Non valien sendos rabos de malos gavilanes,
Menos valien que *cuchos* los bocudos alanes.

Culás -a Nicolas. [Gal. *Colás.*]

culapada fall 'rofva'. [Kast. *culada;* jfr nedan custapada.]

culiestrus Po. råmjölk. [Caveda (Disc.) har *culiestru*, B. V. meddelar mig för Ribadesella *culiestros*, kast. *calostro* (så Ak., dock väl vanl. plur. såsom också *Marin*, *Cantos* 4648, har *calostros*) pg. *colostro* kat. *colostre cal.*; synonymer, utom det ofvan anförda bitṣáus, äro Colunga puchigos Llanes gochigos (B. V.), gal. formigos. (För formen culiestr. får väl antagas anslutning till andra ord på -iestr., såvida icke ie rent af ett diftongeradt e af ue jfr formerna culiebre ciliebra nedan).]

culuebra orm. [Jfr gsp. *culuebro* (Fern. Gonz.); BL SJ visa den något egendomliga formen *culiebre*, hvartill äfven *cuélebre* 'culebron imaginario' (så förklara Rato och Laverde, men hos Bon. tycks *cuélebre* betyda orm rätt och slätt); i *La pícara Justina* (Ed. Rivadeneyra p. 56) förekommer formen *ciliebra* (jfr cilantro culantro); kuriöst är också berc. *crioba* (pg. regelb. *cobra* och gal. med påhängdt suffix *cóbrega*).]

cunqueiru hylla för las scudietṣas, små träskålar att äta ur (syn. scudetṣeiru). [Egendomligt nog hörde jag annars icke conca cunca eller cuenca såsom syn. till

scudietṣa eller öfverhufvud alls, hvaremot gal. *conca cunca* (som också kast. cuenca ant. conca) och äfven gal. *cunqueiro* i vår bet.]

cuquietṣu gök. [BL SJ *cuquiellu*, kast. vanl. *cuclillo* (så D. Juan Manuel *cucliello*) men Ak. dock äfven *cuco cuquillo*, gal. pg. *cuco*.]

curbalis mask. pl. remmarna i las abarcas.

currietṣu svinhus. [Till sp. *corro*, jfr *corral*.]

curripa liten inhägnad på marken af lösa stenar ('piedra seca') der kastanjerna läggas att mjukna. [BL (Col. p. 204) *corripia* slags inhägnad, hvartill SJ *corripiar* 'acorralar' och BL (Bon.) *acorripiar* omgifva, vidare BL passim *escorripiar* åtskilja sönderslita e. d.; gal. (Canc. II p. 192 och III p. 227) *esgurripado* och *esc.* 'demacrado estenuado' (men Cuv. har blott ett escurripar = escupir, som väl knapt hör hit); jfr kast. pg. *ripio* stenbitar kast. *ripiar* fylla en mur med piedra seca, etc. — Syn. med vårt ord äro BL (J. Aceb.) cuerra SJ cuerre och Ak. för pr. Ast. cuerria, uppenbarligen skiljeformer till corro.]

curtezu brödskorpa. [Gal. *cortezo* 'pedazo de la corteza del pan' berc. id. 'rebanada de pan'.]

custapada fall. [Syn. BL *costazada* kast. *costalada;* jfr culapada ofvan med samma suffix.]

custeirus de lösa sidstyckena på el carru. [Syn. Somiedo ṭsadrales, som BL SJ lladrales kast. adrales, hvartill gal. ladrairos och ladrañas.]

chapacuñu stensättning (i en hålig bergsväg) af kilade flata stenar.

chiculati chokolad; skämts. 'ch. de caldera' = papas gröt. (Jfr I 5.)

chisca grand: 'aspera un chisquin'. [Gal. *chisca* 'gota' *chisco* 'trago de vino, borrachera', kast. *chisguete* 'trago de vino' och *chispa* 1. gnista (pg. *chispa* blott så). 2 gota migaja. 3. borrachera.]

choscu slags korf.

chueca mindre koskälla. dim. chucarin. [BL *llueca* gal. berc. pg. *choca* 'cencerro'. Till EW II c cloche.]

ṭṣabeiron prustrot. [Ak. *eléboro* gal. *helebro*, och äfven vårt ord helt säkert af det lat. med aferes af e- och anslutning till andra ord (jfr växtnamnet caldeiron).]

ṭṣacon svinbog. [FL *chacon* BL (Rato) *llacon*, gal. *lacon* pg. *lacão;* dertill gal. *lacoeiro* 'perezoso, gloton' och väl äfven berc. *lacazo* 'gloton'.]

ṭṣagu ṭṣáu grop eller pöl der linet blötes. disinṭṣagar (el ṭṣinu).

ṭṣamera alm. [Ordet påtagligen = *(a)lamera (som gal. pg. lameda); alm annars kast. olmo, men äfven álamo (poppel) betyder enl. EW II b 'im gemeinen Leben' alm. Jfr föröfrigt nedan oumeiru.]

ṭṣampu: 'carru ṭṣ.' utan järnskoning kring hjulen. [Gal. *lampo* (subst.?) 'carro por herrar'. Månne samma ord som pg. *lampo* 'précoce' hvartill pg. *lampinho* 'imberbe' och äfven kast. *lampiño* = *barbilampiño* (men pg. barbilimpo)?]

ṭṣar, vanl. ṭṣariega härd (= en stor platt sten eller flere midt i det stampade golfvet i stugorna). BL SJ *llar*, Ak. upptar *llar* i eg. bet. äfven för pr. Santander, gal. pg. *lar lareira* berc. *lareira*.]

ṭṣegra smalt, i ändan böjdt tungformigt eggjärn att urholka träskor. [Ak. *legra* blott 'trépano' (kirurg.) pg. likaså. — Ordet möjligen till lat. ligula: legra lätt dissimilatoriskt för legla (jfr föröfrigt Car. Michaëlis' sp. dubbett-par landra — glándula samt pg. regra o. a.).]

ṭṣildar jäsa, gå upp (om bröd).

ṭṣieldu subst. jäst (syn. furmientu). [Ribadesella (B. V.) *dieldu* (för el *lieldu som sp. dintel, jfr äfven nedan ṭṣubieṭṣu) och likaså SJ *dieldar dielda;* kast. *leudar* gal. pg. *levedar* gal. *lévedo* 'fermento', men kast. *leudo* pg. *lévedo* uppgången (subst. jäst kast. pg. levadura fermento) så t. ex. Berceo *liebdo* (Laur. 18) = *lebdado* (Sacr. 77); vidare pr. Extr. (Ak.) *ludia* 'levadura' *ludio* adj. 'leudo' *ludiar*.]

ṭṣinguaniza folket. för *longaniza*. [Äfven i Cangas.]

ṭṣiñuelu rad af slaget gräs, som slåtterkarlen lämnar. [Väl till kast. *liño* rad af träd, plantor. Syn. SJ marañu.]

ṭṣobu varg: 'malus ṭṣobus te coman!' 'scuru comu la boca del ṭṣ.'

ṭṣubercu vargunge. [Syn. kast. *lobezno lobato* gal. *lobezno loberno*.]

ṭṣóndriga utter. [SJ *llóndriga*, gal. *londra ludra nudra nutra* pg. *lontra* (it. lontra), Ak. har *nutria* (vanl.), *nutra lutria* och för pr. Arag. *ludria* (kat. *lludria*).]

ṭṣoru Po. skinnrem, hvarmed skackeln fästs vid oket. [Gal. *loro* med samma spec. bet., pg. *loro* skinnrem; syn. Vi. Cangas SJ subeu Bes. xubeu kast. sobeo.]

ṭṣota mindre stack af kärfvar. [Skform till sp. pg. *lote?*]

ṭṣoureiru lager, -era mindre art. [Gal. pg. *loureiro louro* kast. *laurel (lauro)* SJ *alloru*.]

ṭṣousa flat sten, specielt skiffer, till taktäckning o. d.

ṭṣousáu tak af ṭṣousas.

ṭṣubieṭṣu nystan. [Bes. id. Fl. *churiechu*, BL (Col. p. 82) *duriellu* och (ib. p. 169) *xurillu* (hvilket dock knappast kan vara riktigt) samt B. V. för Villaviciosa *duriellu* (men för Colunga *uviellu*), i hvilka former nu d står för l som i *dieldu* jfr under ṭṣieldu ofvan; det gal. pg. *novelo* torde vidare också stå för ett *lovelo (både un lov. genom assim. och lo lov. genom dissim. tenderade till nov.); slutligen kan väl ifrågasättas, om icke äfven kast. *ovillo* vore samma ord (med aferes af det med art. förblandade l) snarare än dim. till ovum med en något egendomlig bild. Det åsyftade gemensamma grundordet naturligen globellum (med l för gl som kast. pg. lande etc.).]

ṭṣuenxi fjärran. [Bes. ṭṣonxi (hvilken form jag med bestämdhet vill minnas äfven fans i vårt mål, fast jag ej fått den antecknad). BL vanl. *lloñe* dock J. Aceb. *llonxe* gal. pg. *lonxe* etc.]

ṭṣumbriza mask. [Kast. *lombriz lambrija* gal. pg. *lombriga lumbr.*]

ṭṣumiáu ṭṣim. snigel. [BL (Cuesta) *llimiagu* mont. *lumiaco* men Colunga (B. V.) och SJ *llimaz*, kast. *limaza*, gal. pg. *lesma;* (jfr it. lumaca).]

ṭṣumosu: 'ta ṭṣumosu' skumt, 'entri dia ya nueiti'. [Ordet (som icke rimligen kan hänföras till ṭṣumi) kunde möjligen stå för ett limoso eller lamoso (gyttjig, slammig, oklar) med en ej oerhörd bild.]

ṭṣuria rep af svinborst [Fl. *churia*, berc. *luria* äfven 'generalmente de cerdas de puerco'.]

dendi från (rum) [Gsp. *dende* (Dial. d. l. l.: 'mejor desde') och ännu vulg., äfven bogot.]

desqui såsnart [Gsp. *desque* (D. d. l. l.: 'desque vays por cuando vays es mal hablar') och ännu poet., gal. pg. *desqüe*.]

derranáu lytt, äfven fig. = ruin [Gal. pg. *derreado*, berc. *derrangáo* kast. *derrengado* (EW I derrengar).]

didu déu finger.

dida tå [Skformen *deda* tå äfven BL och berc. men för Colunga uppger B. V. *deda* blott = 'pulgar del pié'.]

doiru vall, jordkant mot vidliggande högre terräng. [Kunde möjligen ordet, som jag annars icke återfunnit, ha något sammanhang med namnet Duero Douro?]

embasa(s) (imb.) korfskinn. [Till kast. *envasar envase*.]

emina sädesmått [Ak. har *hemina* 'cierta medida ant.' och för pr. Leon fruktmått och åkermått; dertill synes finnas ett sp. pg. *mina* 'demi-setier'; till EW II c mine.]

encesu (inc.) högröd. [BL 'ascua *encesa*', kast. pg. *encendido* men Berceo *enceso* (kat. *ences*).]

endilgar (ind.) urskilja. [Fl. id. id. men äfven med annan bet.: 'Peru tintóulas el diañu — *Indílgaches* una copla' etc. och liknande Bon. p. 52 '*endilgógos* utra comparanza' sade dem en annan liknelse, men också ib. p. 31 '*endilgóse* con elli' han gick; gal. *indilgar* 1. 'ver, percibir con trabajo' (= vår bet.) 2. = kast. *endilgar*. Till EW

[1]) I en copla från Vi. heter det:

Del otru láu del riu
Tengo sembra lu
Siete eminas de trigu
Menos un granu.

II b (der Diez ger et. delegare, men måhända vore äfven, med hänsyn till vår bet., att taga i betraktande lat. delicare 'indicare explanare aperiri').]

engazu (ing.) räfsa, vb. engazar. [Ak. *angazo* 'instr. para pescar mariscos' och för pr. Ast. och Sant. 'rastro', SJ *angaza* 'bieldo', gal. *angazo* pg. *engaço* räfsa.]

enguanu (ing.) i år [Fl. id., BL *anguaño* (äfven *en ogaño*) SJ *aguaño*, hvartill gast. (F. G.) *ogoanno*, kat. *enguany* (jfr it. uguanno).]

ensugar torka.

ensuitu (ins.) torr [BL SJ *ensuchu* (hvarur SJ vb. *ensuchar* jfr arag. *jutar*) gal. *enxoito (enxugar)*, men med spårlöst bortfall af c kast. *enjuto (enjugar)* och pg. *enxuto (enxugar)*, kat. regelb. *axut*.]

(e)scalada stege [Likaså gsp., gal. *escada* 'escalera de mano' etc.]

(e)scarmar escarmentar [SJ berc. id. Denna form kan vara ursprungligare och derur, eufoniskt för *escar*mamiento*, *escarmiento* hvaraf åter *escarmentar*.]

(e)scarpias träkrokar vid takbjälkarna att hänga korf o. d. på. [Som kast. *escarpia*.]

(e)scarpion fjärillarf med utstående hår [jfr kast. adv. '*en escarpion*'.]

(e)scarpizu grofkam [Syn. kast. *escarpidor* gal. *escarmidor escarmeador*.]

(e)sculanciu kopparorm. [Bes. id. BL (Col. p. 69, dock framgår ej bet. bestämdt) *colanzu*; syn. Colunga (B. V.) och SJ alagüezu Llanes (B. V.) alagüézanu, gal. liscacer liscancre pg. licranço aliçanço. Möjligen förefinnes sammanhang mellan alla dessa former. [1])]

esgañu björnunge [Bes. *nasgañu* med protet. n, då ordet rimligen intet annat är än ett *osgaño med samma bildning och suffix som kast. musgaño; kast. annars *osezno*.]

(e)sperriar nysa. [Gal. pg. *espirrar* id. (sp. estor-

---

[1]) *Rolland* (Faune III p. 17) anför ett par benämningar på samma djur, som måhända vore att jämföra: lanzer (Vaudois) lainzer (Suisse rom.).

nudar fins icke pg.) Ak. ant. *esperriar* = espurriar bespruta med vatten ur mun, hvartill gal. *espirricar* 'rociar con la boca'. Jfr EW II c esproher(?).]

(e)spina hagtorn. [Kast. vanl. *espino* pg. *espinheiro*.]

(e)spinu björnbär (syn. artu). [Kast. syn. zarza etc. gal. pg. vanl. silva.]

(e)squeicer glömma: 'que nun ti'squeiza!' [BL *escaecer* gal. pg. *esquecer* (gal. ock *esquencer* af subst. esquencia).]

(e)staduenu Po. hvar och en af stakarna i sidorna på el carru. [BL (Cuesta) *estandoriu* Jov. (Ap.) *estadoriu* SJ *estandoniu* Ak. för pr. Ast. *estadonio -doño -dojo*, gal. berc. pg. *estadullo*. I Vi. hörde jag blott estacas.]

(e)staduñera hålet der el staduenu sitter (syn. Vi. furami).

(e)stamplar springa sönder med knall (syn. (e)statsar estallar). [Måhända att närma till sp. pg. *estampido* (dar un estampido = dar un estallido), jfr EW II c estampie.]

(e)stamplonis l. (e)statsonis se ofvan catachu.

(e)stauta: 'parez una stauta' om ett magert nöt.

*(e)stinar taga af, stanna om regn; jag hörde blott formen 'ya stinóu'.

facecha stensöta, polypodium vulg. [Bokstafligen fascicula.]

falpachar vaktel. [B. V. för Colunga *frai-payar* (första delen folketym.) och *parpayuela* (samt för Llanes pijo-rijo förmodligen onomatop.), gal. *paspallás*, hvilka former visa fullt korrekt y resp. ll mot vårt ch. (Kast. pg., som bekant, codorniz). — Måhända vore att taga i betraktande pg. farfalha etc. kast. farfulla farfalloso etc., jfr EW I farfogliare. [1])]

familia barn: 'tien cuatru familias'. [Äfven Ak. 'en algunas provincias, hijo, singularmente varon'.]

fana jordras, 'mubida de tierra'. [Fl. id.: 'Así

---

[1]) De EW I quaglia anförda wal. formerna pitpelace prepelitze tyckas svagt erinra om våra.

te mate una *fana'*. Annars har jag icke återfunnit ordet. — Måhända sammanhang (om grundbet. 'något afskuret') med gsp. fanar fañar stubba öronen på djur pg. fanar beskära omskära. — För öfrigt synes vårt ord erinra om det annars enastående it. frana med samma bet., jfr EW II a (= fragmina hvaremot W. Meyer Zs. VIII p. 219).]

faragachu trase.

faragacha gammal trasig skjorta. [Pg. *fragalho frang.* trase trasigt plagg, jfr kast. *fargallon* 'desaliñado en el aseo' arag. *desfargallado.*]

faragucha smula. [Bes. *faraguya* BL (Ter. d. R.) *faragüines* gal. *faragulla frag. farang. frang.* berc. *faragulla* id., dertill gal. ant. och gsp. *frangollar* 'quebrantar el trigo' kast. *frangollo* 'trigo cocido' pg. *frangolho* 'blé écrasé qu'on fait cuire'. — Ordet påtagligen, liksom de båda föregående, till stammen frag frang.]

farieṭṣus kli (syn. salváus = kast. *salvado*). [Gal. pg. *farelos* id.; jfr äfven kast. *harija* 'mehlstaub' EW II b.]

Farrucu Francisco. [Gal. id. (äfven Fanchuco berc. Fuco): Ak. upptar ordet: 'en varias provincias gallego ó asturiano jóven recién venido de su tierra'. — Hos *Canella, Estud. ast.* p. 261, meddelas följande former af samma namn från Colunga: Franché Pache Pachu Xico Quico Lico, hvartill dim. och augm. som Pachucu Pachin etc.).]

feisuelu slags pannkaka; äfven fig. om person: 'feisuelu mal feitu'. [Kast. *frisuelo* id. och 'judía', hvilken senare bet. jag ej känner, om vårt ord har. — Vår form återger det lat. phaseolum fullt exakt liksom gal. *feixoo* (jämte *feixon* och *freixó;* blott för det sista uppger Cuv. ock bet. 'fruta de sartén') mot kast. *frisuelo* (som dock väl är phaseolum och det i betraktande af accenten egentligen populära ordet, möjl. med inblandning af en annan stam jfr EW II b) *fásol frísol fréjol* (Car. Michaëlis, Stud. p. 288, äfven *frezuelo*) och pg. med suffixbyte *feijão.*]

f e r i r (e l ṭ ṣ e i t i) tjärna smör (i en o d r i, skinnsäck).

f e r r u ñ u rost.

e n f e r r u ñ a's i (i n f.) rosta. [Syn. BL (Bon. p. 20) *foroñu* (en något besynnerlig form, som måhända är kontaminerad), Colunga (B. V.) roña adj. roñentu (jfr EW I rogna); kast. har *herrin* (= ferrugine, som orin [ugin] anal. hollin robin [igin.]) pg. *ferrugem* gal. *ferruxe* (men gal. feluxe, sot, med motsatt suffixbyte jfr pg. fuligem och feluxem). — För vår form kan jfras gal. sartaña vid sidan af pg. sartagem sartã kast. sartén (dock kunde vårt ord direkt hänföras till ett förefintligt lat. adj. ferruginus = ferrugineus).]

f i l a n d o n spinngille [Fl. id. berc. *fiandon*, BL (J. Aceb.) *fila* SJ *jila*, men Menendez Pidal har i titeln till sin romanssamling *filandon*, gal. *fiada*.]

f l a n d u n e i r u som föreg., blott i följande copla fr. Po.:

El pandeiru ta rotu.
Rumpióulu Pedru
Blincandu cunas mozas
Nu f l a n d u n e i r u.

f l e c h a trästicka flisa [jfr EW I freccia, II c flèche?]

F o n s u -a Alfonso.

f o u fem. bokollon (trädet f a y a). [Ordet = fagum, som annars på halfön ersatts af afledningen fagea, hvaraf kast. *hayuco* bokollon, men derjämte äfven direkt af fagum *fabuco*. (Kat. *fatj* både träd och frukt).]

f o u z bred, i ändan något krökt knif att hugga ris etc.

f o u c i n a liten skära med tandad egg för gräs. [Gal. *fouce fouciña -o* stämma till bet. med våra ord; deremot Ak. *hoz* = vårt f o u c i n a och *hocino* 'instr. corvo para cortar leña' syn. podon som vårt *fouz*.]

f u c h a s c u en storbladig umbellat. [Till f u e c h a.]

f u l g u e r a större ormbunke, specielt Pteris aquilina (en större Asplenium hörde jag kallas 'f u l g u e r a m u n t e s a'). [Man har för halfön två former filic — och filict —. Den förra representeras af: berc. *felgo felguina* gal. *folgoso* 'sitio de helechos' *filgueira* id. vårt *fulguera* kast. (?, icke hos Ak.) *helguera* 'helechal' kat. *falguera falaguera;* den

senare: kast. *helecho* BL *felechu* (Nuñez ast. *folecho* jfr ofvan I 4) SJ *jelecho* Colunga (B. V.) med epent. n *felenchu* gal. berc. pg. (Lamego) *fieito* pg. (Douro) *feito* och (vanl.) *feto* samt med epent. n gal. *fento* pg. (Minho) *fento fentelha* [1]). Till EW I felce.]

fundeiru adj. underst (mots. cimeiru) [BL *fonderu* pg. *fundeiro* id.]

fundir (una pena) holka hugga ur (för en väg e. d.) [Syn. kast. ahondar.]

furar göra hål borra.

furacu (fracu) hål, -a större hål äfven grop graf. [BL *furar furacu afuracar* SJ *juracu ajuracar* gal. *furar fura -aco -acar -ado -adar* pg. *furar furo* kast. *horado -adar* och ant. *horaco hur. horacar fur.* (Härtill gal. *buraco -a esburacar burato -a* berc. *buraco aburacar* pg. *buraco* etc. i hvilka former b måhända kunde bero på germ. inverkan, got. *baúrôn).]

---

[1]) Följande ortnamn (ur *Madoz: Diccion. geogr. de España)* illustrera ytterligare utbredningen: 1:o *Helguera -as -o -on* pr. Sant., *Felguera -as -ina Folguero -as -ina* pr. Oviedo (formen *folg.*, som man kunde vänta, i vestra delen af prov., *felg.* i centern), för Galicien en mängd namn som *Felgueira Filg. Folg. Fulgueiras Felgoso Folg.* (vida talrikare än de med *Fieit.* etc.) samt äfven i vestra delen af provv. Leon och Zamora ett par *Folgoso* (och ett isoleradt *Holguera* i pr. Cáceres, som måhända dock ej hör hit); 2:o *Elechal* pr. Toledo, *Helechar -osa -oso* pr. Badajoz, *Elechoso* pr. Cáceres, *Elecha* pr. Palencia, *Helechas* pr. Santander, *Felechos* pr. Oviedo, *Felechas -ares* pr. Leon (centr.) samt i Galicien ex. *Fieitas* (Lugo) *Fieitoso* (Pontev.) *Fetos* (Cor.) *Fental -eira* (Lugo). De båda formerna få sålunda en ganska bestämd utbredning: den förra *(felg. helg. filg. folg. fulg. falg. falag.)* uppträder i den norra mindre delen af halfön från haf till haf (och väl knapt med afbrott mellan Kat. och Sant.?), hvarvid de här förefintliga betydligt talrikare ortnamnen af denna typ, äfven der annars den andra typen i detta område kan uppträda ensam eller jämte den ifrågavarande, synas tyda på ett senare undanträngande genom denna andra typ, som (med formerna *felech. felench. jelech. helech. fieit. feit. fet. fent.)* tyckes vara enherrskande i hela den öfriga större delen af halfön. (I *El Folklore Andaluz* II p. 83 förekommer visserligen en *'Oracion de la flor falaguera'* från Sevillatrakten efter en zigenerska, men ordet icke bekant för meddelaren och säkert icke alls andalusiskt utan katalanskt jfr visan *'La falaguera'* i *Bertran y Bros' Cansons y Follies* p. 139.)

furami fyrkantigt hål (i trä). [Ak. *horambre* med ännu inskränktare betydelse.]

furcáu högaffel. [SJ *jorcáu* gal. pg. *forcado -a*, men kast. *horquilla*.]

afurcadar (la yierba).

furcadieṭṣa 1. tvestjärt 2. kullerbytta: 'dar la f.' slå k. [1. Syn. kast. tijereta gal. cadela de frade (sic!). *Rolland* (*Faune* III p. 302) ger ett par med vårt ord öfverensstämmande namn: fourcha (pr. mod.) fourchette (Pays Messin).]

furmientu jäst (syn. ṭṣieldu se ofvan), äfven fig.: 'anda, bei, furmientu mal ṭṣildáu!' ('de una persona pesáa' jfr feisuelu ofvan). [BL *formientu* Colunga (B. V.) id. kast. pg. *fermento* pg. ock *form.* gsp. *horm.* gal. *form.* jfr för öfrigt synonymen ofvan.]

fusu spindel (tjockare på midten, den spunna tråden nystas af).

fusa id. (jämntjock med knapp i ändan, tråden dras af ss nystan).

gabiñon krok i ändan på skaftet af la garfieṭṣa se d. o. [Fl. id.; väl sammanhörigt med följande.]

gabitu krokkäpp (att dra ner grenar e. d.) [SJ *gabitu* 'gancho de palo' *engabitar;* jfr pg. *gavinhas* växtklängen *gavião* id. och hök = sp. *gavilan* (EW I gafa och II b gavilan).]

gabluchu roffogel ('dödar höns', väl en hök). [Till sp. *gavilan* etc.]

gabuzu torr kvist af ganzu eller uz till lyse. [Gal. *gavizo* och *ganzo* id., jfr nedan ganzu. — Måhända sammanhörande med föregående ord: krok klyka kvist.]

gamuetu en liliacé, asphodelus; bladen ('gamuetus') användas till svinmat. [Kast. *gamon* pg. *gamão -ões -onitos* kat. *gamó -ons -onet.*]

ganzu rödblomstrig erica (syn. uz). [Gal. berc. *ganzo* 'palito seco de urce para alumbrarse', till bet. således = vårt gabuzu (och måhända är i själfva verket ganzo samma ord som detta: med epent. n som ofta kunde

bildats gabunzo gaunzo, hvarur ganzo skulle kunna ha framgått).]

garabatu jordhacka med tre järntänder. [SJ id. id., kast. *garabato* pg. *gararato gravato* järnkrok gal. ant. *garabata* 'trampa'. Dertill pg. *gararatos grar. gravetos* 'brindilles', hvilka sluta sig till följande ord.]

garabuchu vedpinne. [Bes. *garabuyu* gal. berc. *garabullo* id. gal. *carabullos* 'pedacitos de leña' (jfr pg. *garabulha* kast. *garapullo* etc. och *C. Michaëlis, Stud.* p. 51 ff.), härtill primärare form BL (Col. p. 197) '*garbu* de lleña' och Rato *garuos* 'ramas delgadas y leñosas con destino al fuego'.]

garampiniegu långfingrad. [Jfr pg. *gramponão* 'escroc' och ant. *engaramponar* äfven sp. germ. (*Hidalgos* vokabular) *garfiñar* 'hurtar'; föröfrigt som föreg.]

garfietṣa slef med en krok (gabiñon) i ändan på skaftet. [Fl. *garfiecha* gal. (Cuv.) *garfella* id. (man borde dock haft ett gal. garfela!); till *garfa garfo* etc. och jfr föreg.]

gayuleru: 'perra g-a' löpsk, ock om personer. [BL (Col. p. 208, dock bet. ej bestämd) *gayúleru*. Bes. *gayuelu* id.; jfr sp. germ. (Hidalgo) *gaya* 'ramera'.]

gochu svin. [Ak. har *gocho* fam. 'cochino' och *cocho* pr. Ast. y Gal. 'gocho', men BL dock *gochu*, SJ *cochu* gal. berc. *cocho;* till EW II c coche.]

gonzu järnyggla (der en ring fäst i väggen, der en hasp hakas e. d.); pl. -s gångjärn af två ygglor. [Pg. *gonzo* gal. *gonce* kast. *gonce gozne* gångjärn. Måhända vore vår betydelse af yggla den ursprungliga? (EW I gonzo).]

grueña kärna i stenfrukt.

gruesa Po. yxa (i Vi. hörde jag blott hacha). [Bes. *bruesa*.]

güezca spiralskåra i ändan på spindeln, der tråden löper. [Gal. *osca (hosca hosquia)* id. kat. *osca* etc. till EW II c osche. (*Foersters* tydning ur absecare, Zs. V, mindre antaglig i betraktande af vår form).]

incla städ. [Colunga (B. V.) *yunca* kast. *yunque* etc.

till EW I incude. — Vår form synes närmast stå för *inca med epent. l jfr ofvan I 10 och 38.]

macha kädjelänk, maska. [Gal. *malla* med samma bett., kast. pg. icke den förra (föröfrigt vårt ord med korrektare form än kast. *malla*).]

malucu böld. [Fl. id.]

manera handtag på lieskaftet (el estil).

manteu bondkvinnornas kjol, rakskuren, utan veck, öppen bak, med ena kanten täckande den andra (syn. rudáu). [Kast. pg. *manteo* beskrifves såsom ett liknande plagg men öppen framtill (?)]

manueca den del af slagan, som hålls i handen (jfr nedan piértigu). [Bes. id.; syn. gal. *mangueira* pg. *mango*.]

mataca och matarra (de tseña) fång ved, ris. [Till sp. *mata*?]

mazana äple; fig. 1. m-s de cuquietsu galläplen (jfr ofvan cúcaras) 2. m-s höfterna. [1. jfr gal. uvas de cuco 2. Fl. id. äfven *esmazanáse*.]

mianu skinnrem, hvarmed el arcoxu fästs vid oket. [Gal. *mean* rem, hvarmed slagans halfvor förenas (jfr nedan xugu) pg. *meão meião* hjulnafve. ('Medianum'; jfr det I 4 anförda mou-dia för meu-dia).]

mesa bänk (bord förekommo öfverhufvud ej i stugorna).

mesu liten bänk för en person (syn. tachuelu = kast. *taj*.)

mialma och miánicas vanliga bedyrande utrop: min själ! min sann! [BL *mialma*, *miánica miániques* SJ *miánicas*. För suffixet i det senare ordet jfr det hos Gil. Vicente o. a. förekommande sámicas (som *C. Michaëlis*, Zs. IV p. 602, sätter = soncas = si non que) och det af *Leite de Vasc.* för ett Beira-mål anförda arrémicas ('Arrémicas! vaise embora'). Föröfrigt synes *miánicas* vara en slags eufemism för mi ánima = mialma.]

milandru gräfling [Jov. (Corr.) och SJ *melandru* id.

Till lat. meles? Men berc. *melandro* betyder 'pedazo de trapo' och *esmelandrar* 'hacer girones', jfr äfven följande.]

milandreras garntofsar i en frans framför ögonen på dragnöt (för flugorna). [Måhända äfven gjorda af den yfviga gräfsvinsfällen? Eller kanske att närma till kast. *milano vilano* (villus) tistelblomma fjuntofs på frön?]

minada hjord.

esminada'se skilja sig från hjorden.

aminar (las bacas) drifva samman. [Ordet med ursprunglig bet.; annars gsp. (Berceo, Alex.) som kat. pr. etc. Hit påtagligen äfven minada liksom väl också kast. pg. kat. *manada* id., hvilket Diez vill sammanföra med magione etc. EW I.]

minal Vi. slaga [Bes. *manar* BL *manal* pg. *mangoal* id., men Ak. *mangual* blott = stridskolf (slagor torde icke användas i Kastilien); syn. gal. berc. mallo. — För vår form jfr kast. menear för man.; -al för -ual väl analogisk nybildning.]

miotṣa märg [Kast. gal. pg. mask. form.]

mitichu Po. slags munkorg på kalfven för att hindra honom dia. [I Cangas hörde jag af en individ på oxtorget *bitichu* id., hvartill gal. *vitillo* liknande inrättning på oxar att hindra dem äta.]

mixar pissa [BL SJ *mexar* gal. pg. *mejar mij.* kast. *mear*].

muezcu hugg i en knifsegg e. d. [BL (Cuesta) *muezca* id. kast. *muesca* skåra fog (EW II b 'unbekannter herkunft'). Ordet hör väl samman med gal. *mosegar moscar* (skära eller bita i kastanjerna för att hindra sprickning vid stekandet) bokstafligen ett morsicare (jfr kat. *mossegar* 'morder' mos 'bocado' mossa 'muezca'; för vår form jfr äfven nedan piescu piezcu = persico).]

muñica spillning af nötkreatur [BL (Reg.) *boñica* SJ *moñica* kast. *boñiga* id. och hit väl äfven pg. *bonicos* 'excremento de burro, camelo'; det kat. ordet är *buyna*, men om de nämda orden sammanhänga med detta synes vara osäkert (jfr it. bovina buina boaccia etc., påtagligen till

bos; för vårt ord och de anförda dermed identiska vore mahända, i betraktande af ett icke ovanligt sätt att fatta saken, jfr EW II c bouse, att tänka på stammen i muñon muñeca?). Syn. gal. pg. bosta gal. äfven bosteira (jfr sp. bostar pg. bostal oxstall), vidare gal. också boga och gasto.]

munieṭṣa vessla [Syn. SJ rataliya arag. paniquesa kast. comadreja gal. donosiña denos. dunicela garridiña pg. doninha tourão. (Vårt ord kan stå för miñieṭṣa — n för ñ lätt genom anslutning till följande ord — och detta med aferes för armiñieṭṣa till sp. pg. armiño; de båda djuren förblandas ofta).]

munin syn. piquinin, samt 'el didu m.' 'la dida m-a' lillfinger -tå [SJ *mañin* 'meñique' gal. *memiño meniño* 'el dedo meñique' *memiña* 'la costilla m.' pg. dedo *meiminho* kast. *meñique*, dertill pg. *menino* etc. EW I mina.]

muñir mjölka [Gal. pg. *monger mungir mugir* (pg. ock ordenhar = kast.) berc. *muxir* kat. *munyir* etc. EW I mungere; vidare syn. Bes. mucer Jov (Corr.) och Cav. (Disc.) mucir SJ mecer och så äfven Ak. för pr. Ast., väl icke identiska med de föregående; slutligen Jov. (Corr.) äfven catar.]

murar lura på råttor (om katt): 'ta murandu' [Berc. '*murar* ratos.' Till gsp. *mur*.]

murgazu basura, äfven om person: 'anda, murgazu, bei!' [BL (Col. p. 251, men bet. icke fullt bestämd) *morgazu*, (J. Aceb.) *morgazu* i bet. ogräs, hvartill (Bon. p. 42) '*esmorgar* granos' som tycks betyda rensa; jfr gal. *murgueiro* 'monton de paja de mijo menudo ántes de majarla'.]

muruxa bot. anagallis [Gal. *muruxas* åtsk. alsinacéer med hvita blommor pg. *murugem* id., gal. kast. *murajes* anagallis pg. *morrião murr.* id. kat. *morrons murr.* id. (jfr fr. mouron rouge anagallis, mouron des oiseaux hvit alsine).]

murzacu Po. burzacu bruz. Vi. en roffogel ('dödar höns').

muscanciu slags korf [Fl. id. Till gal. moscar etc. (jfr ofvan muezcu)?]

muxega kvarntratt. [Colunga (B. V.) *monxega;* syn. gal. pg. moega (som torde vara ett molega), pg. äfven tremonha kat. tramuja (EW I tramoggia) och härtill Llanes (B. V.) tremoa, kast. tolva, arag. gruenza (jfr kat. gronxar 'mecer'), extr. (Ak.) cibera.]

naspa garnvinda, vb. naspar. [Kast. pg. *aspa -ar* gsp. *enaspar* EW I aspo.]

nisu plommon. [BL *nisu ñisu* id.]

noyu knut. [Bes. och Pola de A. id. (egendomlig form, som bokstafligen kan vara ett nodium), BL vanl. ñudu liksom SJ mont. och äfven gsp., Colunga (B. V.) *nuedu,* hvartill ett gsp. *nuedo* i Canc. de Baena, kast. *nudo* men pg. *nó.*]

nuyieṭṣu fotknölen. [Kast. *nodillo* gal. *nodelo* fingerknoge.]

nucéu valnötsträd (jfr II 35).

nueḅu äfven ung. i öfverensstämmelse med det gal. pg. språkbruket.

o (möjligen något nasaliseradt) mycket använd interjektion afslutande tillrop eller fråga etc.: 'ondi beis, o?' 'distiṭṣilu, o?' 'baxa pa baxu, o!' [Ordet rimligen en försvagad form af *ome* (hombre homem, som bekant, oupphörligt interjektionelt använda i det sp. pg. samtalsspråket); samma form gal. *ho* jämte *hom* ('lasca de aquí ho!' 'vay acó hom!'), BL berc. ofta *hom* BL äfven *hou.*]

orriu fyrkantig sädes- och visthusbod af korsfogade bjälkar, hvilande på fyra stenpelare (då pelarna flera, kallas byggnaden panera). Man går upp till dörren på en stege. [BL SJ *orru* så ock Nuñez i ett ast. ordspråk *orro* kast. *horreo.*]

óu aóu, Po. hörde jag äfven agú (syn. óndi aóndi) hvar, hvart: 'óu ta el farol?' 'óu beis?' [Fl. *ou* BL *ú aú au d'ú* etc. äfven *ó áó* (Bon.), för SJ uppges *ú* blott 'preguntando y antepuesto á los pron. lu la etc.', likaså gal. *ulo -la* och berc. *aúlo -la,* gsp. *o lu* gpg. *ou.*]

oumeiru al. [Berc. *humeiro* 'aliso'. Ordet rimligen till alnus: almo för alno som gal. ant. *almo alno* 'álamo negro'

(jfr EW II b álamo och Baist i Rom. Forsch. I p. 132). Det ofvan anförda ṭṣamera då en dublett härtill men säkerligen en införd kast. form (trädet också sparsamt i trakten). — Gal. har också ett *ameneiro aben. amieiro* pg. *amieiro* 'aliso ó álamo negro', hvars bildning synes något dunkel (såvida icke rent af utgående från en form almeno almno för alno?).]

ouriṭṣar (el granu) syn. refrescar abintar. [Till kast. *orilla* 'vientecillo', annars kast. *orear* 'refrescar' (men måhända hör också kast. *orillar* 'arreglar desenredar' likaväl hit som till ora, hvaraf det annars härledes).]

pachizu halmfackla (pacha; syn. culmieṭṣu ofvan).

papon otäck insekt e. d. [Gal. *papon* 'insecto cualguiera que no se le sabe el nombre ó causa repugnancia' äfven 'tragon, papanatas' pg. *papão* buse kat. *papo* 'coco' (jfr äfven kat. paparra 'garrapata' och gal. papulo 'cualquier insecto'). Antingen till lat. pappus "in atellaneis aliquot" (jfr kast. papo 'flor del cardo' = lat. pappus) eller till sp. papo papar etc. (jfr EW I under maschera).]

paraza bark.

parazu skal af frukt o. d. [Till gal. *paras* (= pelas 'mondadura de fruta') och detta väl till ett *parar* med bet. tillreda rensa som pela till pelar (jfr äfven ofvan murgazu vid sidan af BL *esmorgar* och nedan pulgaza till pulgar med samma suffix).]

pataca potata. [BL gal. berc. id., Ak. har ett *pataca* = aguaturma (patata de caña, de Málaga) och dess knölar, annars kast. *patata*.]

peṭṣa skofvel i el rudédinu. [Gal. *pena* (de rodicio) pg. *penna* id. (lat. pinna i samma bet.); vidare gal. *pela* 'pala pequeña' hvartill Cuv. äfven en biform *penla*, uppenbarligen samma ord som vårt (ett pinnula jfr pg. lula = lunula) liksom också med annan behandling Colunga (B. V.) *péndola* 'paleta del rodezno'.]

peña kam. vb. pina'se. [BL (Olla) *peñar*, Colunga (B. V.) subst. *peñe*.]

pétina Vi. piétana Po. de koniska utsprången på en skinnsäck (efter djurets ben) [Colunga (B. V.) *piétana* (för Llanes uppger B. V. pínfanu). Till stammen pet pit och jfr t. ex. gal. *peta* hacka 'näbb' *peteiro* fogelnäbb kast. *piton* utskjutande del af något och spec. den lilla koniska truten på en botijo (till formen just som en piétana). Det kast. ordet är annars pielgo piezgo, förklaradt såsom ett pedicum.]

pial pelare, hvarpå el orriu hvilar med mellanlag af en rund platt sten (muela). [Ett pedale. SJ syn. pegollu.]

picatuerus hackspett [Kast. *picamaderos pico* gal. *picapáus peto* pg. *picapáo picanço peto.*]

picaxa jordhacka med bred näbb. [Till kast. *pico* etc. jfr pr. Murc. *picaza* 'azada'.]

piechu 1. lås 2. fig.: 'ta scuru piechu' 'de nueiti piechu' kolmörkt. [Jfr kast. noche cerrada pg. noite fechada etc.]

pichar låsa [BL SJ *piesllu* 'pestillo' *pesllar piesll.* 'cerrar con llave' gal. *pecho -ar -adura* berc. *pechar.* Orden påtagligen till pessulum pestulum (med suffixbyte ock = kast. *pestillo*) jfr *Car Michaëlis, Wortdeut.* p. 136, och sannolikt är väl, som der också antydes, att gal. *fechar -adura* pg. *fecho -ar* etc. är just samma ord. — *Diez'* etym. af de senare (EW II b) åtminstone icke rätt sannolik.]

piérgula (och peregulera, måhända med någon skilnad i bet.) brädverk eller golf uppe vid kökstaket, der veden läggs att torka (i det hus, der jag bodde i Vi., sträckande sig öfver den yttre af det gemensamma skiffertaket täckta delen af husets fähusafdelning, 'el purtal de la corti'). [Ordet, som jag annars icke återfunnit på halfön, är bokstafligen det lat. pergula (it. pergola spjälverk för vin).]

piértiga skaekeln på el carru.

piértigu den kortare delen af slagan (jfr ofvan manueca) [SJ *piértiga* gal. *pértega* kast. *pértiga* 'vara larga' och i stället de mask. formerna = 'lanza del carro' dock Jov.

(Corr.) *pértega* skackel, vidare pg. *pertega pirt.* 'vara' och pr. Beir. *pirtigo* 'a vara mais pequena do mangoal' = vårt.]

piescu persika. pescal fem. trädet. [BL *piezcu piescal* SJ *piescu -al* (jfr II 35), pg. *pécego* kast. *pérsigo prisco* etc.]

piltraza trase.

(e)spiltrazáu söndertrasad. [Jfr kast. *piltraca piltrafa* 'carne flaca que casi no tiene más que el pellejo.]

pingar droppa ('ta pingandu' om vått grönfoder), småregna.

pingu droppe, skvätt: 'dami un pinguin de tșeiti'. [BL *pingar* droppa, äfven 'estar colgando' gal. berc. pg. *pingar* droppa pg. äfven akt. hälla droppe för droppe och 'flamber avec de l'huile, du lard' = kast. *pringar*, hvartill gal. gsp. *impingar* smörja med fett, också = kast. *pringar* jfr EW II b pringue [1]).]

pita -as höna höns. [BL SJ *pitu -a* 'pollo -a' gal. *pito -a* id. berc. *pita* 'gallina' pg. *pito (pinto)* liten kyckling, Ak. har *pita* 'voz para llamar á las gallinas' och för pr. Gal. 'gallina'. Enligt *Rolland* kallas i Morvan den unga hönan pite.]

pitoxa den höga raka blomstängeln på el gamuetu. [Stammen pit pet.]

pituñu syn. manochu (ex. de floris). [Bes. id. jfr gal. petada 'mata de hierba, pelo etc.' pg. pitada 'pincée' och EW I pito pizza.]

preganza (och peregachera, dock måhända någon skilnad i bet.) järnkedja, som kitteln hänger i öfver la tșariega. [Berc. *preganza* id. Ordet kanske att

---

[1]) Men hela gruppen synes ingalunda obetingadt vara att hänföra till pinguis; i pg. lexika uppges visserligen, att *pingar* betyder droppa speciellt om fett, men gal. berc. ast. *pingar* är droppa utan vidare (gal. *pinga* 'gota de cualquier líquido' *pingueira* 'gotera' etc.); det anförda *pingar* i BL (Cuesta, Olla) med betydelsen *hänga* (hvartill jfr äfven kast. *pingajo* berc. *pingallo* 'colgajo') leder ofrivilligt tanken på ett *pendicare, hvarur också betydelsen droppa utan stor svårighet kunde tänkas utvecklad: sammanblandning med afledningar af pinguis kan sedan ha tillkommit.

närma till pg. *prego -ar* äfven gsp. *priego* (EW II b)? Syn. kast. llares, gal. gramalleira garm. Bes. gamayera BL calamieres SJ clamiyera pr. Sant. (Ak.) caramilleras arag. cremallos kat. clamallers clamalls cremallers (EW II c crémaillon).]

peregacheiru stänger l. träverk upp under taket der la preganza fäst.

prigueiru herde [Gal. *pegueiro pecoreiro* pg. *pegureiro pecur.* (it. pecorajo).]

prindenga större örhänge. [Kast. *perendengue* kat. *pelendenga.*]

priñáu fig. 'boṭṣu priñáu' fyld med fläsk e. d. [SJ *boroña preñada;* syn. kast. empanada.]

pulgaza skal af frukt e. d., äfven bark.

pulgar ap. skala [BL *pulgar* (castañes) SJ *pulgar* 'mondar'. (Måhända att sammanföra med EW I pilucare?).]

pumarina fjäril [Syn. SJ caparina, i Cangas hörde jag pájara pajarina (jfr gal. palomiña äfven Ak. palomilla). (Vårt ord erinrar svagt om ett af *Rolland* anfördt baskiskt pimpirina).]

puntigu liten bro [Gal. *pontigo* id.]

puntinal planka 'bro' framför dörren till el orriu, stödd på de korsfogade basbjälkarnas ändar.

quizabis kanske [Bes. id. och *quiciabis* BL *quiciares quiciás* gal. *quizares quizaes quisais quizayes zecais* gsp. *quizabes quisab* etc.]

rabañu hjord, rabañada id. (äfven om personer) [BL *rabañu rabañáa* gal. *rabaño* pg. *rabanho* vanl. *reb.* kast. *rebaño* men ant. äfven *rab.* (i El diál. d. l. l. frågas hvarför V. skrifver *renacuajo* för *ran.* och *rebaño* för *rab.,* hvarpå V. svarar: 'á esto no os sabré dar otra razon sino porque assi me suena mejor'); men hvilket är här det ursprungliga?]

rapiega räf, hvartill rueca de rapiega bot. orobanche. [Väl samma ord som kast. adj. *rapiego* (ave rapiega), men å andra sidan näppeligen att skilja från sp. pg. *raposa* räf, som Diez EW II b vill föra till rabo.]

rebezu art stenbock [Fl. *ribezu* BL (Col. p. 157)

robezu och (Rato) *rereco* SJ *robecu* Ak. *robezo* kat. *rebeco rebech* (vexlingen -co -zo är påfallande).]

rebichon(is) smultron [Bes. *rebiyonis*. Ordet, som jag annars icke återfunnit, kunde måhända stå för rub. och vara att föra till lat. rubus 'mora rubi'. Synn. äro BL (Col. p. 161) och Colunga (B. V.) mirándanu Rato meruéndanu SJ marganétanu Llanes (B. V.) miraguétanu, hvilka väl alla sammanhöra och torde vara att föra samman med den gal. pg. gruppen morodo -ote -ogo -ango -eco berc. merodo (med betydelsen smultron och arbutusbär jfr *Car. Michaëlis Wortd.* p. 139), hvartill äfven Ak. ett morojo 'madroño' och slutligen ett muruéganu, som jag hörde i Po., men hvars bet. jag ej säkert känner (förm. rhamnusbär).]

reburdiar böla, äfven surra om flugor ('guárdalu pa cuandu reburdien las moscas' Po.). [Jfr kast. *rebudiar* 'roncar el jabalí'.]

recender i en copla fr. Po.:

La rosa en el mes de mayo
Toda la güerta reciende —
Non hay cosa más humilde
Que el hombre cuando pretende.

[BL *recender arr.* lukta på (akt.) gal. pg. *recender* dofta (neutr.).]

reṭṣampu blixt, vb. arreṭṣampa [Bes. id., kast. pg. poet. *lampo* annars *relámpago* men pg. äfven *relampo* hvartill Alex. *relampo*, vb. sp. pg. *relampaguear* pg. äfven *relampear* Alex. *relampar*.]

rechu rep, recheiru repslagare [Bes. *reyu* Jov. (Corr.) *reyu reyeru* BL (Bon.) *arreyar* binda gal. *rello* 'cordel cinta lazo' pg. *relho* 1. 'cinto matronal' 2. 'açoute de tira de coiro torcida'.]

rédinu fästing [Colunga (B. V.) *rendu* kast. *rezno* jfr II 38].

regueiro -era bäck (jag hörde aldrig arroyo). [Nuñez anmärker vid ett ast. ordspråk: 'el asturiano llama *reguero* al arroyo que passa por valle entre dos montes';

gal. *regueiro* bäck synes också vara allmänt (se t. ex. Canc. I p. 161 II 18 III 232), dertill gal. äfven *rego* bäck (Canc. III 211 227 241) och SJ *riega* 'torrente'; Ak. *reguero* öfversätts med 1. bevattningskanal 2. 'pequeño arroyo de una cosa líquida' (t. ex. reguero de sangre), pg. *regueiro* 'sulco, rego prolongado para regar, arroio'; jfr nedan riegu.]

renazu ryggrad. [Bes. id. BL *renaz reñaz* Colunga (B. V.) *renal*. Orden höra påtagligen till lat. ren (renes 'lumbus'), hvarvid måhända den sista formen primärare (renale); för de förras suffix jfr sp. *espinazo* och BL *costazu*.]

renubleiru naturmytisk varelse, som håller till i molnen och bl. a. ofog nappar håret af getter etc., hvilket bevisas af, att man stundom finner hårstran o. d. i hagel. [*Giner Arivau* (Proaza) *nubleiru* SJ *nubleru* (jfr *Leite de Vasc., Trad. pop. de Port.*, p. 48 och 291).]

rescacheiru (i Vi. hörde jag också en gång rusc.) igelkott (syn. Po. äfven purcuspin). [Bes. *resgayeiru* id. Djuret heter gal. *ourizu cacheiro, o. cacho* pg. *ouriço cacheiro* (gal. cacheiro annars 'cachiporra' pg. cacheira id., gal. cacho 'pedazo' = sp., pg. cacho klase), hvarmed vårt ord nu påtagligen sammanhänger [1]). Syn. för centern (Rato) *puercuespin* Colunga (B. V.) *perru-cuspin*, med folket., SJ med karaktäristisk assimilation *curcuspin*.]

resclabu hästens spår. [Måhända för *rescrabo rescarbo till sp. pg. *escarbar* ('o cavallo escarva a terra' Barros.).]

[1]) Emellertid borde man, i betraktande af vexlingen ch—y i våra former, kunna vänta sig besläktade kast. med j, gal. pg. med mulj. l (och icke ch som ofvan), hvarvid i sjelfva verket erbjuder sig en del ord, som böra beaktas: kast. gajo 'rama de árbol' pg. galho id. esgalho kvist skott, bit som sitter kvar efter en afhuggen gren, esgalhado betäckt med kvistar skott, hvartill vidare BL escayu törne SJ escayu 'punta ó aguijon de árgoma' m. fl., hvilkas betydelse nu rätt väl kunde passa till det med taggar betäckta djuret, ehuru som sagdt å andra sidan sammanhang mellan vårt ord och gal. pg. *ouriço cacheiro* synes gifvet. För öfrigt är, som bekant, hela den vidrörda ordgruppen mycket svår och ännu icke säkert utredd.

resgar slita sönder. [Kast. pg. *rasgar* jfr EW I rascar.]

resplander glänsa (i visor). [BL id. kast. pg. *resplandecer* kat. *resplandir.*]

riegu plogfåra, bena, rad af plantor. [Ak. *riego* blott 'acto de regar' men gal. (Canc.) *rego* äfven plogfåra (vb. *regar* 'abrir surcos') och likaså pg. *rego* plogfåra och hjulspår (vb. *regoar* 'abrir sulcos'), hvartill gal. *rego* också bäck SJ *riega* 'torrente' jfr ofvan regueiro. (Det synes nästan, som hade man i dessa ord utom stammen i sp. pg. regar äfven inblandning af en annan och denna möjligen till EW II c rigole jfr också EW II a riga.]

riola rad (syn. filera). [Gal. *riola* 'reata fila serie procesion', kast. *riolada* 'afluencia de muchas cosas á un tiempo' jfr EW II c riolé.]

rinchar gnägga. [BL gal. berc. pg. id., pg. äfven *relinchar* = kast., gsp. *reinchar.*]

rodabiel sädesraka. [Syn. gal. pg. *rodo*; arag. *retarillo* synes vara samma redskap och erinrar om vårt något egendomliga ord.]

ron vagga. [Bes. id. Väl till det bekanta sp. *ro ro,* dock hörde jag annars af detta formen ru (gal. pg. *ru* och *rou*) i en vaggvisa från Po. med refrängen 'ya á la ru ru ru — duerme, nenu, duerme tú'; i en vaggvisa från Salamanca (hos *Marin: Cantos* V p. 11) förekomma formerna *run* och *ron;* jfr föröfrigt äfven det sp. *rorro* 'niño de pecho' som också synes bildadt af *ro.*]

roucu hes. [Som gal. pg.]

rudáu syn. mantéu ofvan. [*Rodado* hörde jag äfven i Leon om samma plagg.]

rudédinu vattenhjulet som drifver kvarnstenen. [Colunga *rodendu* etc. jfr ofvan II 38.]

sabugu fläder. [SJ id. gal. pg. *sabugo -ueiro* kast. vanl. *saúco* men Ak. ger dock äfven *sabugo -co.*]

sacabera art ödla. [SJ id. 'salamandra' gal. *sacaveira* id.]

salgueiru -era sälg. [Gal. berc. pg. *salgueiro -a*

kast. vanl. *sauce (sauz saz salce)* men Ak. äfven *salguero -a.*]

s a r d o n bot. ilex aquifolium, s a r d u n i e ṭ ṣ a mindre art. [Bes. *xardon* id., Ak. för pr. Leon *sardon* 'mata achaparrada de encina' jfr arag. *sarda* 'ramaje bajo en el monte, tomillos, asnallos etc.' Syn. kast. acebo pg. azevinho.]

s u l a n u: 'p r á u s.' Po. solig äng (motsats a b e s í u). [Jfr kast. subst. *solana* solbelyst plats (syn. solejar) pr. Arag. *solanar* id. gal. *soleiro* 'terreno soleado'.]

a s u l i c h a r sola, soltorka (t. ex. e l p a n (säden) l a y i e r b a och 'q u e d ó u b i e n a s u l i c h á u' Vi. om en äng efter solsken). [SJ *soleyáse* 'tomar sol' gsp. *asolejar* = vårt, kast. *solear as.*]

s u l o m b r a skugga (men s u m b r e i r u). [Bes. id. Jov. (Ap.) *solombra* och *solombreru*, till EW II b sombra [1]).]

s u p l o n långt rör af trä eller järn att blåsa under elden. [Jfr det likformiga it. soffione med samma bet.]

t a b a n u broms. [Sp. lexika betona *tábano* gal. *taban tabau* pg. *tavão*, till EW I tafáno och jfr W. Meyer Zs. VIII p. 239.]

t a l a d o i r a kvarnklapp, äfven fig. om pladdrande person: 'c a ṭ ṣ a l a b o c a, t a l a d o i r a!' [Syn. Colunga (B. V.) och troligen äfven annorstädes i Ast. *tarabica* (hvartill fig. om person Colunga tarabicu -a del mulin och BL soltar la tarabica) kast. *taravilla* (äfven fig. och soltar la taravilla 'hablar mucho y de prisa'), pg. *taramela tram.* (fig. och dar á t. samt vb. taramelear), gal. tangedoiro; jfr nedan.]

t a r a b i c a dörrvred (af trä, roterande kring en spik). [BL id. id. (som ofvan sades äfven kvarnklapp), syn. kast. *taravilla* (äfven kvarnklapp) gal. *taravela -o* pg. *taramela tram.* (äfven kvarnkl.). Det ast. *tarabica* och det kast.

---

[1]) Äfven i en pg. besvärjelse från början af 1600-talet (hos *Braga. O povo portuguez*, Lisboa 1886, T. II p. 95) återfinnes formen solombra: af tre systrar, heter det, 'Huma é a sombra — Outra a solombra — E outra Martha a nao dina'.

tararilla gal. *tararela* pg. *taramela* med sina korresponderande betydelser synas nu gifvet sammanhöra; *Car. Michaëlis*, Stud. p. 242, sätter *tararilla* såsom en skiljeform till *trabilla*, och hela gruppen kan väl också formelt föras till sp. trabar traba etc., men det kan dock icke nekas, att man både för den skramlande kvarnklappen (traquet claquet) och för det snurrande dörrvredet (birloir tourniquet) kunde väntat sig mer betecknande benämningar. Och hvad är föröfrigt vårt t a l a d o i r a? [1])]

t e c h a lind. [Kast. vanl. *tilo* Ak. dock äfven det korrektare *teja* pg. *telha* (til tilha -ola.).]

t i n r a l a ung kokalf, 'x a t i n a n u e b a'. [Fl. id. BL *tenral* jfr gal. *tenreiro* etc. och för ändelsen ofvan c u i t r a l a.]

t o u c i n fläsk, (e)s t o u c i n a r stycka sönder (icke blott svin). [Fl. *'estoucinan* gachus chiebres' BL *'estoucinanse* los llombos' (i ett slagsmål) SJ *estoucinar* 'descuartizar un animal', men kast. *atocinar* 'partir *el puerco* en canal'. [2])]

t r a p a snara. [Som gal. pg. *trapa*, kast. *trampa*.]

t r e i t o i r u Vi. (för Po. har jag antecknat t r u i t o i r u?) rak väg eller ränna utför en bergssluttning, der veden asas ned. [SJ *trechoriu* id. Ordet bokstafligen ett tractorium.]

t r u é b a n u bistock (till barken urholkadt stycke trästam). [Härtill blott berc. *trobo* id. Till lat. tubus? — Syn. SJ cubu och jfr äfven ofvan caxieṭsa, kast. corcho pg. cortiço gal. cortizeira, arag. kat. arna (hvilket ord, i förbigående sagdt, enligt min meddelare från Pola de A. der i trakten förekommer i bet. *bark*, till EW I arnia).]

---

[1]) Påfallande, ehuru måhända blott en tillfällighet, är, att å ena sidan vårt t a l a d o i r a formelt kunde höra till taratrum etc. borr, som också annars visar suffixet -tor ex. pr. *taradouiro* (kast. taladro etc.), och å den andra äfven kast. *tararilla* kunde föras till terebellum borr (pr. *tararel* pg. *traroela* äfven gal. *terurela* mott).

[2]) Måhända vore bet. af vårt verb ursprungligare och grundbet. af det annars oförklarade *tocino* blott stycke afhuggen del, sedan spec. om fläsk (jfr fr. flèche de lard)? Härvid kunde då vara att taga i betraktande sp. toza gal. touza 'pedazo de corteza' (hvarvid jfr för betydelsen gal. toro 'pedazo de carne' se nedan t u e r u) arag. toza pg. touça stubbe etc., jfr EW II b tozo och Schelers Anhang samt *Baist* i Zs. V p. 560.

tucu knoge. [SJ *tucu* 'parte leñosa de la mazorca del maíz', jfr kast. *tocon* pg. *toco* stubbe (EW I tocca).]

tueru trädstam. [SJ id. som ock pg. *toro*, gal. *toro* 'pedazo de pescado ó de carne' och *torada* 'trozo de árbol', kast. *tuero* förklaras af Ak. med 'leña menuda' (EW II b tuero).]

turnar (las moscas) vifta bort. [Gal. *tornar* id.]

turron hård jordklump [BL (Cuesta) *turrion* SJ *tarron* gal. *torron* pg. *torrão* (sällan *terr.*) kast. *terron.* (Antingen har man nu här för formerna med o u inblandning af ett annat ord t. ex. torrar turrar, eller också rent af ursprungligen för olika betydelser två ord, som på olika sätt trängt ut hvarandra i de olika områdena.) — Syn. arag. tormo 'terron de tierra y azúcar' (sp. kat. tormo annars 'peñasco suelto').]

tusquïlar klippa (hår) [BL SJ *tosquilar* pg. *tosquiar trosq. trusq.* kast. *trasq.* och *esq.* ant. äfven *tresq. trisq.* (båda t. ex. hos Lucas Fern.; i El Diál. d. l. l. säger sig V. föredraga trasq.) och *desq.* kat. *trasquilar tresq. esq.* och *tosquirar.*]

unda (i kast. visor, jag upptecknade, men nog äfven annars i målet) ännu: '*unda más*' '*unda ayer*' [Fl. *unda aunda* id., men Cuv. ger ett gal. *unda* med bet. 'dónde' (interr.) och 'junto á', hvartill äfven *onda* (jämte onde) 'donde' och 'junto á' — en något besynnerlig distinktion; annars hörde jag i vår bet. Bes. inda = gal. pg., hvilket äfven förekommer Fl. BL.]

uñinus lättklöfvar.

urbachu -ada fint regn l. dimma, vb. urbachar [BL SJ *orbayu* BL *orbeyada* SJ *orbayada, orbayar* gal. *orvallo* etc. Ak. *orvallo* 'en algunas partes' (obs. formen icke normalt kast.).]

uz vanl. pl. uces erica (syn. det vanligare ganzu se d. o.) [jfr *Baist* Zs. V 556 och *C. Michaëlis Wortdeut.* 161.]

xabaril vildsvin [BL *xabalin* gal. *xabalin* berc. *xabarin -iño* pg. *javalí* fem. *-ina* och ant. *javaril* kast. *jabalí* ant. *-in* och fem. ännu *-ina.*]

xana pöl (syn. poza). (I BL är *xana* blott ett naturmytiskt väsen och så äfven SJ *xana* 'ninfa'. I vår trakt återfann jag icke dessa varelser, men de båda orden äro väl identiska.]

xantar äta middag. [BL SJ *xintar* gast. (F.-G.) *yentar* gal. berc. *xantar* pg. *jantar* (men enligt *Leite de V.* i folkets mun *jênt. jint.*) gsp. *yantar* (D. d. l. l.: 'entre gente vulgar se dize *yantar*, en la corte se dize *comer*').]

Xepi dim. Xipin Pepe [Gal. *Xepe* kat. *Jep.*]

xiplar vissla, xipla slags flöjt [Fl. *xiplar* BL *xiblar* SJ *xìblidu* 'silbido' *xiblato* 'silbato' berc. *xibrar* kast. *chiflar silbar* etc., till EW I ciúfolo II c siffler.]

xiringa'si ax. vagga gunga (t. ex. om ett träd). [Fl. Bes. *xiringáse* id.; härtill Bl. *xingar* svänga berc. *acingar* 'mecer columpiar' samt med samma bet. ett kast. *jinglar*, hvilka torde sammanhöra med vårt ord, som föröfrigt synes ha förblandats med kast. *jeringar*. — Hvad *xiringar* i följande visa från Po. egentligen betyder, är något osäkert:

Xiringuey la mucher de Bartolu;
Fixi muy bien que soy para todu:
Si me buelbi á fastidiar
Se la buelbu á xiringar.

(jfr kast. *jeringar* i bet. 'molestar enfadar').]

xugu 1. ok 2. skinnrem, trädd genom las capiețșas, hvarmed slagans halfvor förenas. [2. Gal. *xugo* id. jämte *mean* se ofvan mianu).]

xuga (de bueys) par. [Ak. syn. *yugada* 'en algunas partes' annars yunta.]

yiérgula näfver.

yina litet järnstycke hvarmed axeln på el rudédinu är fästad ofvantill vid den roterande kvarnstenen. [Syn. gal. soborella.]

zalamatu trase, äfven stor snöflinga.

zarapicar välta, zarapica: 'dar la z.' id. [BL *zarapicar* (Olla) 'caer trompicando'.]

Slutord.

Redan flera gånger har i det föregående antydts, att målen i den vester om floden *Navia* belägna delen af Asturien icke torde vara att betrakta såsom asturiska utan såsom galiciska. De fakta, jag från detta område känner, äro visserligen få, men talande: 1:o kyrkoherden i *Pesoz* (strax vester om Navia, nära Grandas de Salime) har för denna ort i bref meddelat mig några ord och former, af hvilka framgår, att e och o icke diftongeras (ben sempre é abola costa sono), att intervokalt n [och förmodligen äfven l] synkoperas (boas hirmao láa temos), att n i ändelsen ino muljeras (viño), att ursprungligt ll icke muljeras (alí aló), att initialt l bibehålles (láa lama lebar) — allt i öfverensstämmelse med gal. — hvartill slutligen följande enstaka gal. former: as á (a la) eu che (te) teño; 2:o i kast. romanser (Men. Pid.) från *Boal* (äfvenledes omedelbart vester om Navia, norr om Pesoz) återfinnas följande gal. former: dente che dormindo teño teñoche teis (tienes) puxiche (pusiste); 3:o i andra dylika från *Coaña* (strax vester om Navia, nära kusten): quén vira (viera) vir (venir) vide (venid); slutligen 4:o visa de af Fernandez-Guerra upptagna medeltidstexterna från *Villanueva de Oscos* (sydvest om Pesoz), i bestämd motsats mot de centralasturiska, ett afgjordt galiciskt språk med former som ben medo rego sempre, bon fogo, doente saida taega, nomeada viir (venir), cavaleiro, preito, amigavelmente, art. o a os do ao, eu meu seus nossa nossos, dermos dardes etc. A andra sidan har man dock här utan tvifvel äfven en del icke allmängaliciska former, som sluta sig till de asturiska, så y för inljud. pl el etc. (Pesoz: oreya oyo veyo muyer), pron. sou (i romanser fr. Coaña, äfven i de gamla texterna från

Villanueva jämte det allmängal. seu). På samma sätt säkerligen galicierande former i de annars asturiska målen öster om Navia, så falache i Villapedre jämte falaste (och måhända öfverhufvud mera blandning i målen närmast kusten, der sjövägen ökar samfärdseln). Huruvida nu själfva flodfåran bildar språkgränsen, lämnas derhän: afgjordt är, att målen omedelbart vester om Navia (Pesoz, Boal) äro väsendtligen galiciska, under det i trakter c. 15—10 km. öster om floden (Besullo Villapedre) målet är väsentligen asturiskt, och att sålunda i det hela Naviadalen får anses bilda vestra gränsen för de ast. målen. I betraktande af de chorografiska förhållandena är det icke osannolikt, att Ibiasdalen i norr bildar en liknande gräns.

Med stöd af de i det föregående meddelade anteckningarna torde nu om det dervid närmast behandlade målet och om de asturiska målen öfverhufvud följande allmänna, ehuru i afseende på målens gränser temligen obestämda, kortfattade anmärkningar kunna framställas. Det förra eller rättare den grupp af (sydvestra) asturiska mål hvartill det hör, erbjuder åtminstone ett karaktäristiskt fonetiskt moment, hvarigenom den skiljer sig från öfriga ast. mål, nämligen formen ch för inljudande pl cl etc. (mot y i de senare, resp. gast. ll, gal. pg. muljeradt l, kast. j), en karaktär, som åt öster sträcker sig åtm. till S. Martin de la Plaza, åt norr förmodligen icke mycket längre än denna by och vestligare faktiskt knappast längre än våra byar Villaoril de Bemeda och Posada de Rengos, åt vester sannolikt icke mycket längre än den senare byn, åt söder upp mot leonesiska gränsen (kanske dock Ibiasdalen undantagen). — Såsom integrerande i den större vestra gruppen af ast. mål, erbjuder vidare denna sydvestra, inklusive vårt mål, en del med den förra gemensamma karaktärer i motsats mot den central-östra gruppen, hvaraf må påpekas: 1:o uddljudande l blir ṭṣ eller liknande affrikata (mot centr. öst. ll- = mir. och å andra sidan äfven = kat., men kast. gal. pg. l) 2:o intervokalt ll blir också ṭṣ (mot centr. öst. muljeradt l = kast. och äfven mir., men gal. pg. l)

3:o uddljudande pl cl blir ch (= gal. berc. pg. mir., mot centr. öst. mulj. l = kast.), hvilka tre karaktärer synas i öster sydligast nå ända till Pola de Lena, hvarifrån dock sannolikt den östra gränsen tar en rätt sned riktning åt nordvest till kusten, som bildar den norra gränsen; den östra är för 1 och 2 Naviadalen, under det 3 = gal. pg., den södra ungefär leon. gränsen (3 dock delvis i angränsande del af Leon, och för 1 och 2 jfr ofvan I 35, obs. äfven Ibiasdalen); vidare 4:o interv. ct (u)lt blir it (= gal. berc. pg., mot centr. öst. ch = kast.) 5:o interv. nn mn blir n (= gal. berc. pg., mot centr. öst. ñ, jfr dock ofvan I 41, = kast. och äfven mir.) 6:o diftongerna ei (obs. dock aria = era) ou kontraheras ej (= gal. berc. pg., mot centr. öst. e o = kast.) 7:o labial konsonant tenderar starkt att labialisera angränsande tonlös vok. (= gal. pg., mer sällsynt centr.' öst. = kast.) 8:o suffixet -orio ger -oiru (= gal., mot centr. öst. oriu) 9:o det possessiva pronominet miu tou sou har femeninformerna mia tua sua (mot centr. öst. mask. form för båda genera, dock gast. centr. mia sua) 10:o 3 pl. perf. på -non -nun (= gal. -no, mot centr. öst. -ron, dock -non -no sporadiskt äfven centr. i Carreño jfr ofvan II 10) 11:o de med hoc illoc sammansatta ortsadverben acó atṣó acuṭṣó (= gal. berc., mot centr. öst. acá allá = kast.). — Slutligen förenar sig denna vestra grupp med den centrala och mot de östra målen åtminstone i ett fall nämligen i behandlingen af urspr. f, som vestr. centr. kvarstår (= gal. pg., obs. dock jué delvis i östra centern jfr ofvan I 30) men i öster representeras af j (= mont. och med anslutning till central- och sydspanskan), hvartill kanske också kan läggas behandlingen af gruppen homine etc., som vest. centr. genom successiv apokop af e och n ger ome etc. (= gal.) men i öster (åtm. SJ.) synes äga den synkoperade formen ombre etc (= kast.). — Såsom karaktäristika för de asturiska målen betraktade mera såsom enhet kan (utom det redan anförda) vidare påpekas: A) gent emot kastiljanskan 1:o det prepalatala tonlösa x (jfr gal. pg. och äfven kat., mot kast. j)

2:o bevarandet af ruppen mb (= gal. pg. mot kast. m) 3:o specielt mot centralspanskan, den gutturalnasala karaktären hos utljudande n (= gal. berc. mont. etc. jfr ofvan p. 17) 4:o en viss tendens till utsträcktare diftongering af e och o (hvartill dock å andra sidan, åtm. vest. centr., inskränktare diftongering i vissa fall, jfr ofvan I 25) 5:o böjelse att låta tonlöst (a) e och o öfvergå till (e) i och u specielt utljudande, jfr dock ofvan I 1 och noten i slutet af 2 (jfr gal. pg. och äfven kat.) 6:o de attraherade formerna merezo mereza etc. (= gal. pg., mot kast. -zco -zca) 7:o konjuntivformerna dea dia estea estia (= gal. berc. gleon., knappast pg. icke kast.) 8:o perfektgruppen fixi puxi quixi dixi truxi (= gal.) 9:o den stående diminutivändelsen -in -ina (= gal. pg. och äfven sp. -extr.); B) gent emot gal. pg. framför allt 1:o obefintligheten af det för den galicisk-portugisiska gruppen så karaktäristiska utfallet af interv. l n (hvaremot d gärna utfaller) och 2:o diftongeringen af e och o. — Vanskligare är att angifva någon karaktär, som mera absolut skulle tillhöra de asturiska målen såsom enhet; dock må härvid erinras om 1:o öfvergången bd—ld (dock åtm. äfven gleon.) 2:o den regelbundna apokopen af o i flerstafviga paroxitoner på -ino, men plur. -inos (dock så delvis äfven berc.) 3:o gruppen dalgun etc. (dock delvis äfven annorstädes jfr ofvan II 7) 4:o den utsträckta användningen af diminutivsuffixet -ucu -uca (dock äfven allm. mont.) 5:o det femenina trädsuffixet -al 6:o den egendomliga suffixformen -édinu -endu (mot kast. -ezno jfr ofvan II 38); deremot torde det mycket citerade initiala ñ här icke kunna komma i betraktande.

Rättelser och tillägg.

Till p. 11, slutet af första stycket. Några notiser om asturiskan (efter BL) ger *A. Morel-Fatio* i sin artikel om spanska språket i *Encyclopædia Britannica* Vol. 22 (1887) p. 350—51.

Till p. 16 not 1. I det lilla häftet *Flores Mirandezas* af *J. Leite de Vasconcellos* (Porto 1884), som jag först under afhandlingens tryckning haft tillfälle taga kännedom om, förekomma flera ex. på dift *ñô*, och i Notas anmärkes, att i mirandesiskan alternera *ñô* ('com um *u* rapido') *ŏ* ('corresponde ao *u* inglês de full' och anses af L. såsom resultat af *ñô*), *ô* (slutet port.) och *u*.

Till p. 28, början. Enligt *Morel-Fatio*, l. c., förekomma *yes* (est) och *yeran* också på navarrisk-aragoniskt område, som i allmänhet 'adheres more strictly to the diphtongs ie ue than normal Cast.'

Till p. 29, slutet af första stycket. Ett par *quian* förekomma äfven i ett bref från *M. Martinez Marina* till Jovell., af samma art som Teresina d. R:s bref och aftryckt tillsammans med dessa i Somozas bok. (I samma bref fins också ett par ex. på den annars likaledes blott hos Reguera förekommande 6 perf. formen på *-non*.)

Till p. 29, r. 5 nfr. Det anförda *hué* står icke i Teresinas bref utan i det nyss nämda från Marina. Föröfrigt fins, enligt Morel-Fatio, *huey* äfven navarr.-arag.

Pag. 29, r. 4 nfr. står *cuantague*, läs: *cuantagüé*.

Pag. 31, r. 3 nfr. står *canáutsáu* läs: *canáu ṭsáu*.

Till p. 37, början. I mir. har man *brime*, hvilken form också bör observeras under III *blimba*.

Till p. 40, r. 2 nfr. Äfven mir har formen *cul cula* som BL.

Till p. 41, r. 13 ufr. Äfven berc. *alumar*.

Till p. 42, fjärde stycket. Här kunde också ha erinrats om det II 6 anförda c u a l a och de under III upptagna c u i t r a l a t i n r a l a.

Till p. 43, slutet. Hos Fl. finner man äfven former som de centrala. Han har: m. *miu mióu* f. *mia,* m. *tou* f. *to,* m. *sou so* f. *sua so* samt äfven ett par *sa* (= kat.).

Till p. 44, r. 12 ufr. Fl. har betoningen *dáque.*

Till p. 44 r. 10 nfr. Dertill citerar *R. J. Cuervo (Diccionario de construcción y régimen de la lengua castellana,* T. I, Paris 1886, s. v. alguno) ur Fuero Juzgo *dalgunos* och *dalguna.*

Till p. 45, midten. Imperativens skema blir således: f a l a f a l a y, b u e l b i b u l b e d i och b u l b e y, p a r t i p a r t i d i och p a r t í.

Till p. 47, r. 6 nfr. Fl. äfven *salirán.*

Till p. 48, r. 2 nfr. Gal. har också inf. *far.*

Pag. 51 r. 4 ufr. står habemos hedes, bör vara: habemos -edes.

Till p. 54, r. 3 ufr. De anförda *la piescal el ceruyal* förekomma i Marinas ofvannämda bref, icke i Teresinas.

Till p. 55, r. 6 ufr. Äfven berc. *encomenzar.*

Till p. 57 a f l a n a r. Måhända till sp. pg. *afanar* etc. EW I affanno.

Till p. 58 *alicornu.* Fl. har *alicorniu* i bet. af en amulett (som jag tror ekoxen eller dess horn).

Till p. 60. Fl. har *rintanu.* — Fl. likaledes *ristor.*

Till p. 62 c a n i e ṭ ṣ a. Antonia Coque gaf mig den anförda bet.; annars väl närmast underarm. För öfrigt betyder kast. *canilla* underarm och skenben, gal. berc. pg. *canela* särskildt skenben (som Bes.).

Till p. 70 e n d i l g a r. Äfven berc. *endilgar* 'ver apenas una cosa'.

Till p. 96, r. 14 ufr. Här kunde också ha erinrats om suffixet oriu oiru (jfr gal. oiro, mot kast. uero ero).

60536

LaS.Gr
M9714a

Author Munthe, Ake W:son

Title Anteckningar om folkmalet i en trakt af vestra Asturien.

University of Toronto Library

DO NOT REMOVE THE CARD FROM THIS POCKET

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File"
Made by LIBRARY BUREAU

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 27 08 14 004 7

